

Cijferverslag 2017

Mei 2018

Voor gelijke kansen.
Tegen discriminatie.

Inhoud

Inleiding.....	3
Woordenlijst.....	4
1. Meldingen.....	6
2. Dossiers	11
2.1 Algemeen overzicht.....	11
2.2 Plaats van de feiten	16
2.3 Analyse van de nieuwe dossiers per domein	18
Werk: 572 dossiers	18
Goederen en diensten: 471 dossiers.....	20
Media/Internet: 326 dossiers.....	24
Onderwijs: 225 dossiers	27
Samenleving: 158 dossiers	29
Politie en justitie: 117 dossiers.....	32
Diverse activiteiten: 91 dossiers.....	34
Sociale bescherming: 37 dossiers.....	36
2.4 Analyse van de nieuwe dossiers per discriminatiecriterium.....	37
Zogenaamde “raciale” criteria: 782 dossiers	37
Antisemitisme en negationisme.....	38
Roma en woonwagenbewoners.....	40
Handicap: 516 dossiers.....	40
Geloof of levensbeschouwing: 319 dossiers	43
Leeftijd: 149 dossiers.....	45
Seksuele geaardheid: 84 dossiers	47
Vermogen: 96 dossiers	48
Gezondheidstoestand: 133 dossiers	49
3. Cijfers per bevoegdheidsniveau	51
3.1 Federaal.....	51
Werk bij de federale overheid (44 dossiers)	51
Openbaar vervoer (NMBS): 8 dossiers	52
Politie en Justitie: 117 dossiers	52
Sociale bescherming: 37 dossiers.....	52

3.2.	Waals Gewest [Wallonië]	53
	Werk bij de overheid in het Waalse Gewest: 7 dossiers	53
	Werk in Wallonië (131 dossiers).....	54
	Huisvesting in Wallonië (45 dossiers).....	55
	Openbaar vervoer (TEC): 2 dossiers	55
3.3.	Brussels Hoofdstedelijk Gewest	56
	Werk bij de overheid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (14 dossiers).....	56
	Werk in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (182 dossiers).....	57
	Huisvesting in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (36 dossiers).....	58
	Openbaar vervoer (MIVB/STIB): 2 dossiers.....	58
	In 2017 heeft Unia 2 nieuwe dossiers geopend die gaan over de openbare vervoersmaatschappij MIVB/STIB. Beide dossiers hebben te maken met het criterium handicap.	58
3.4.	Vlaamse Gemeenschap/Vlaams Gewest.....	59
	Werk bij de overheid (7 dossiers).....	59
	Werk in het Vlaamse Gewest: 210 dossiers	59
	Huisvesting in het Vlaamse Gewest: 104 dossiers	60
	Onderwijs in de Vlaamse Gemeenschap: 87 dossiers.....	61
	Openbaar vervoer (De Lijn): 10 dossiers	61
3.5.	Franse Gemeenschap	62
	Onderwijs in de Franse Gemeenschap: 123 dossiers.....	62
	Werk bij de overheid in de Franse Gemeenschap: 9 dossiers	63
3.6.	Duitstalige Gemeenschap.....	63
	Onderwijs in de Duitstalige Gemeenschap: 1 dossier	63
4.	OPLEIDING – INFORMATIE – BEWUSTMAKING.....	64

Inleiding

Een van de wettelijke opdrachten van Unia is om 'individuele meldingen' te behandelen. Iedereen kan bij ons terecht met een vraag, een verzoek tot tussenkomst, een opmerking of een interpellatie over de antiracisme en antidiscriminatiewetgeving, de wet tegen negationisme en de grondrechten van personen met een handicap (zoals bepaald door het Verdrag van de Verenigde Naties inzake de rechten van personen met een handicap)¹.

Unia is wettelijk bevoegd voor:

- **directe en indirecte discriminatie**, met inbegrip van de opdracht om te discrimineren, pesterijen die rechtstreeks verband houden met de criteria bepaald in de antidiscriminatiewetgeving en redelijke aanpassingen voor personen met een handicap;
- **haatboodschappen** (openbare uitingen van haat: aanzetten tot haat, discriminatie of geweld), met inbegrip van *cyberhate* (haatboodschappen op het internet);
- **haatmisdrijven** gedreven door vijandigheid tegenover een persoon of een groep vanwege zijn herkomst, handicap, seksuele geaardheid of een ander beschermd discriminatiecriterium.

Wanneer Unia zich bevoegd acht om een melding te behandelen en wanneer die melding meer is dan enkel een vraag om algemene informatie, dan openen we een individueel dossier. Een melding of dossier kan verband houden met één discriminatiecriterium of met verschillende criteria.

---

¹ Zie ook rubriek Wetgeving op www.unia.be

Woordenlijst

Meldingen

Meldingen zijn alle contacten met Unia of de lokale contactpunten. Het gaat om meldingen van mogelijke slachtoffers van discriminatie, haatmisdrijven of -boodschappen, maar ook om getuigenissen, vragen of bekommernissen van derden of vragen van personen of organisaties die in een concrete situatie discriminatie willen vermijden. Meldingen kunnen ook gaan over de rechten van personen met een handicap onder het VN-Verdrag van 13 december 2006.

Dossiers

Unia opent een dossier wanneer een melding naar een discriminatiegrond verwijst waarvoor Unia bevoegd is of wanneer die betrekking heeft op de rechten van personen met een handicap, én wanneer de melder een concreet advies of een andere tussenkomst verwacht. De notie 'dossier' staat dus los van de ernst en het al dan niet bewezen karakter van de feiten. Meerdere meldingen over dezelfde feiten (bijvoorbeeld gemediatiseerde gebeurtenissen of *cyberhate*) worden in principe gebundeld in eenzelfde dossier. Uitzonderlijk opent Unia ambtshalve een dossier (wat we aanduiden met de term 'autosaisine').

Discriminatiegronden of -criteria

Dit zijn de door de antidiscriminatiewetgeving (wetten, decreten en ordonnanties) beschermde criteria. Op grond van artikel 3 van het samenwerkingsakkoord van 23 juli 2012 tussen de federale overheid, de gewesten en de gemeenschappen voor de oprichting van Unia hebben de wettelijke opdrachten van Unia betrekking op al die beschermde criteria (en ook op de rechten van personen met een handicap onder het VN-Verdrag van 13 december 2006). Dit met uitzondering van de criteria geslacht (daarvoor is het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen bevoegd) en taal (daarvoor is nog geen bevoegde instelling aangewezen).

Maatschappelijke domeinen

De maatschappelijke domeinen wijzen op de context waarbinnen de bij Unia gemelde feiten zich afspelen. De domeinen vallen grotendeels samen met het materiële toepassingsgebied van de antidiscriminatie- en antiracismewetten, -decreten en -ordonnanties: werk, goederen en diensten, onderwijs, ... In de rapportering van Unia zijn er daarnaast specifieke categorieën voor uitlatingen in de media en op het internet, incidenten in de publieke ruimte (samenleving) en meldingen die gericht zijn tegen politie of justitie of geuit werden in de context van het gevangeniswezen.

Discriminatie

Deze term omvat directe discriminatie, indirecte discriminatie, de opdracht om te discrimineren, intimidatie en het weigeren van redelijke aanpassingen voor een persoon met een handicap. Binnen hun respectievelijke toepassingsgebied worden deze gedragingen verboden door de antidiscriminatie wetten, -decreten en ordonnances.

Redelijke aanpassingen

Een redelijke aanpassing is een maatregel die het effect van de handicap neutraliseert waarmee een persoon met een handicap te maken krijgt in een onaangepaste omgeving. Redelijke aanpassingen zijn altijd afgestemd op de specifieke en individuele ondersteuningsbehoeften van een individuele persoon met een handicap. Het is niet de bedoeling om personen met een handicap te bevoordelen, maar wel om de nadelen van een onaangepaste omgeving te compenseren.

Haatmisdrijven

Dit zijn misdrijven waarvoor een mogelijke strafverzwaring bestaat wanneer een van de drijfveren de haat tegen, het misprijzen van of de vijandigheid tegen een persoon is wegens diens origine, afkomst, geloof, seksuele geaardheid, ... (alle beschermde criteria zijn van toepassing).

Haatboodschappen

Hieronder groepeerd Unia alle racistische, islamofobe, homofobe, antisemitische, negationistische, ... uitlatingen. 'Haatboodschappen' is geen juridische categorie. Uitgangspunt is steeds het fundamentele recht op vrije meningsuiting, maar bepaalde uitlatingen kunnen wel strafbaar zijn. Dat is bijvoorbeeld het geval wanneer er doelbewust wordt aangezet tot discriminatie, haat of geweld tegen een persoon of groep wegens een van de beschermde criteria.

Belangrijke opmerking over de n-waarde in de tabellen en grafieken

Eén melding of dossier kan tegelijkertijd gaan over meerdere discriminatiegronden. Daardoor is de n-waarde van sommige tabellen en grafieken hoger dan het effectieve aantal meldingen of dossiers.

1. Meldingen

Inleiding

In 2017 kreeg Unia **6.602 meldingen** over vermoedelijke discriminatie, haatboodschappen en haatmisdrijven. Dit is een stijging van 17,5% in vergelijking met 2016 en van 56,2% voor de afgelopen 5 jaar. Die toename heeft te maken met een combinatie van factoren, onder andere meer media-aandacht in 2016, een betere toegankelijkheid op lokaal niveau, gerichte acties en de actualiteit.

In maart constateren we een piek aan meldingen (803). Unia kreeg in die periode veel persaandacht. Dat begon toen Joods Actueel een interne mail van Unia publiceerde. Daarna was er de kritiek op Unia van staatsecretaris voor Gelijke Kansen Zuhal Demir en haar collega uit de Vlaamse regering Liesbeth Homans. Ongeveer 80 meldingen hebben te maken met die kritiek. Tientallen andere zijn wellicht het gevolg van een grotere zichtbaarheid van Unia in die periode.

Voorts heeft Unia in maart tientallen lokale activiteiten georganiseerd voor de Internationale Dag tegen Racisme en Discriminatie (campagne #GeefMe1Minuut). De toename van het aantal meldingen wegens “racisme” kan zowel gelinkt worden aan die activiteiten, maar ook aan de verhoogde persaandacht.

57,1% van de melders zijn Nederlandstalig, 40,9% Franstalig, 0,2% Duitstalig en 1,8% van hen drukken zich uit in een andere taal. 57,8% van de melders zijn mannen, 40,9% vrouwen en 1,3% zijn vzw's of andere organisaties.

36,6% van de meldingen zijn vragen om bijstand, 29% zijn gewone meldingen (zonder de vraag om te bemiddelen) en 16,4% van de meldingen zijn vragen voor informatie. De vragen om bijstand zijn proportioneel sterker gestegen dan de andere types meldingen (+40,8% in vergelijking met 2016).

De domeinen

De meldingen gaan vooral over de domeinen *werk* (26%), *goederen en diensten* (23,4%), *media/internet* (12,6%), *onderwijs* (9,2%) en *samenleving* (8,9%). Er moet opgemerkt worden dat Unia voor die domeinen (behalve voor *goederen en diensten*), een forsere stijging vaststelt dan de gemiddelde toename voor alle meldingen samen.

Tot slot zien we de afgelopen vijf jaar in de domeinen *werk* en *onderwijs* een opvallende stijging van meer dan 60% van het aantal meldingen, respectievelijk +62,5% en +79,1%.

De criteria

Unia ontving in 2017 vooral meldingen over de zogenaamde “raciale” criteria (26,9%), handicap (16,7%), geloof of levensbeschouwing (9,7%) en leeftijd (5,1%).

In vergelijking met 2016 kregen we procentueel meer meldingen over handicap (+43,3%) en gezondheidstoestand (+60,8%) en over vermogen (+25,5%) en over sociale afkomst (+444,4%). Als we dat dan over een periode van 5 jaar bekijken, zien we hetzelfde patroon, maar vermogen (+196,1%) en sociale afkomst (+988,9%) kennen dan een meer uitgesproken stijging dan handicap (+160,9%) en gezondheidstoestand (+145,8%).

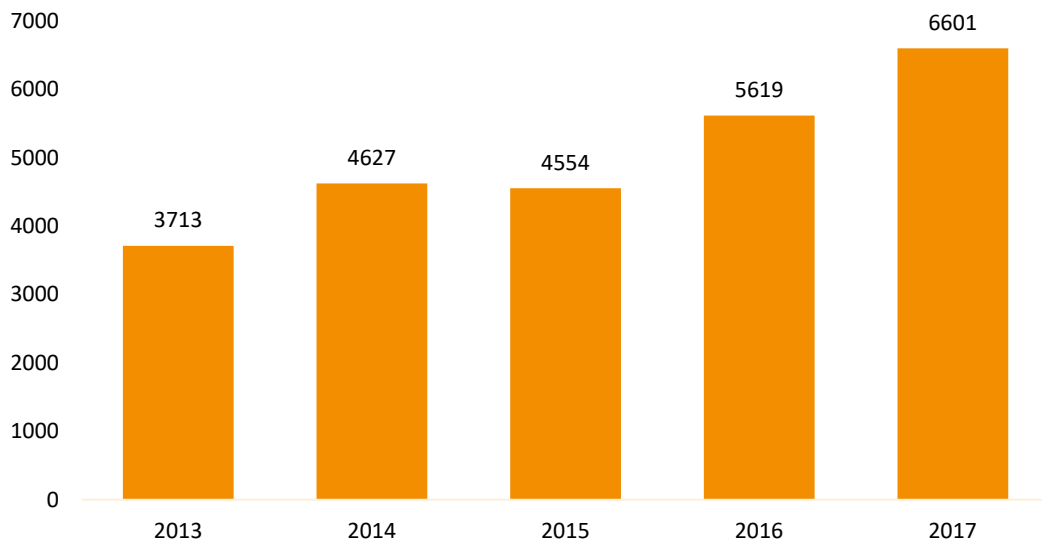
De zogenaamde “raciale” criteria blijven in absolute cijfers – met meer dan één op vier meldingen – de belangrijkste reden waarvoor Unia wordt gecontacteerd. Toch zien we dat steeds meer mensen aankloppen voor de criteria handicap en gezondheidstoestand. Ook voor de criteria inkomsten en sociale afkomst zien we een opmerkelijke stijging hoewel ze in absolute cijfers nog altijd maar 1 op de 20 meldingen vertegenwoordigen.

Methodologische opmerking

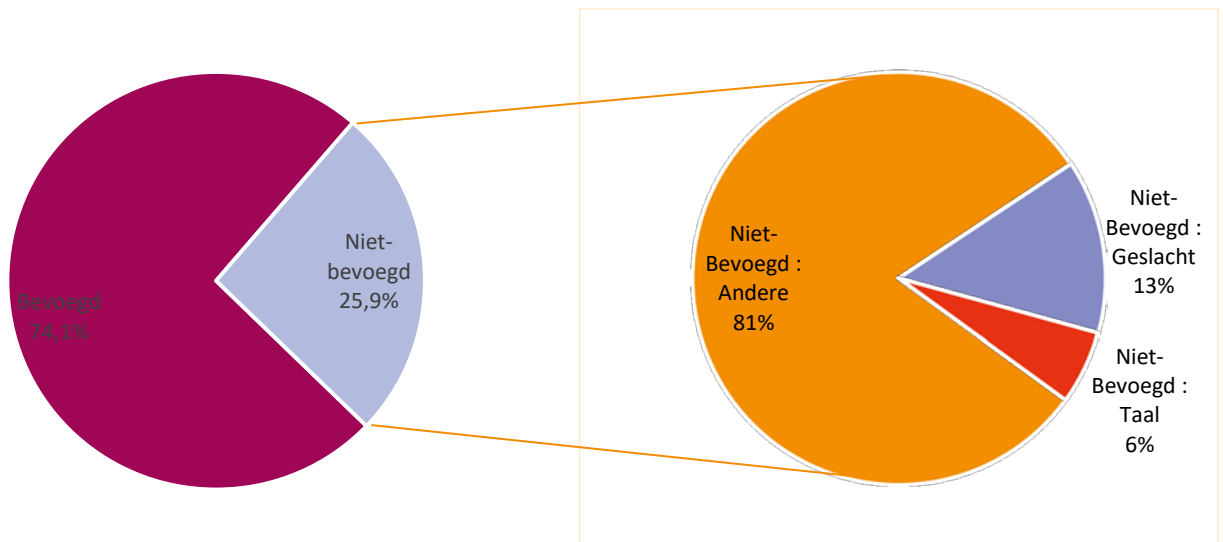
De meeste meldingen worden gedaan door slachtoffers of rechtstreekse getuigen van discriminatie. In bepaalde maatschappelijke domeinen, zoals de media, is het niet altijd het slachtoffer dat contact met ons opneemt. Het zijn vaak andere personen of instellingen die bijvoorbeeld zeggen geschokt te zijn door bepaalde haatzaaiende commentaren, interviews of tweets.

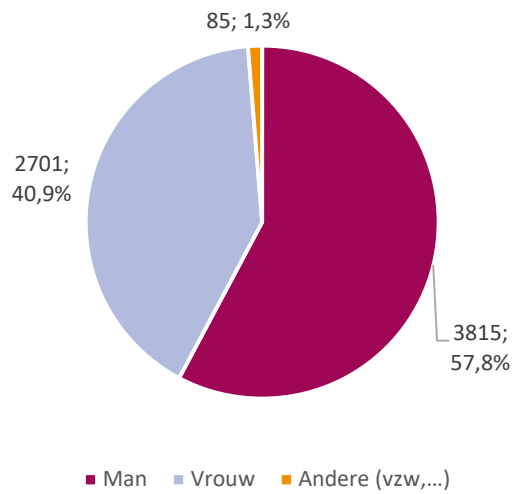
Grafiek 1: Evolutie van meldingen 'Unia bevoegd én niet-bevoegd' (sinds 2013)

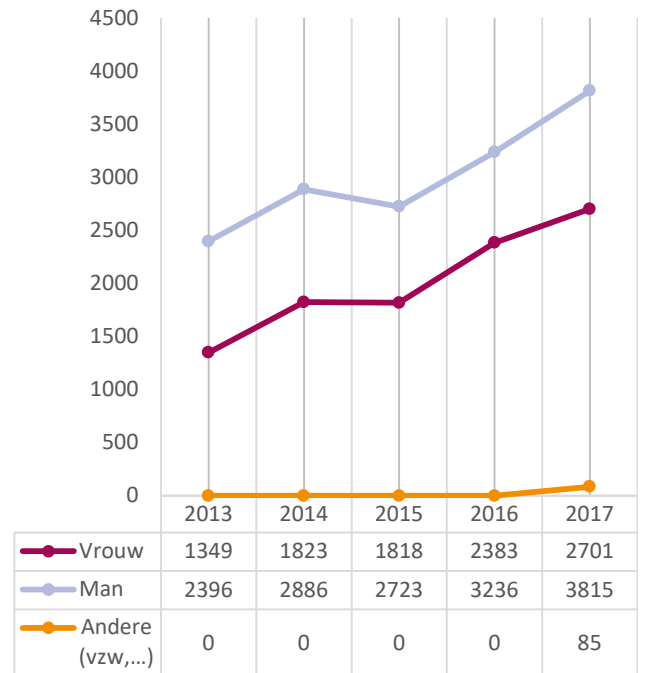
Grafiek 2: Totaal aantal meldingen in 2017 'Unia bevoegd én niet-bevoegd'

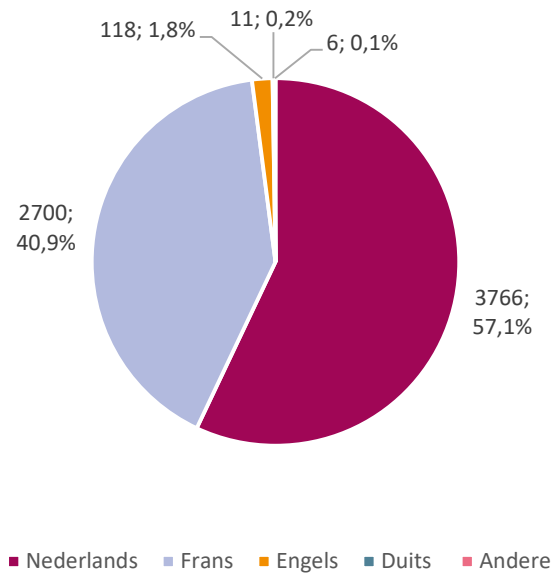
Grafiek 3: Geslacht van de melder

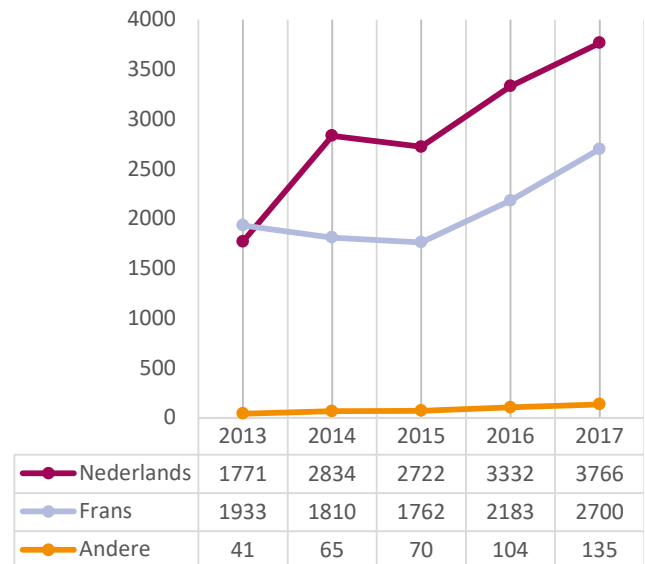
Grafiek 4: Evolutie geslacht van de melder (sinds 2013)

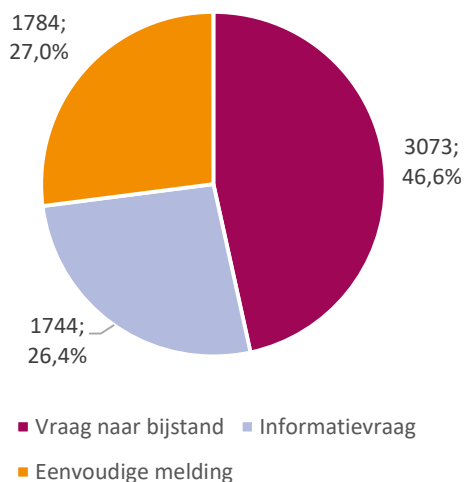
Grafiek 5: Taal van de melder

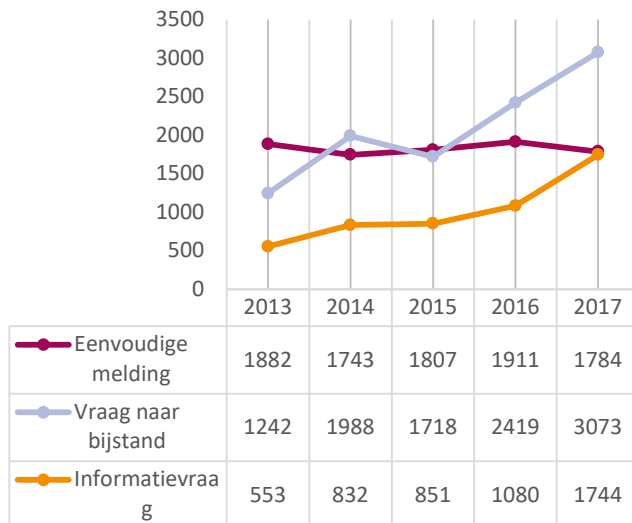
Grafiek 6: Evolutie taal van de melder (sinds 2013)

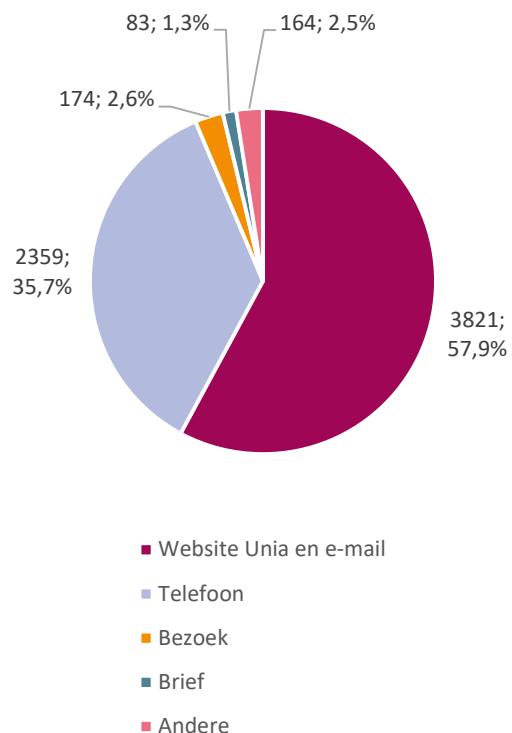
Grafiek 7: Type melding (behalve autosaisine)

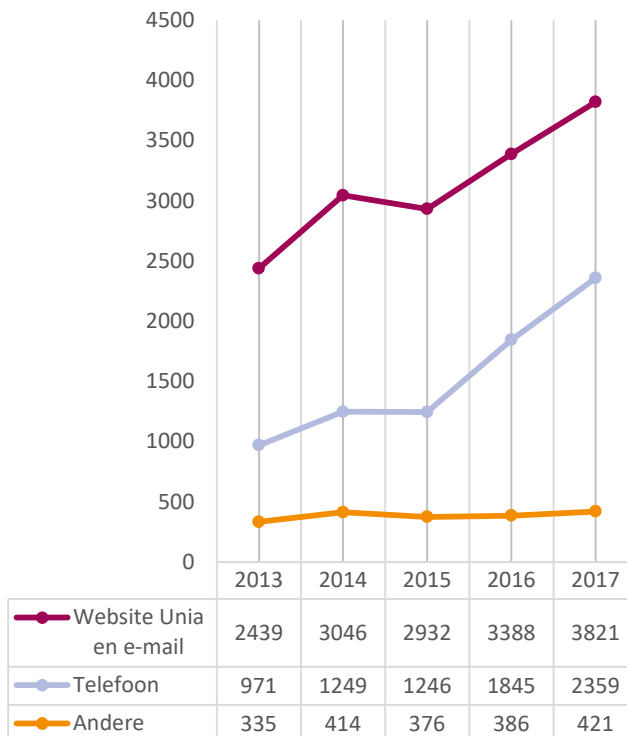
Grafiek 8: Evolutie type meldingen sinds 2013 (behalve autosaisine)

Grafiek 9: Contactwijze (n=6601)

Grafiek 10: Evolutie contactwijze (sinds 2013)

2. Dossiers

2.1 Algemeen overzicht

In 2017 heeft Unia **2.017 nieuwe individuele dossiers** geopend. Dat betekent een stijging van 5,8% in vergelijking met 2016. De afgelopen vijf jaar zien we een stijging van 53,3%.

Er werden in 2017 in totaal 1.530 dossiers afgesloten. In 44% van de gevallen vond Unia dat het vermoeden van discriminatie werd bevestigd. In 17 % van de gevallen oordeelde Unia daarentegen dat er geen sprake was van discriminatie in juridische zin. Bijvoorbeeld wanneer het onderscheid in behandeling gerechtvaardigd was: omdat de wet het onderscheid bepaalde of omdat het een legitiem doel nastreefde en de gebruikte middelen evenredig en noodzakelijk waren. In 37% van de gevallen volstonde de aangehaalde elementen niet om te besluiten dat er al dan niet sprake was van discriminatie.

In 30 % van de gevallen waarin de discriminatie kon hard gemaakt worden, stelde Unia een individuele oplossing voor. In 28% van de dossiers werd geopteerd voor een buitengerechtelijke oplossing (verzoening, onderhandeling...). Bij 7% van de dossiers werden gerechtelijke stappen ondernomen (waarbij Unia al dan niet betrokken partij was). Tot slot heeft de melder in 13% van de dossiers geen verder gevolg gegeven aan de eerste contacten.

De gemiddelde tijd om tot een oplossing te komen in een individueel dossier is 2 tot 3 maanden. En 3 op de 4 dossiers die in 2017 werden geopend, konden in hetzelfde jaar worden afgesloten.

We zagen opnieuw een beduidende stijging voor de domeinen *werk* (+13,5%), en *politie en justitie* (+28,6%, voornamelijk conflicten met de politie). De toename is veelzeggend omdat ze over een langere periode wordt bevestigd (+71,3% voor *werk*, +112,7% voor *politie en justitie* in de afgelopen 5 jaar, terwijl de globale toename van het aantal dossiers in dezelfde periode 53,3% bedraagt).

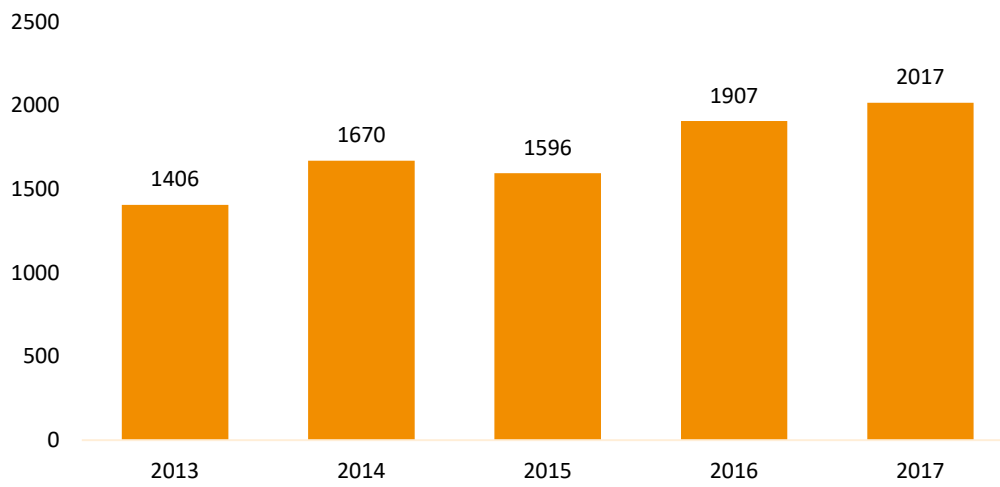
In 2017 wordt ook een beduidende toename vastgesteld van het aantal dossiers in het domein *samenleving* (+11,3%, voornamelijk conflicten in de publieke ruimte of in de buurt).

In 2017 noteerden we een aanzienlijke stijging van het aantal dossiers voor de zogenaamde “raciale” criteria (+12%), het criterium vermogen, met andere woorden de oorsprong van de inkomsten (+34,4%) en gezondheid (+52,9%). De criteria handicap (+6%) en leeftijd (+3,5%) stabiliseerden zich na een zeer duidelijke stijging in 2016.

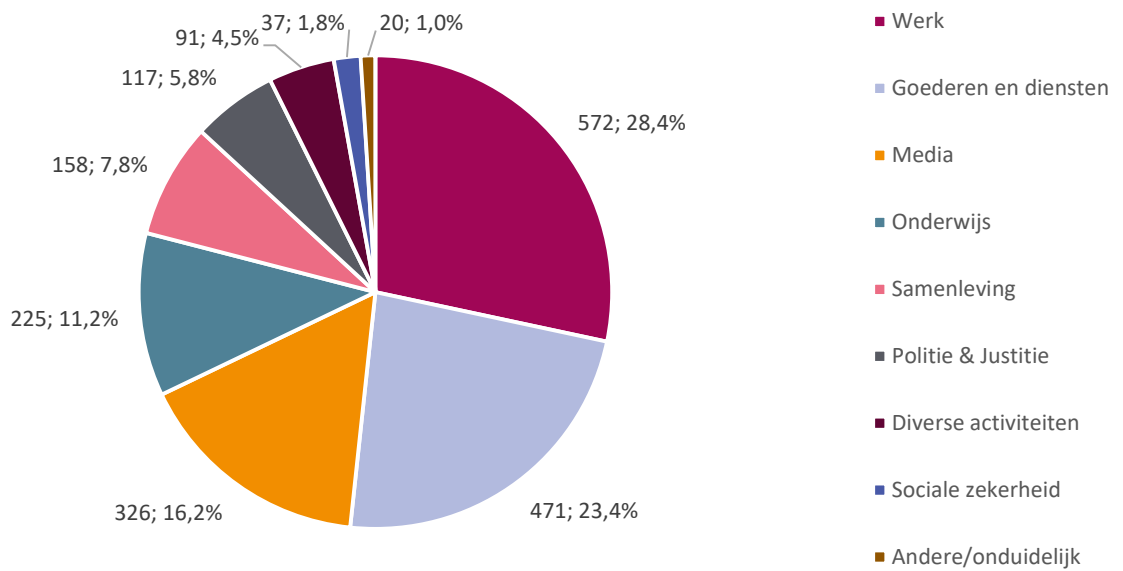
In 2017 stijgt ook de categorie *andere criteria met* 48,3%. Die stijging, die in 2016 is begonnen, lijkt erop te wijzen dat de bevoegdheden van Unia en de antidiscriminatiewetgeving bekender worden. Binnen die categorie vallen criteria als politieke overtuiging (33 dossiers) of syndicale overtuiging (22 dossiers), sociale afkomst (25 dossiers), fysieke (20 dossiers) of genetische eigenschappen (3 dossiers), burgerlijke staat (17 dossiers) en geboorte, met andere woorden afstamming (12 dossiers).

Tot slot merken we op dat Unia ook wordt gecontacteerd voor vermoedelijke discriminatie op basis van taal, een criterium waarvoor Unia niet bevoegd is. Die meldingen worden bijgevolg niet opgenomen in het totale aantal dossiers dat in 2017 werd geopend, behalve wanneer er ook sprake is van een ander criterium waarvoor Unia wel bevoegd is.

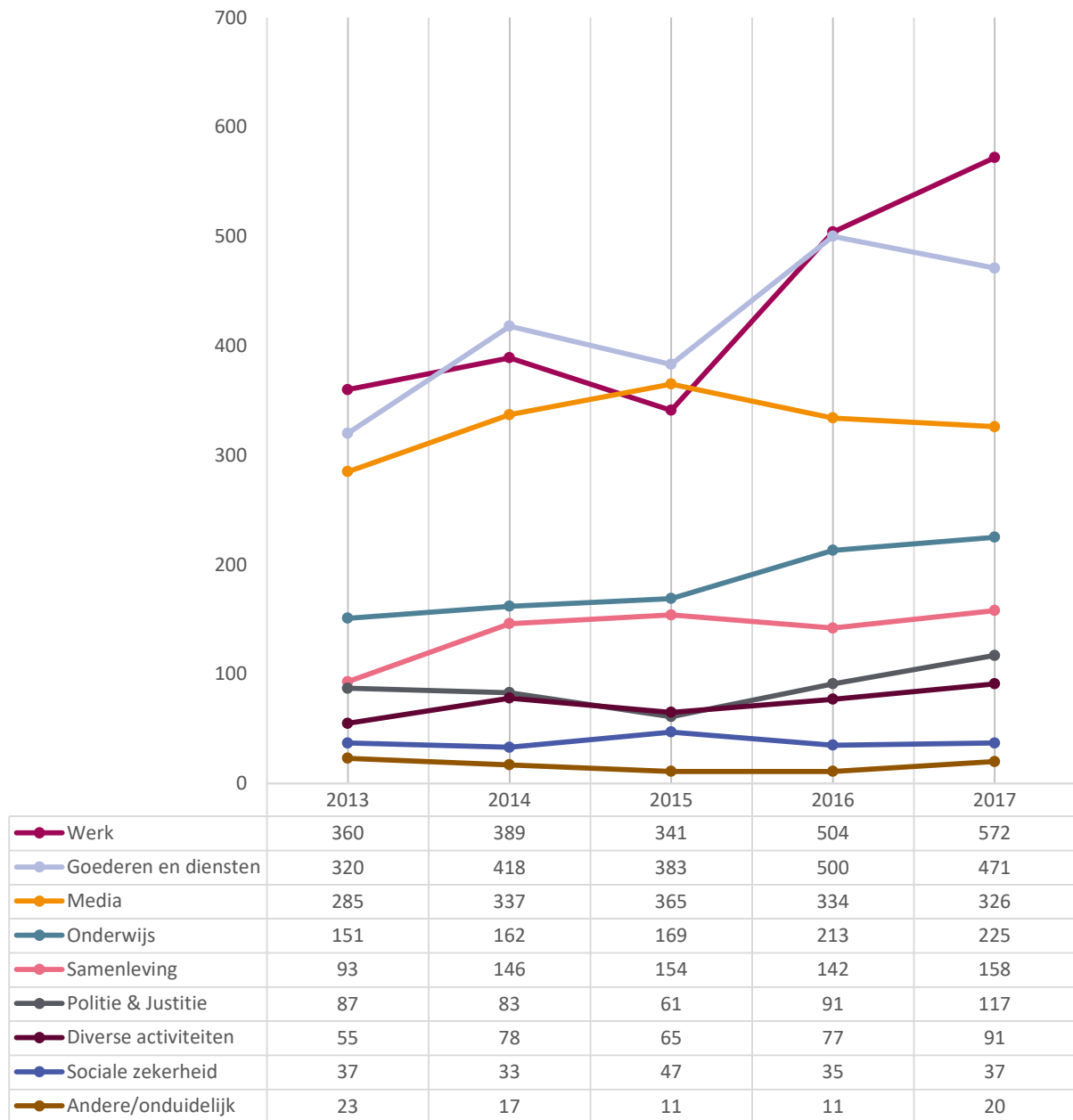
Grafiek 11: Evolutie van dossiers 'Unia bevoegd' (sinds 2013)

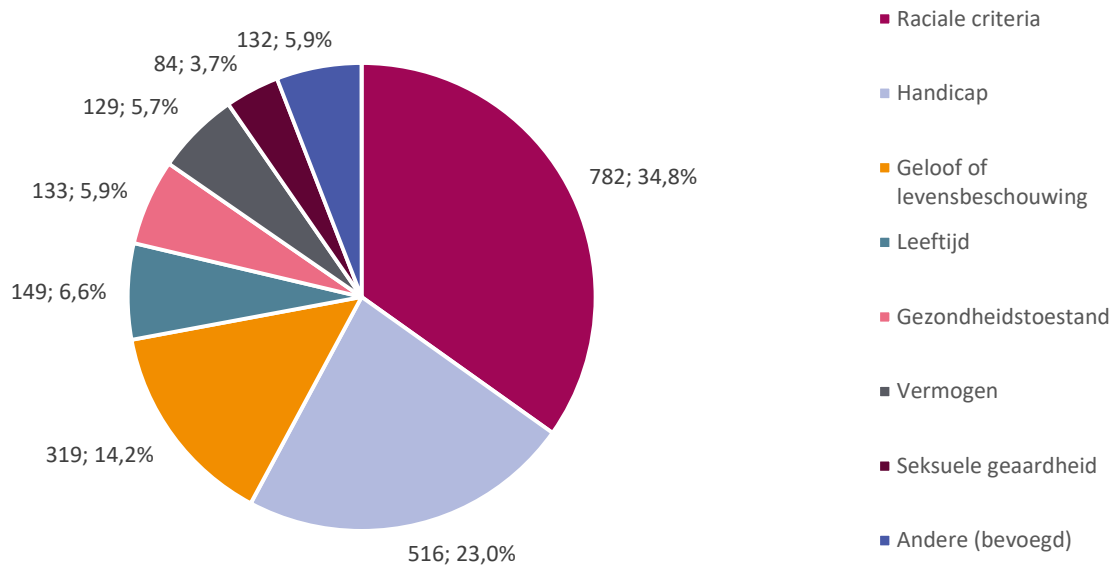
Grafiek 12: Nieuwe dossiers per domein (n=2.017)

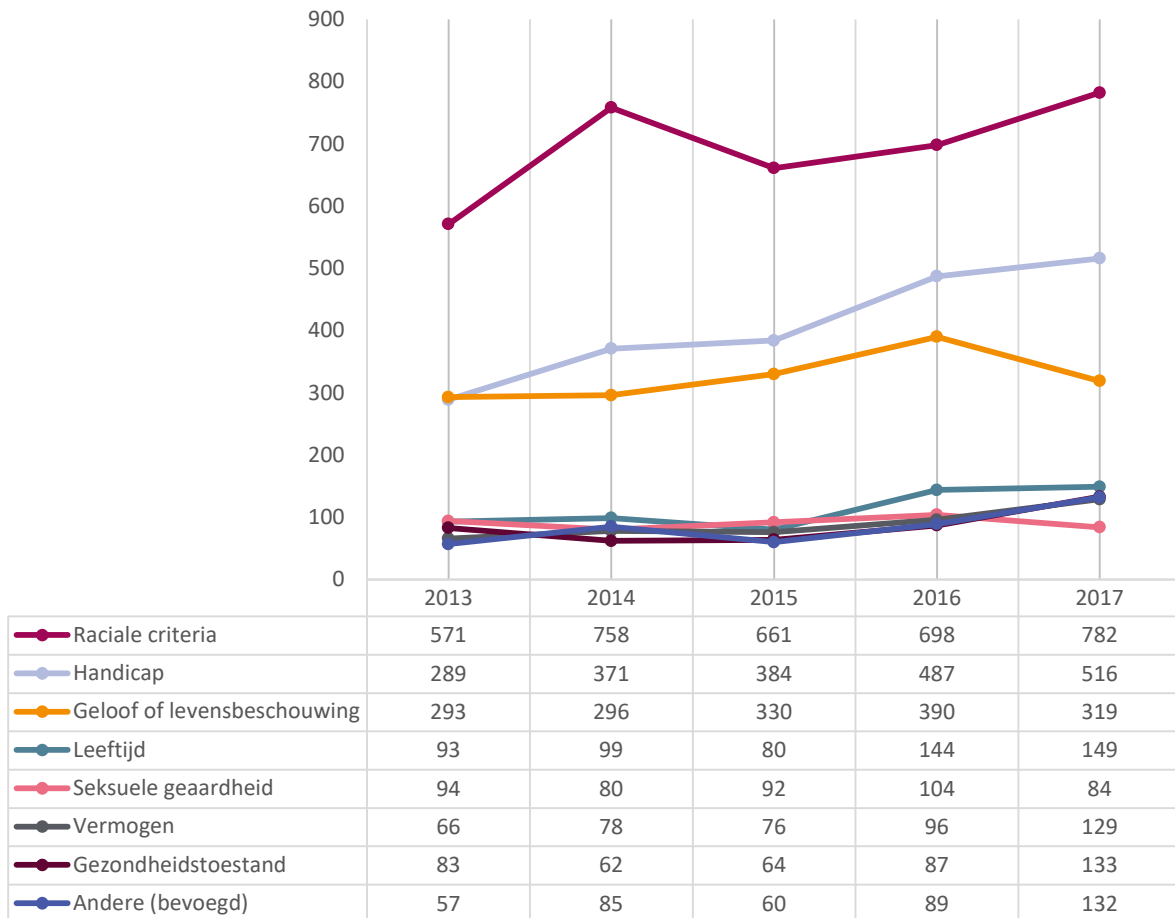
Grafiek 13: Evolutie van het aantal dossiers per domein (sinds 2013)

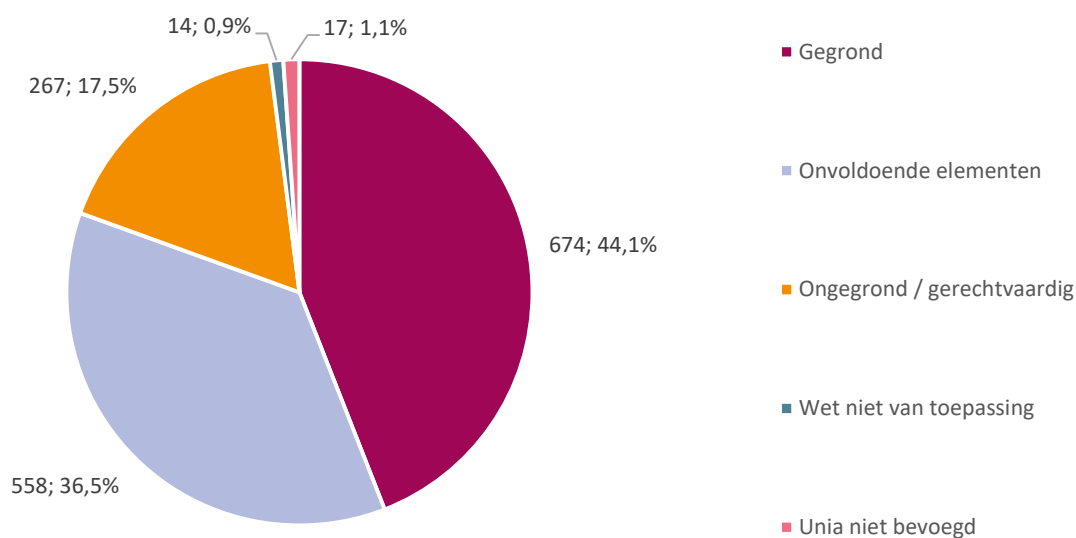
Grafiek 14 : Nieuwe dossiers per criterium (n=2.095)

Grafiek 15: Evolutie van het aantal dossiers per criterium (sinds 2013)

Grafiek 16: Dossiers 'Unia bevoegd' afgesloten in 2017 - evaluatie (n=1730)

Tabel 1: Nieuwe dossiers per criterium en domein in 2017 (n=2.244)

	Grand Total	%	Werk	Goederen en diensten	Media	Onderwijs	Samenleving	Politie & Justitie	Diverse activiteiten	Sociale zekerheid	Andere/onduidelijk
Grand Total	2244		690	509	380	241	161	118	90	48	7
%			30,7%	22,7%	16,9%	10,7%	7,2%	5,3%	4,0%	2,1%	0,3%
Raciale criteria	782	34,8%	188	156	195	50	84	74	20	10	5
Handicap	516	23,0%	143	143	9	123	22	15	41	18	2
Geloof of levensbeschouwing	319	14,2%	82	33	126	35	15	16	9	3	
Leeftijd	149	6,6%	108	22	2	5	1	1	7	3	
Gezondheidstoestand	133	5,9%	82	27	2	8	5	4		5	
Vermogen	129	5,7%	8	100	3	10	4		1	3	
Seksuele geaardheid	84	3,7%	17	8	18	3	26	5	5	2	
Andere (bevoegd)	132	5,9%	62	20	25	7	4	3	7	4	

2.2 Plaats van de feiten

Tabel 2: Plaats van de feiten (dossiers zonder media/internet) per maatschappelijk domein in 2017 (n=1.628)

	Totaal	%	Brussels Hoofdstedelijk Gewest	Antwerpen	Vlaams Brabant	Oost-Vlaanderen	Luik	West-Vlaanderen	Henegouwen	Namen	Limburg	Waals-Brabant	Luxemburg	Niet lokaliseerbaar
Totaal	1628		339	217	161	159	125	100	96	70	68	65	20	208
%			20,8 %	13,3 %	9,9 %	9,8 %	7,7 %	6,1 %	5,9 %	4,3 %	4,2 %	4,0 %	1,2 %	12,8 %
Werk	559	34,3 %	167	55	55	39	44	26	42	18	21	19	6	67
Goederen & diensten	460	28,3 %	68	61	56	48	35	29	20	26	19	10	6	82
Onderwijs	218	13,4 %	45	29	12	22	18	5	16	14	7	23	2	25
Samenleving	152	9,3 %	14	30	17	25	13	12	7	8	12	5	1	8
Politie & justitie	107	6,6 %	21	19	14	16	2	11	6		4	5	2	7
Diverse activiteiten	88	5,4 %	14	18	4	5	11	13	1	3	3	2	2	12
Sociale zekerheid	37	2,3 %	8	5	1	3	2	3	4	1	2	1		7
Andere/niet duidelijk	7	0,4 %	2		2	1		1					1	

Tabel 3: Plaats van de feiten (dossiers zonder media/internet) per discriminatiegrond in 2017 (n= 1.864)

	Totaal	%	Brussels Hoofdstedelijk Gewest	Antwerpen	Vlaams Brabant	Oost-Vlaanderen	Luik	Henegouwen	West-Vlaanderen	Namen	Waals-Brabant	Limburg	Luxemburg	Niet lokaliseerbaar
Totaal	1864		408	245	181	175	152	110	107	78	76	72	22	238
%			21,9%	13,1%	9,7%	9,4%	8,2%	5,9%	5,7%	4,2%	4,1%	3,9%	1,2%	12,8%
Raciale criteria	587	31,5%	131	93	73	74	37	21	39	9	21	33	5	51
Handicap	507	27,2%	78	56	42	51	52	33	39	24	27	13	8	84
Geloof of levensbeschouwing	193	10,4%	76	19	17	7	16	11	5	7	6	5	2	22
Leeftijd	147	7,9%	32	21	14	9	10	12	6	5	6	7	2	23
Gezondheidstoestand	131	7,0%	32	16	7	14	9	9	7	5	8	5	1	18
Vermogen	126	6,8%	22	16	17	8	8	11	3	17	3	2	3	16
Seksuele geaardheid	66	3,5%	10	11	5	7	8	5	4	4	2	4	1	5
Andere (bevoegd)	107	5,7%	27	13	6	5	12	8	4	7	3	3		19

2.3 Analyse van de nieuwe dossiers per domein

Werk: 572 dossiers

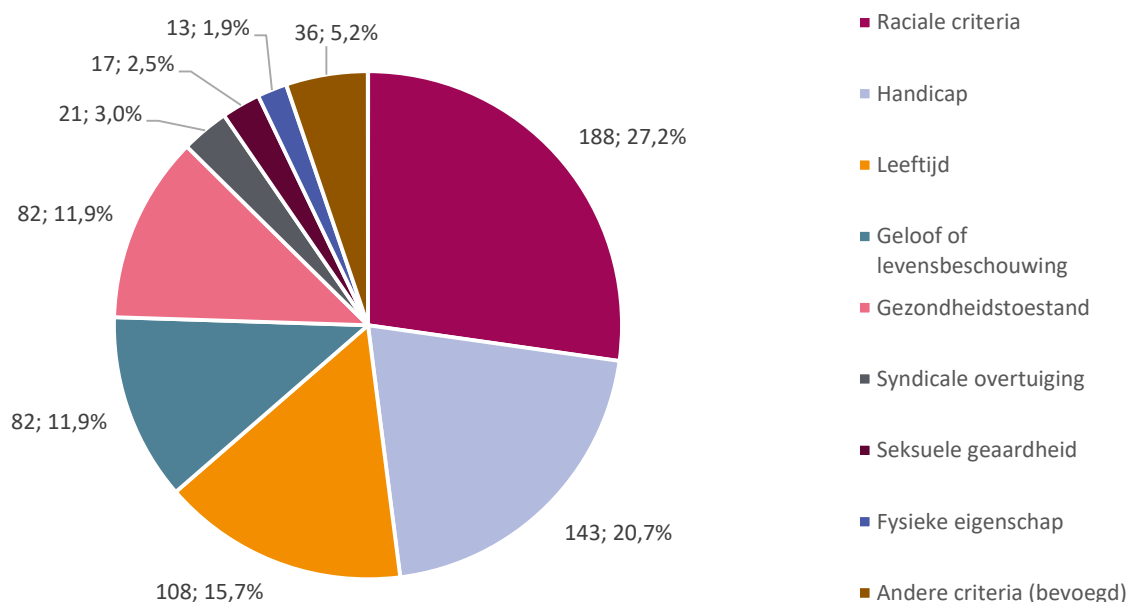
In 2017 heeft Unia 572 nieuwe dossiers geopend in het domein *werk* (ofwel 28,4% van het totaal aantal dossiers). Dit betekent een stijging van 13,5% in vergelijking met 2016. Op 5 jaar tijd zien we een toename van 71,3%. We gaan ervan uit dat de actualiteit, zoals de debatten over de praktijktests en de mysterycalls in 2017, op een bepaald moment die cijfers beïnvloeden. Tekenend voor het domein *werk* is echter dat die stijging niet alleen jaarlijks terugkomt (behalve in 2015), maar dat ze in de afgelopen twee jaar zelfs nog groter is geworden.

27.2 % van de werkgerelateerde dossiers gaat over zogenaamde “raciale” criteria. In 20,7 % van de dossiers werd Unia gecontacteerd voor handicap (20,7%), leeftijd (15,7%), geloof of levensbeschouwing (11,9%) en gezondheidstoestand (ook 11,9%). Percentages die zeer dicht in de buurt liggen van wat in 2016 werd vastgesteld.

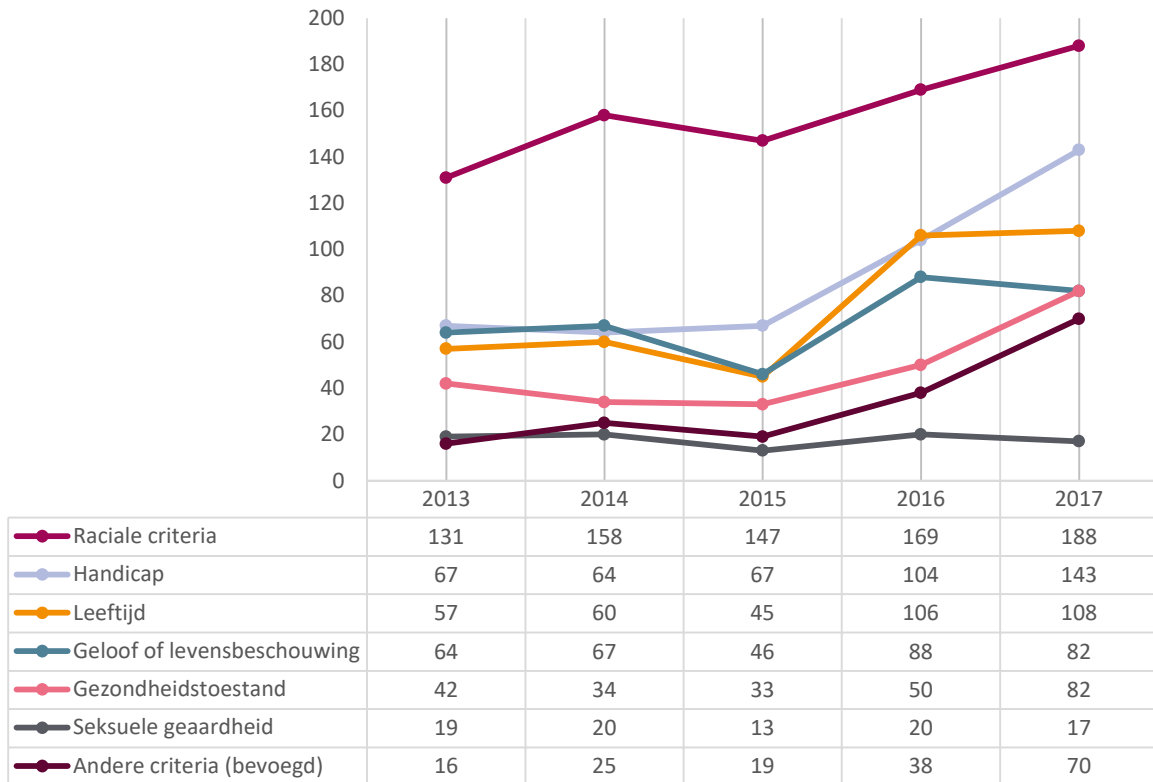
Voor twee criteria is de stijging bijzonder uitgesproken: handicap (+37,5% op 1 jaar tijd en +204,3% de afgelopen 5 jaar) en gezondheidstoestand (+64% op 1 jaar tijd en +182,8% de afgelopen 5 jaar). Het aantal dossiers voor criterium leeftijd lijkt zich te stabiliseren. Het aantal dossiers over leeftijd steeg enorm in 2016 na de persaadacht voor de dossiers Dovy Keukens en Belgocontrol.

Ongeveer 30% van de werkgerelateerde dossiers gaat over werving en selectie en 17% over de arbeidsomstandigheden. 15% heeft te maken met problemen bij ontslag en 13% gaat tot slot over pesterijen op het werk.

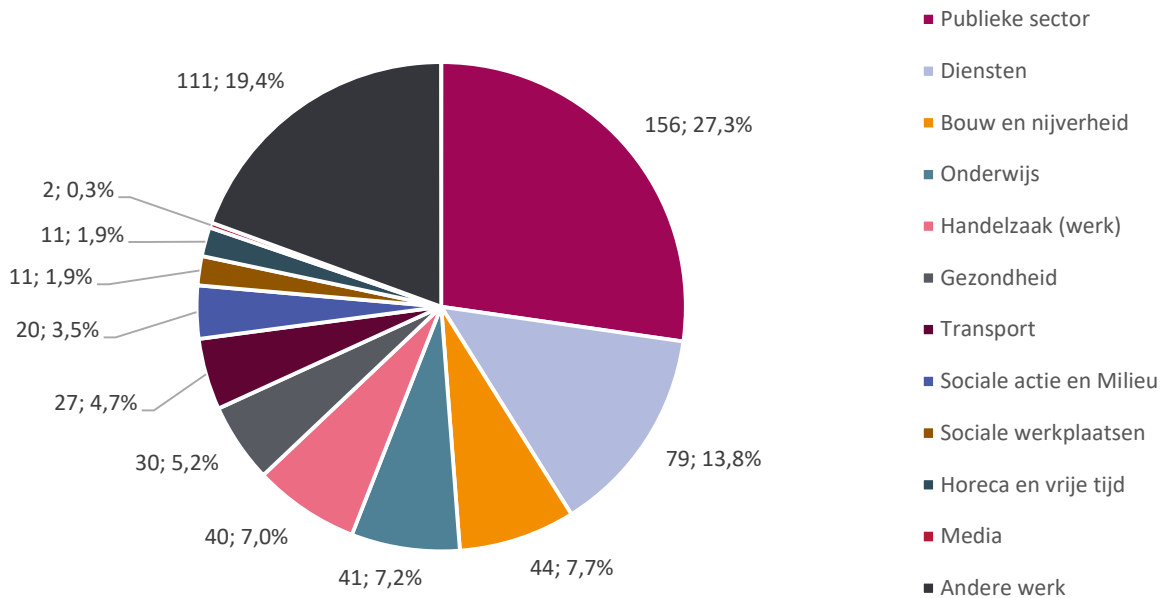
Grafiek 17: Nieuwe dossiers ‘Unia bevoegd’ in 2017 - werk per discriminatiecriterium (n=690)

Grafiek 18: Evolutie van het aantal dossiers werk per discriminatiecriterium (sinds 2013)

Grafiek 19: Nieuwe dossiers 'Unia bevoegd' in 2017 – werk per sector (n=572)²

Goederen en diensten: 471 dossiers

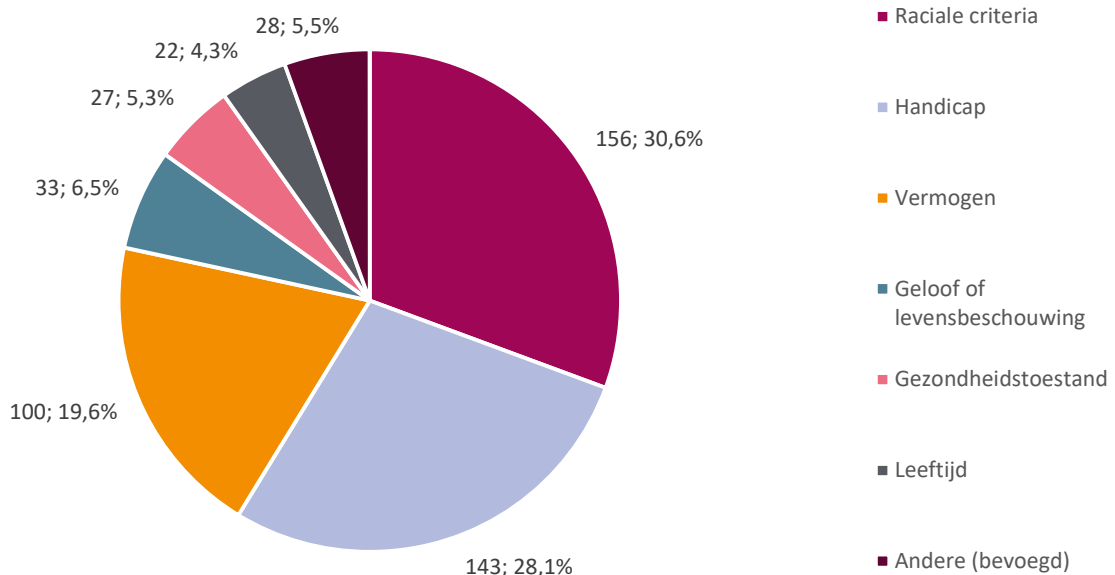
Unia opende 471 nieuwe dossiers in 2017. Dat betekent een lichte daling tegenover 2016 (-5,8%), toen steeg het aantal dossiers in het domein goederen en diensten met 31 %.

Het aantal dossiers over *huisvesting* blijft stijgen (+3,7% op 1 jaar tijd en +48,1% de afgelopen 5 jaar). Daarna volgen de *financiële diensten* (banken en verzekeringen) en *openbaar vervoer*, die respectievelijk 12,3% (58 dossiers) en 12,1% (57 dossiers) van het totale aantal dossiers over *goederen en diensten* uitmaken. *Handel* en *horeca* vertegenwoordigen respectievelijk 8,1% en 5,5% van alle dossiers. Tot slot situeren 31 nieuwe dossiers (6,6%) zich in het domein *gezondheid en bijstand aan personen*.

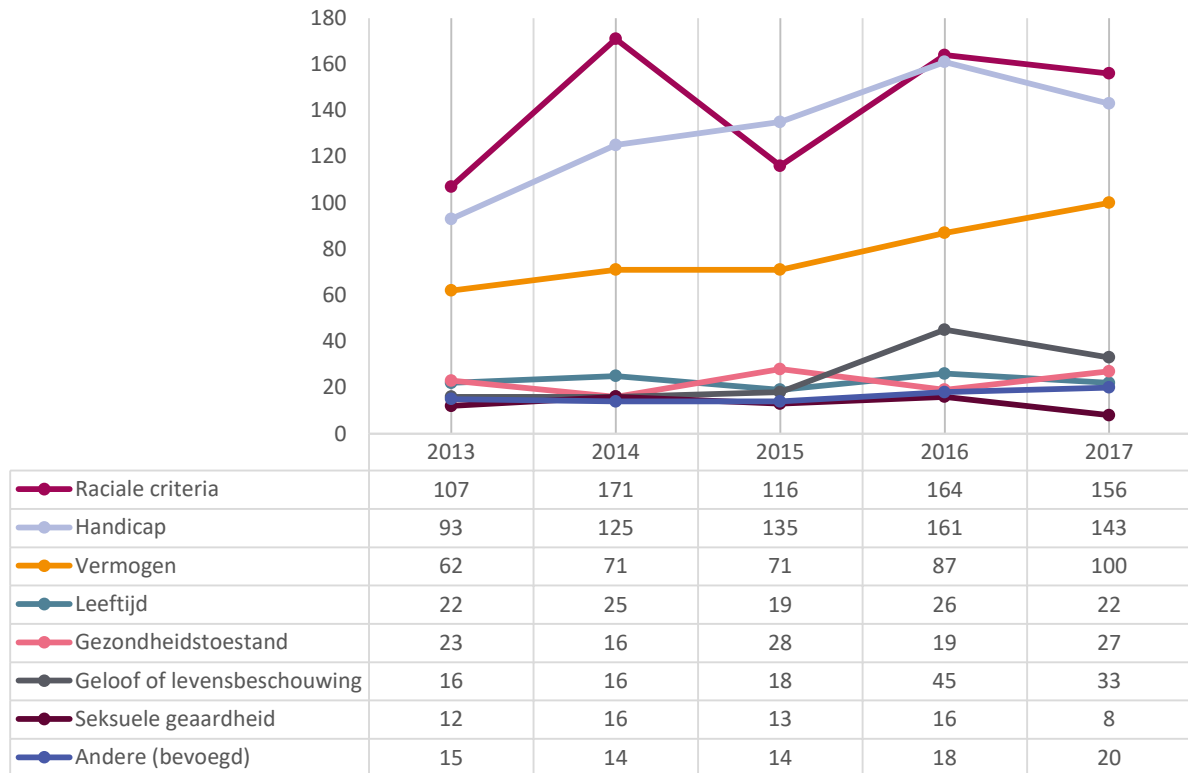
Globaal genomen vertegenwoordigen de zogenaamde “raciale” criteria (30,6%), handicap (28,1%) en vermogen (19,6%) samen 4 op de 5 dossiers. Het criterium vermogen (38,4% van de dossiers) komt het meeste voor in het subdomein huisvesting, op de voet gevolgd door de zogenaamde “raciale” criteria (36,1%). De afgelopen 5 jaar, en in het bijzonder in de afgelopen twee jaar, zien we een forse stijging van de dossiers over *huisvesting* op grond van zogenaamde “raciale” criteria (+77,3% op 5 jaar tijd).

De meeste dossiers gaan over privéhuishuizing (86,6%), met (30,4%) of zonder (56,2%) bemiddeling door een makelaarskantoor. Het gaat hierbij vooral over mensen die geweigerd worden een woning te bezoeken, te huren of te verkopen. Vastgoedadvertenties vermelden openlijk in 12,4% van de dossiers over *huisvesting* een van de discriminatiecriteria.

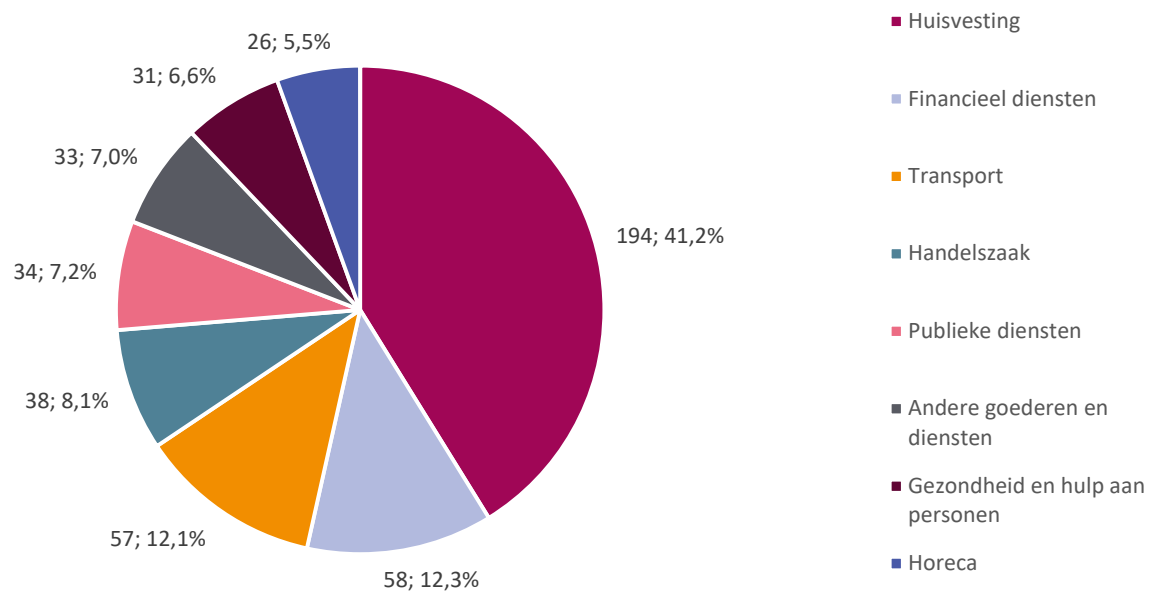
Grafiek 20: Nieuwe dossiers ‘Unia bevoegd’ in 2017 – goederen en diensten per discriminatiecriterium (n=509)

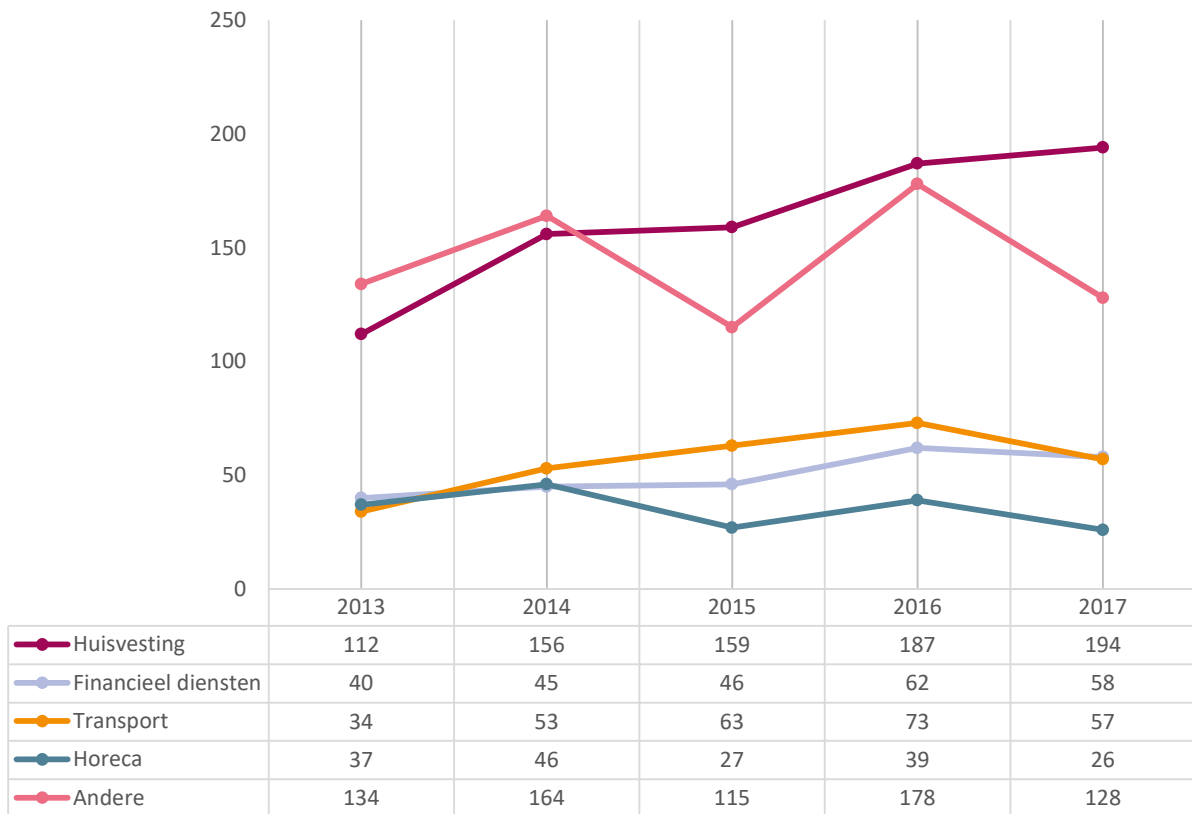
Grafiek 21: Evolutie van het aantal dossiers 'Unia bevoegd' – goederen en diensten (sinds 2013)

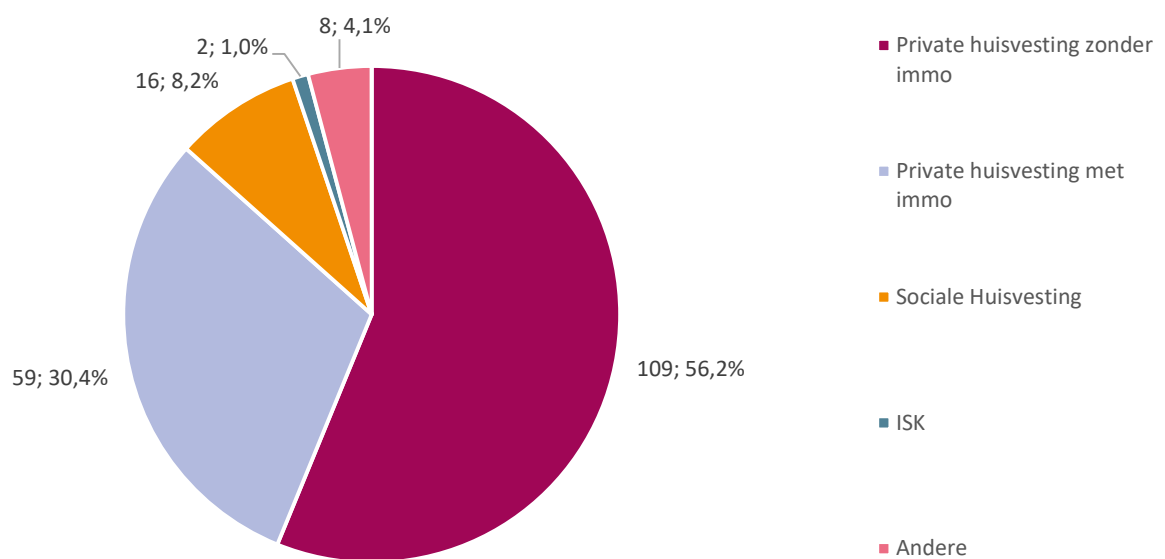
Grafiek 22: Nieuwe dossiers 'Unia bevoegd' in 2017 – goederen en diensten per sector (n=471)

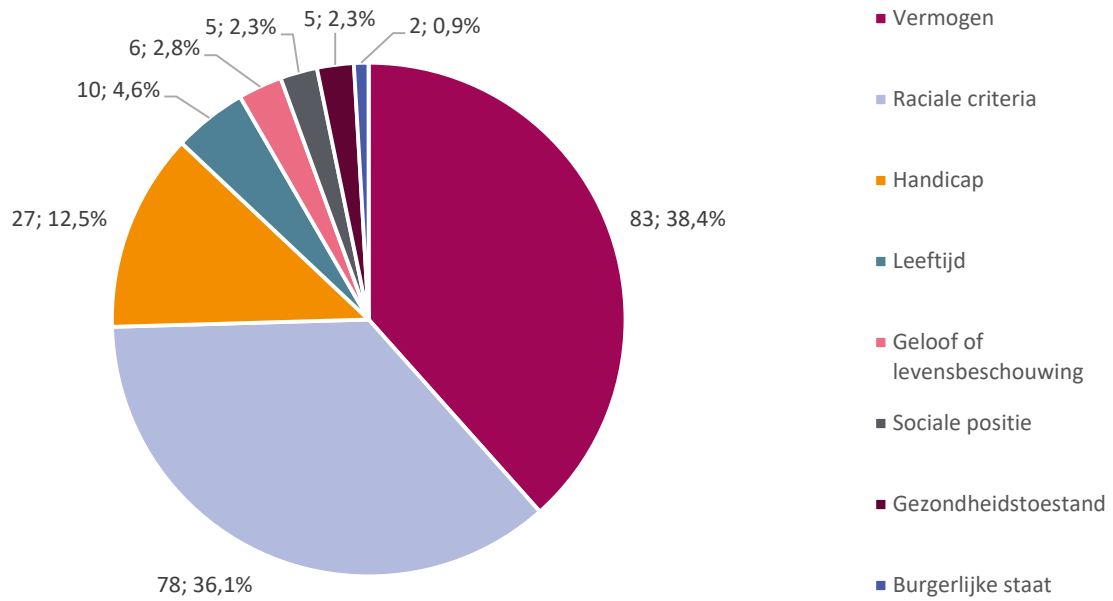
Grafiek 23: Evolutie van het aantal dossiers ‘Unia bevoegd’ – goederen en diensten per sector (sinds 2013)

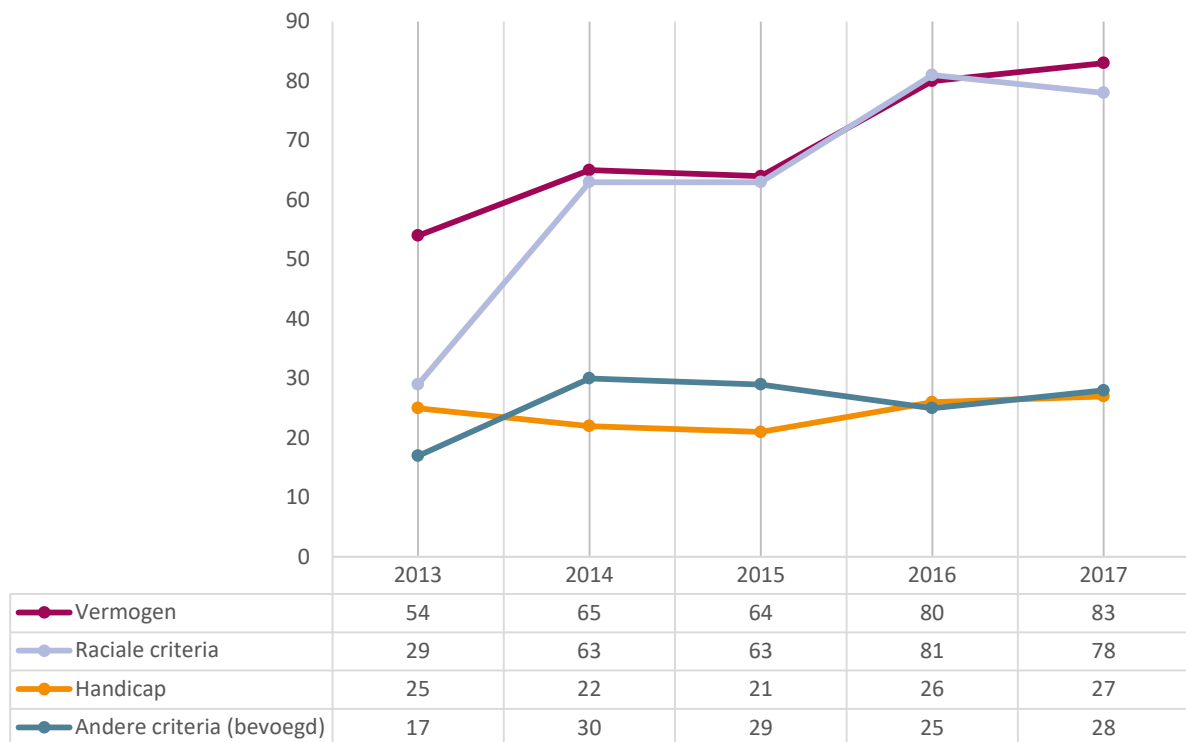
Grafiek 24: Dossiers huisvesting per sector (n=194)

Grafiek 25: Dossiers huisvesting per discriminatiecriterium (n=216)

Grafiek 26: Evolutie van het aantal dossiers huisvesting per discriminatiecriterium (sinds 2013)

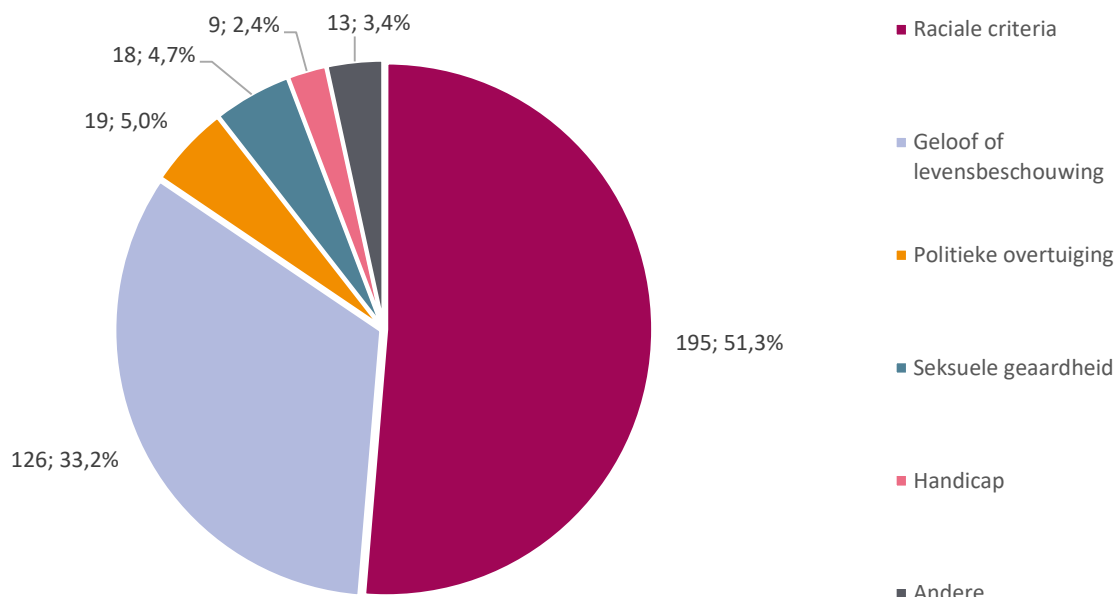
Media/Internet: 326 dossiers

Het aantal dossiers over haatboodschappen in de media is stabiel gebleven: 326 in 2017 tegenover 334 in 2016 (of een lichte daling van -2,4%). Toch moeten er twee kanttekeningen gemaakt worden. Het aantal dossiers over de sociale media blijft toenemen (+32,8%). We noteren ook een stijging van het aantal dossiers over *media/internet* op grond van de zogenaamde “raciale” criteria (+10%). Die zogenaamde “raciale” criteria blijven hier trouwens het belangrijkste discriminatiecriterium (51,3% van de dossiers over, gevolgd door dossiers op grond van geloof of levensbeschouwing] (33,2% van de dossiers). Tot slot hebben 5,5% van de dossiers te maken met het criterium seksuele geaardheid.

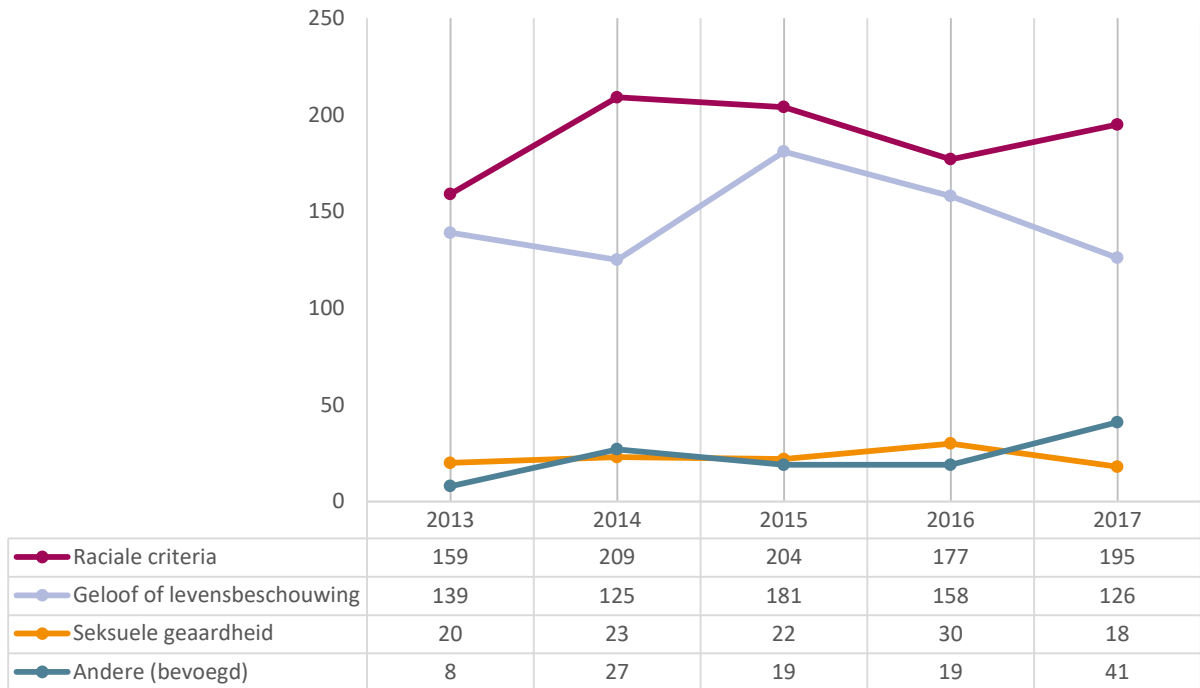
De grote meerderheid van deze dossiers spelen zich af op het internet (81,6%), in het bijzonder op de sociale media(55,8%). Facebook vertegenwoordigt hiervan 93,4% van de dossiers.

De afgelopen 5 jaar stellen we een daling vast van het aantal dossiers over kettingmails (-61,8%). Voor de dossiers over sociale media daarentegen werd een stijging van 271,4% opgetekend. **Grafiek**

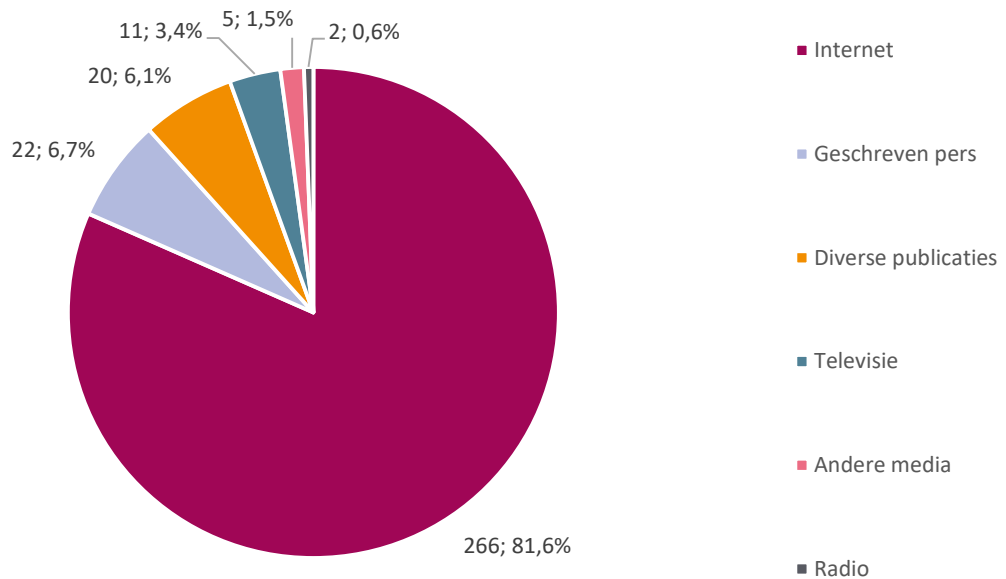
Grafiek 27: Nieuwe dossiers ‘Un ia bevoegd’ in 2017 – media per discriminatiecriterium (n=380)

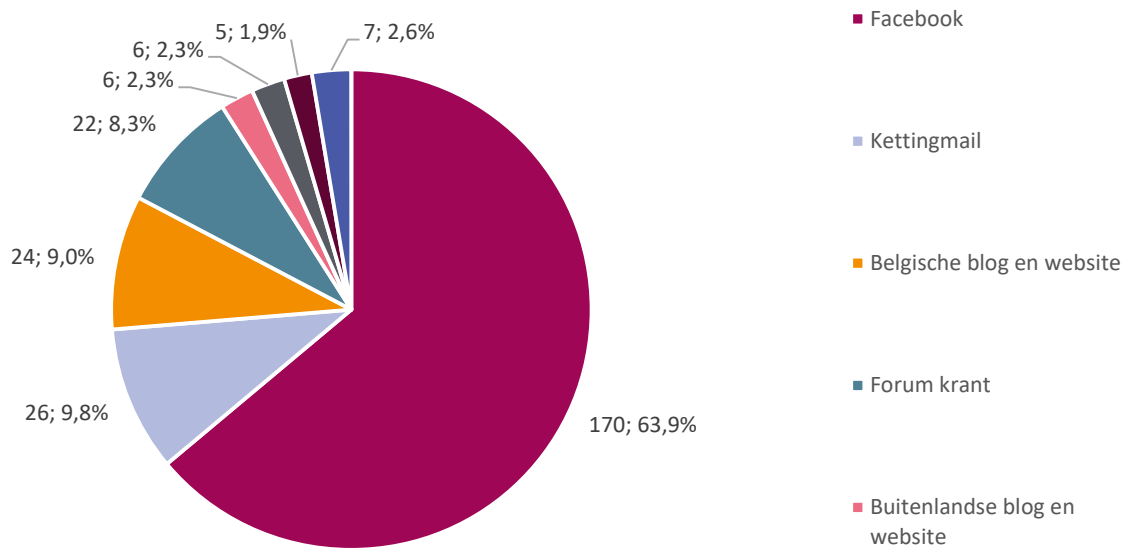
Grafiek 28: Evolutie van het aantal dossiers media/internet per discriminatiecriterium (sinds 2013)

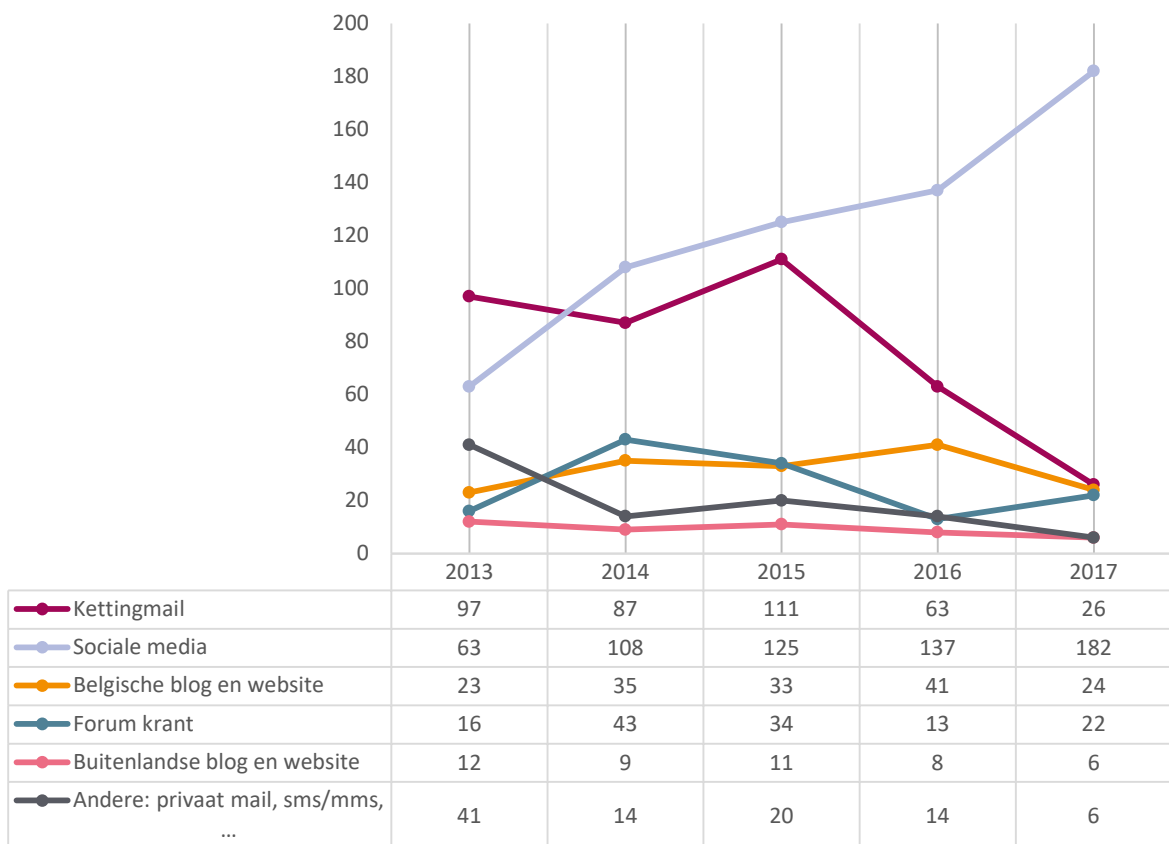
Grafiek 29: Nieuwe dossiers 'Unia bevoegd' in 2017 – media per type media (n=326)

Grafiek 30: Nieuwe dossiers 'Unia bevoegd' in 2017 – details internet (n=266)

Grafiek 31: Evolutie van het aantal dossiers 'Unia bevoegd' – details internet (sinds 2013)

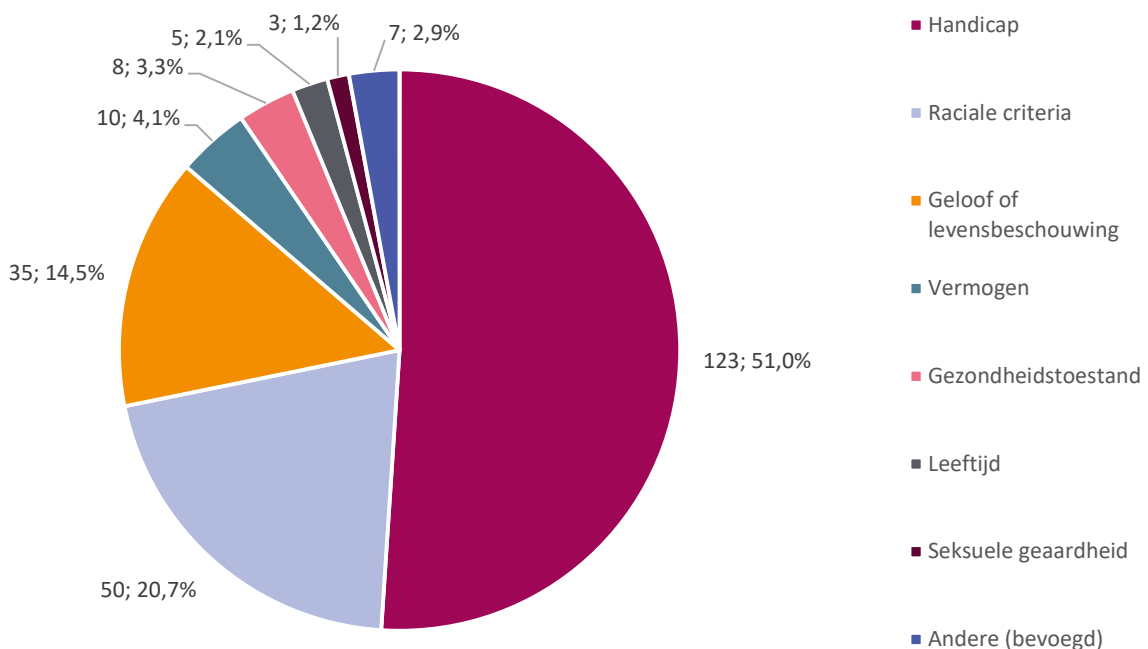
Onderwijs: 225 dossiers

In 2017 heeft Unia 225 dossiers over onderwijs geopend. Dit betekent een globale stijging van 11,2% ten opzichte van 2016. We zien een relatieve stijging van +125% in de afgelopen 5 jaar.

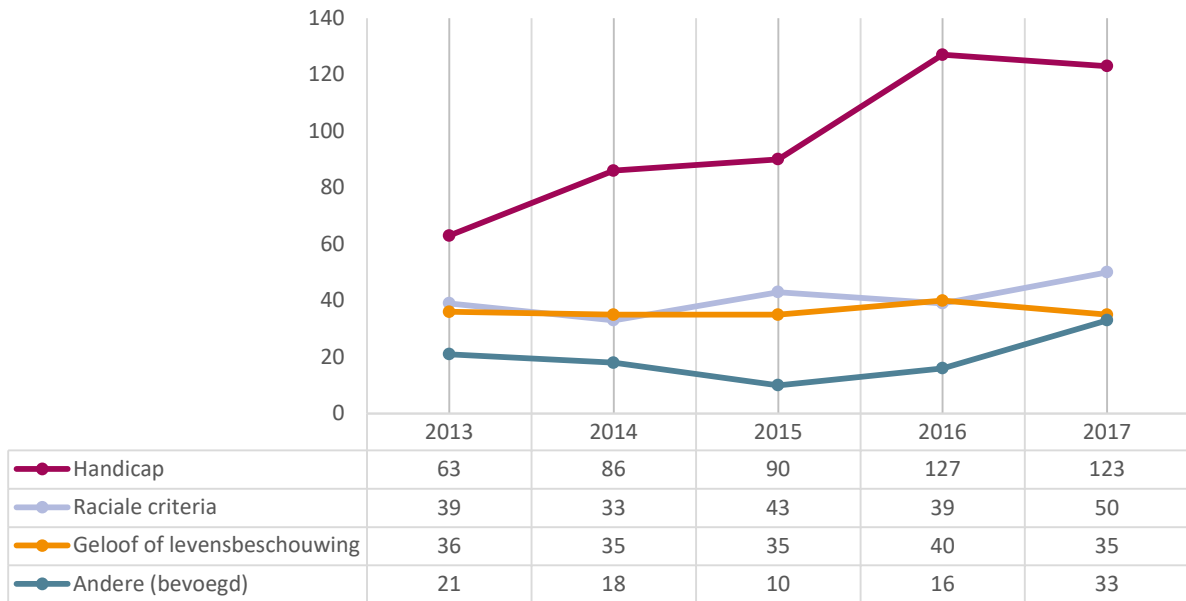
32,4% van de dossiers gaat over het secundair onderwijs, 23,6% over het basisonderwijs en ook 23,6% over het hoger onderwijs. De meest voorkomende discriminaties zijn de weigering om redelijke aanpassingen toe te passen voor leerlingen met een handicap (35,9%), problemen met directe of indirecte discriminatie (36%) en pesten op school (16,6%).

Handicap (51% van de dossiers) is in dit domein het meest voorkomende criterium. Het stabiliseert zich na een constante stijging de afgelopen vijf jaar (-3,1% op 1 jaar tijd, maar +310% op 5 jaar). De dossiers die gebaseerd zijn op een van de zogenaamde "raciale" criteria (20,7% van de dossiers) nemen verder toe (+28,2% in vergelijking met 2016), terwijl die over geloof of levensbeschouwing, zoals het dragen van de hoofddoek, dalen (-12,5% ten opzichte van 2016, 14,5% van de dossiers in 2017).

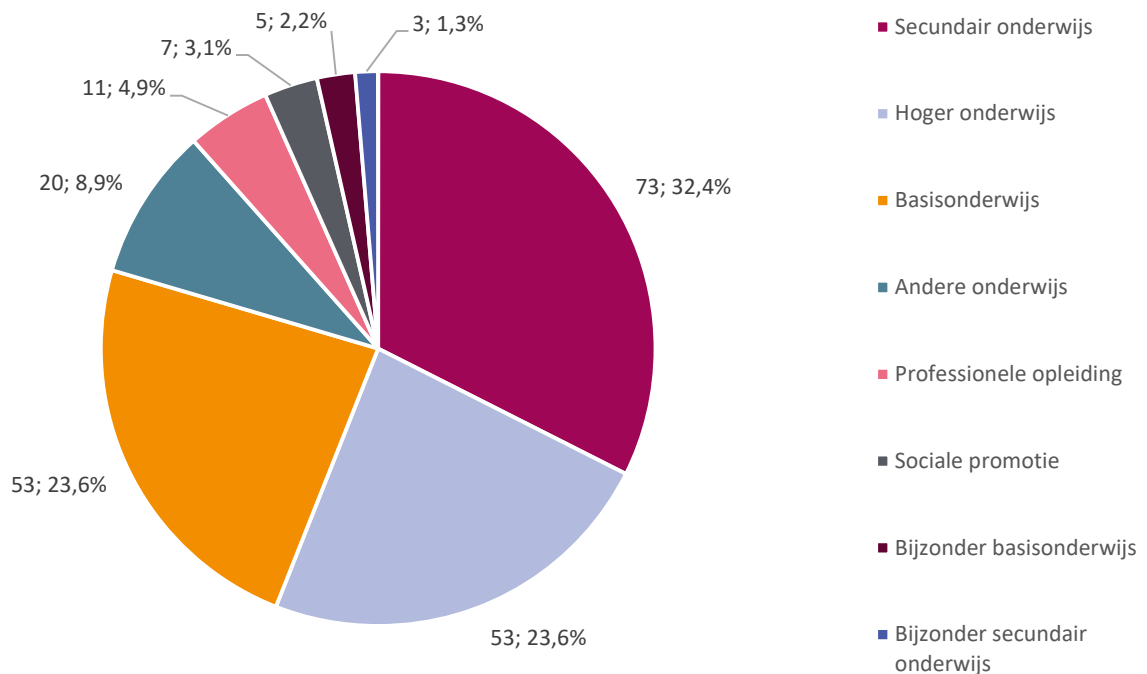
Grafiek 32: Nieuwe dossiers 'Unia bevoegd' in 2017 – onderwijs per discriminatiecriterium (n=241)

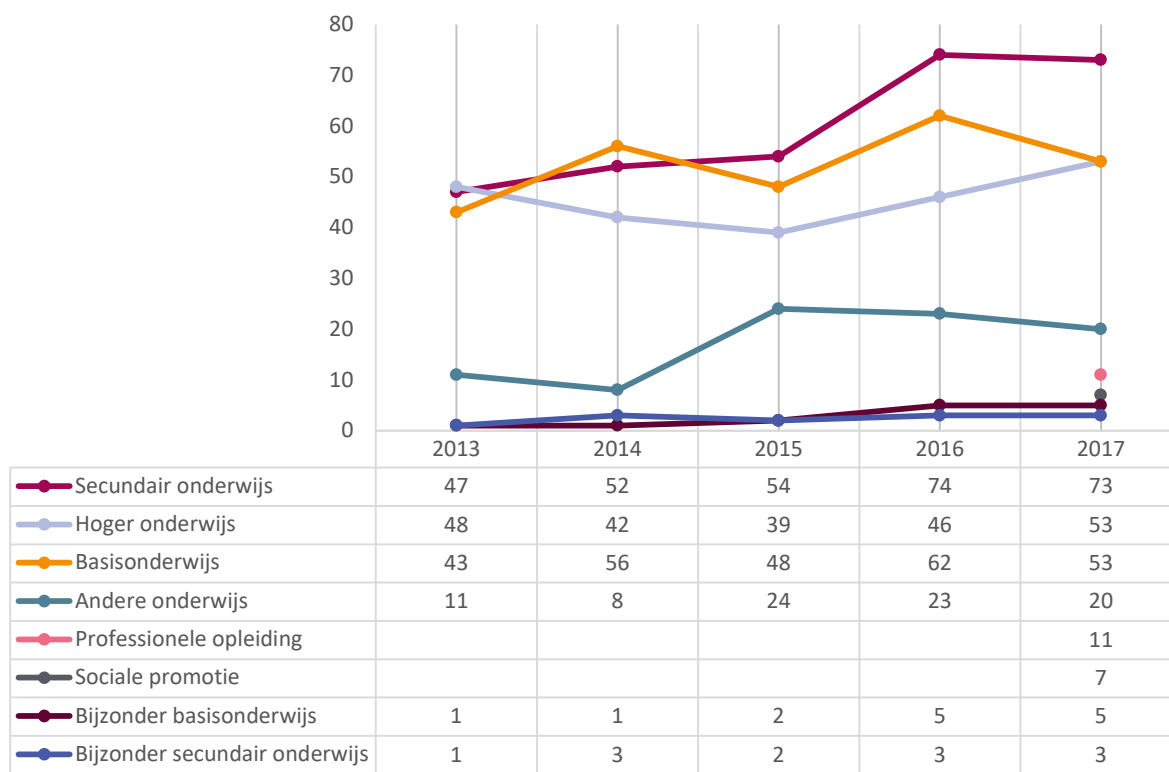
Grafiek 33: Evolutie van het aantal dossiers onderwijs per discriminatiecriterium (sinds 2013)

Grafiek 34: Nieuwe dossiers 'Unia bevoegd' in 2017 – onderwijs per onderwijsniveau (n=225)

Grafiek 35: Evolutie van het aantal dossiers onderwijs per onderwijsniveau (sinds 2013)

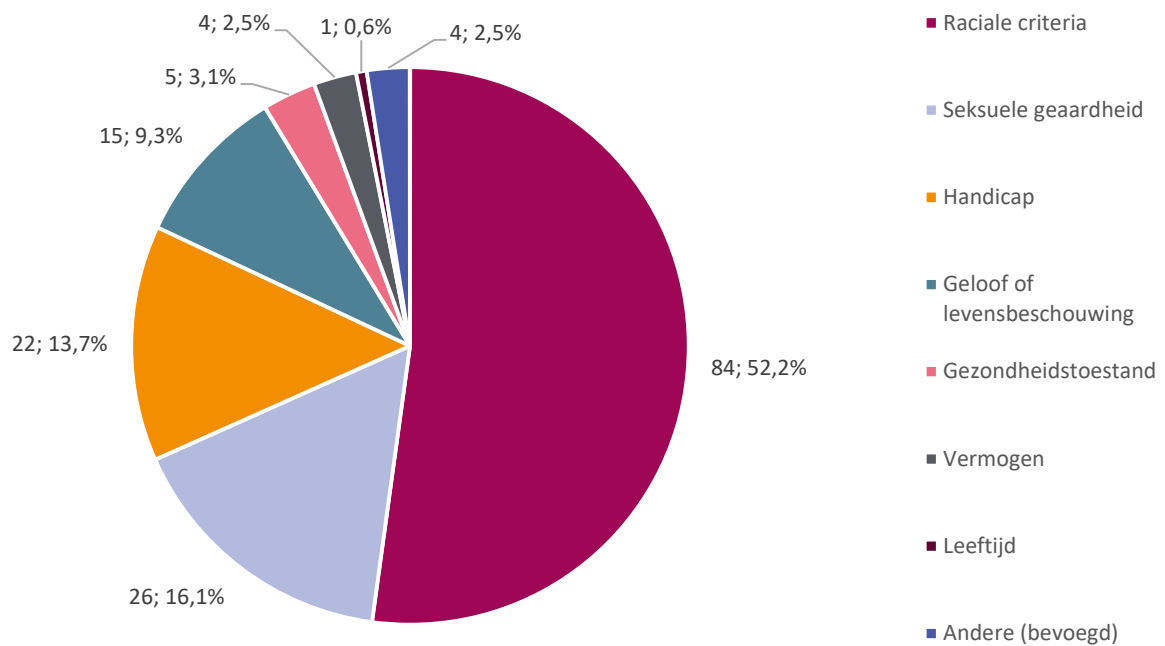
Samenleving: 158 dossiers

In 2017 heeft Unia 158 dossiers geopend in het domein *samenleving*, ofwel 16 dossiers meer (+11,3%) dan in 2016. Het gaat hierbij voornamelijk om conflicten in de openbare ruimte (51,3%) en om buurtconflicten (36,1%). Ongeveer een derde van de dossiers gaat over uitspraken die aanzetten tot haat of over bedreigingen en nog eens een derde over pestgedrag. Erger zijn de 18 dossiers (9%) waarbij het gaat om slagen en verwondingen en de 4 dossiers voor moord en doodslag.

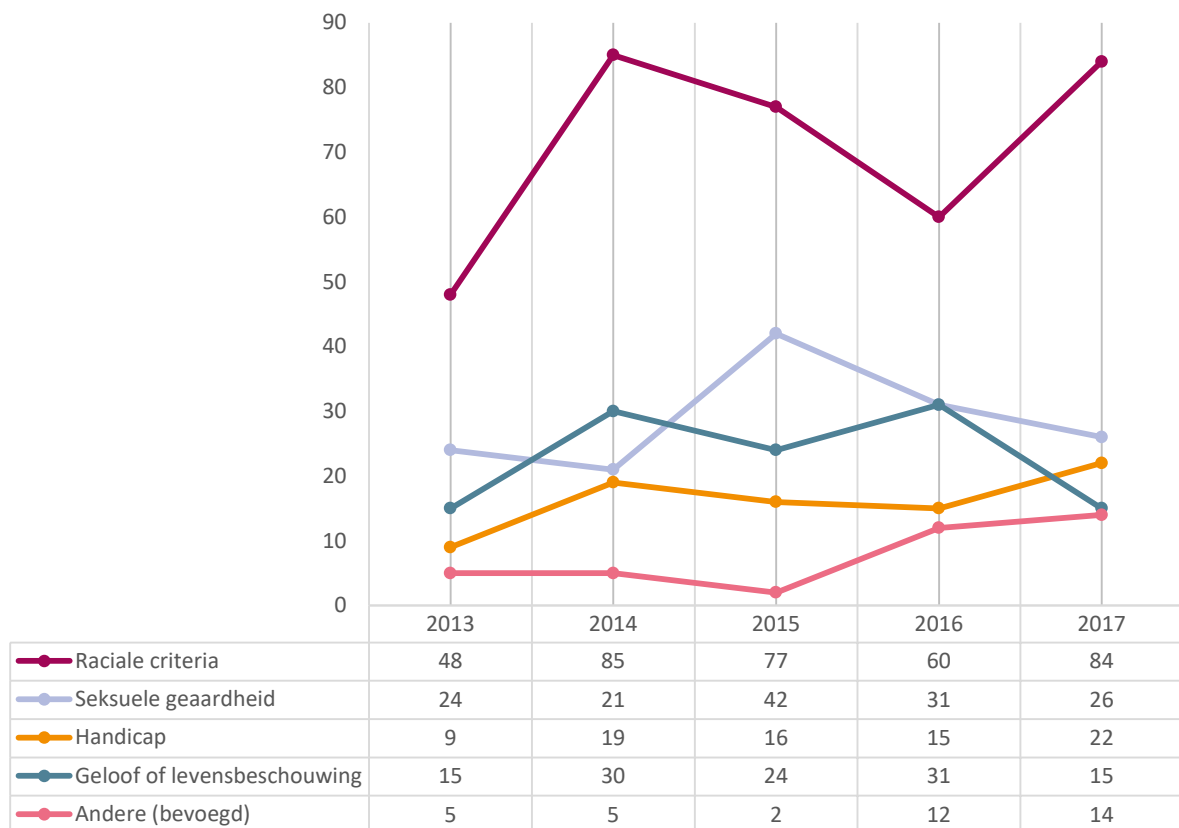
Wat de criteria betreft: 52,2% van de dossiers gingen over de zogenaamde “raciale” criteria , gevolgd door seksuele geaardheid (16,1%), handicap (13,7%) en geloof of levensbeschouwing (9,3%). De afgelopen 5 jaar stijgen alleen de dossiers vanwege de zogenaamde “raciale” criteria meer dan het gemiddelde (+61,5%).

Het merendeel van de dossiers over handicap (22 dossiers) gaat over het weigeren van redelijke aanpassingen en toegankelijkheid (in het bijzonder van trottoirs en parkeerplaatsen). Daarnaast opende Unia 9 dossiers voor pesterijen, 2 dossiers wegens doodslag en 1 dossier wegens slagen en verwondingen.

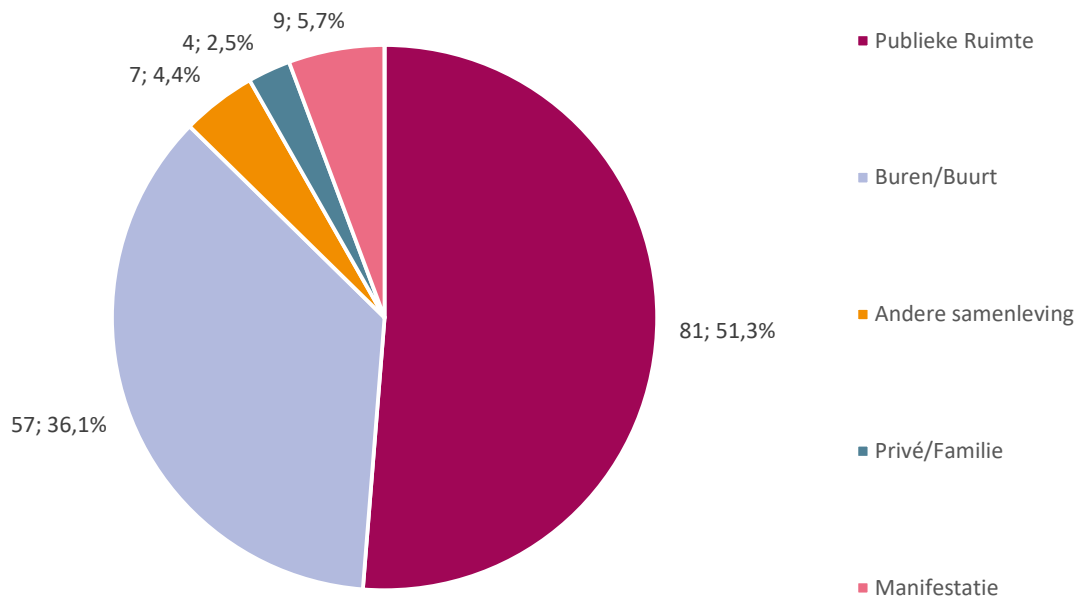
Grafiek 36: Nieuwe dossiers 'Unia bevoegd' in 2017 – samenleving per discriminatiecriterium (n=161)

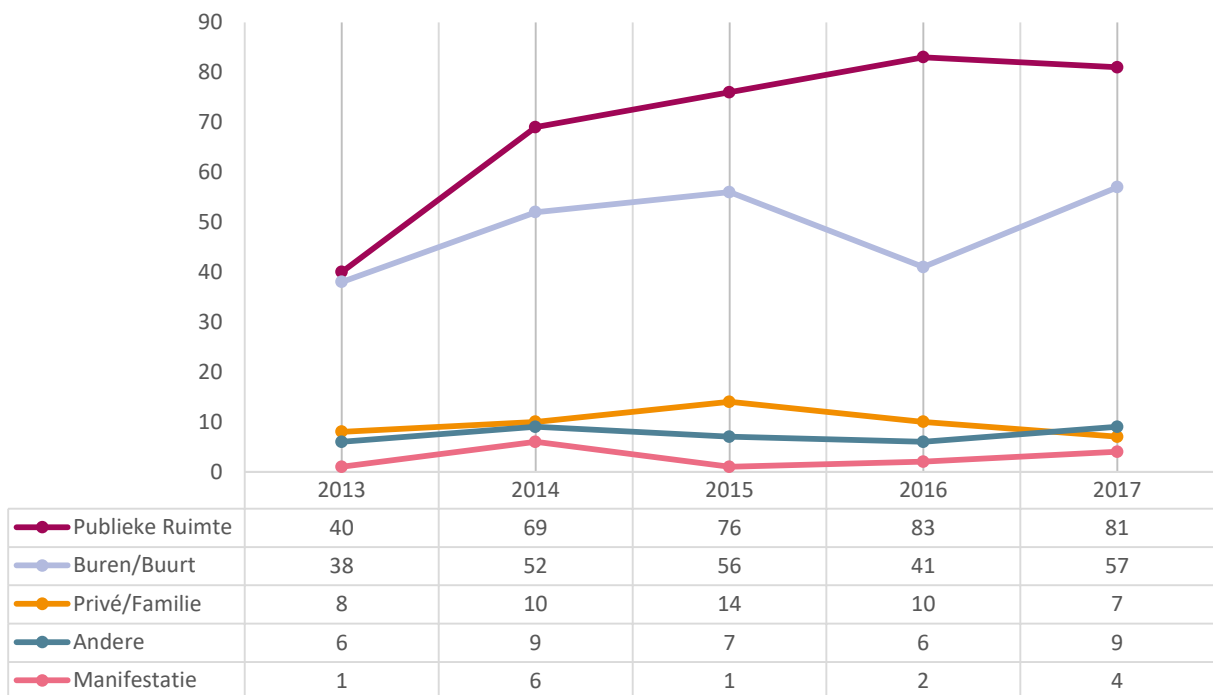
Grafiek 37: Evolutie van het aantal dossiers samenleving per discriminatiecriterium (sinds 2013)

Grafiek 38: Nieuwe dossiers 'Unia bevoegd' in 2017 – samenleving (n=158)

Grafiek 39: Evolutie van het aantal dossiers samenleving (sinds 2013)

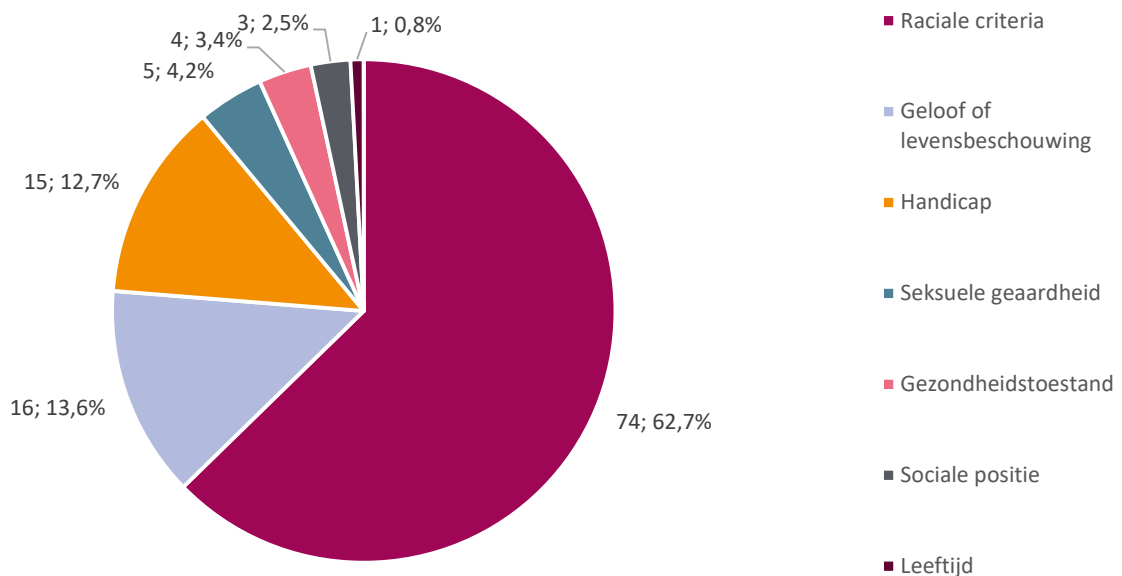

Politie en justitie: 117 dossiers

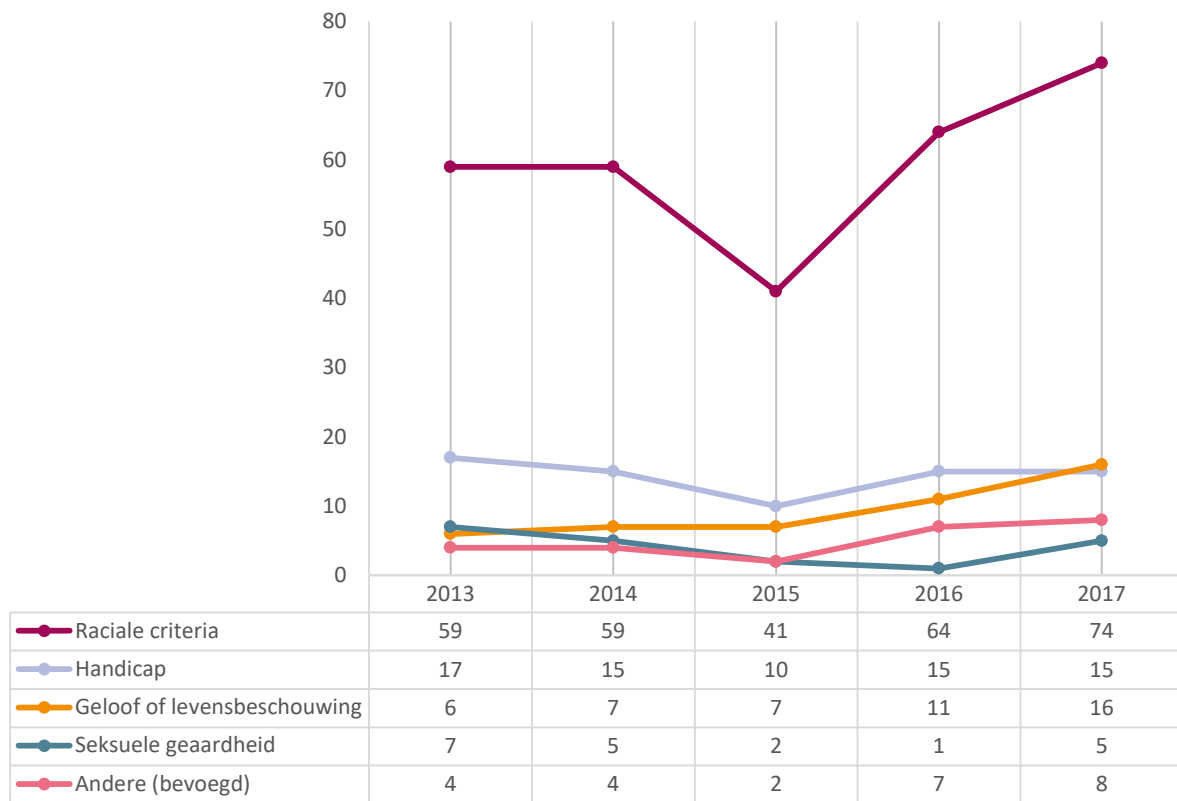
In 2017 heeft Unia 117 dossiers geopend in het domein *politie en justitie*, ofwel 26 dossiers meer (+28,6%) dan in 2016. 70,9% van die dossiers gaan over de politie, 16,2% over justitie en 3,4% over detentieplaatsen.

In 62,7% van de dossiers gaat het over de zogenaamde “raciale” criteria, 13,6% gaat over geloof of levensbeschouwing en 12,7% over handicap. Net als in 2016 valt er een stijging op voor de zogenaamde “raciale” criteria en voor geloof of levensbeschouwing, terwijl dit laatste criterium in de andere sectoren stabiliseert of daalt. Dat heeft wellicht te maken met het klimaat dat heerste na de aanslagen in Brussel en Zaventem op 22 maart.

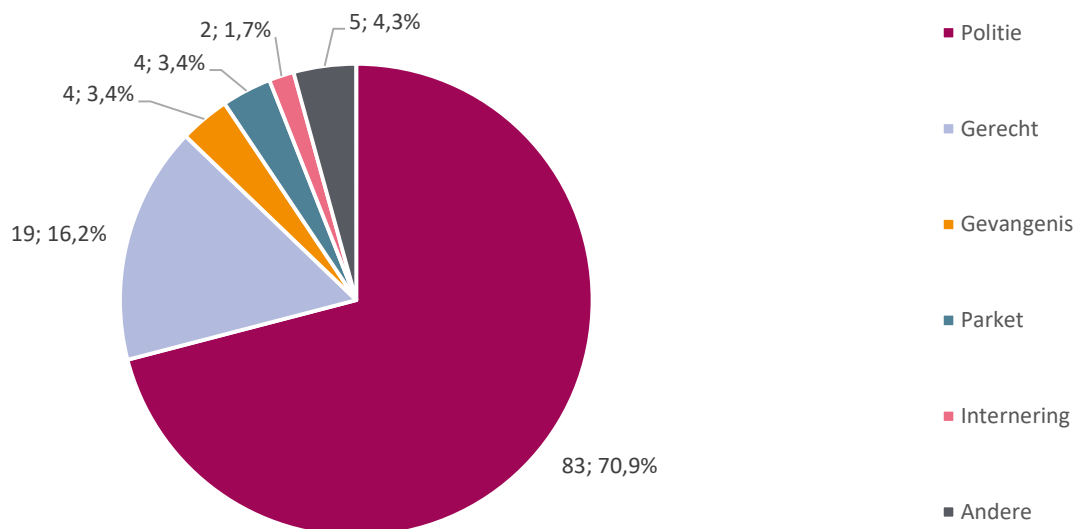
Grafiek 40: Nieuwe dossiers ‘Unia bevoegd’ in 2017 – politie en justitie per discriminatiecriterium (n=118)

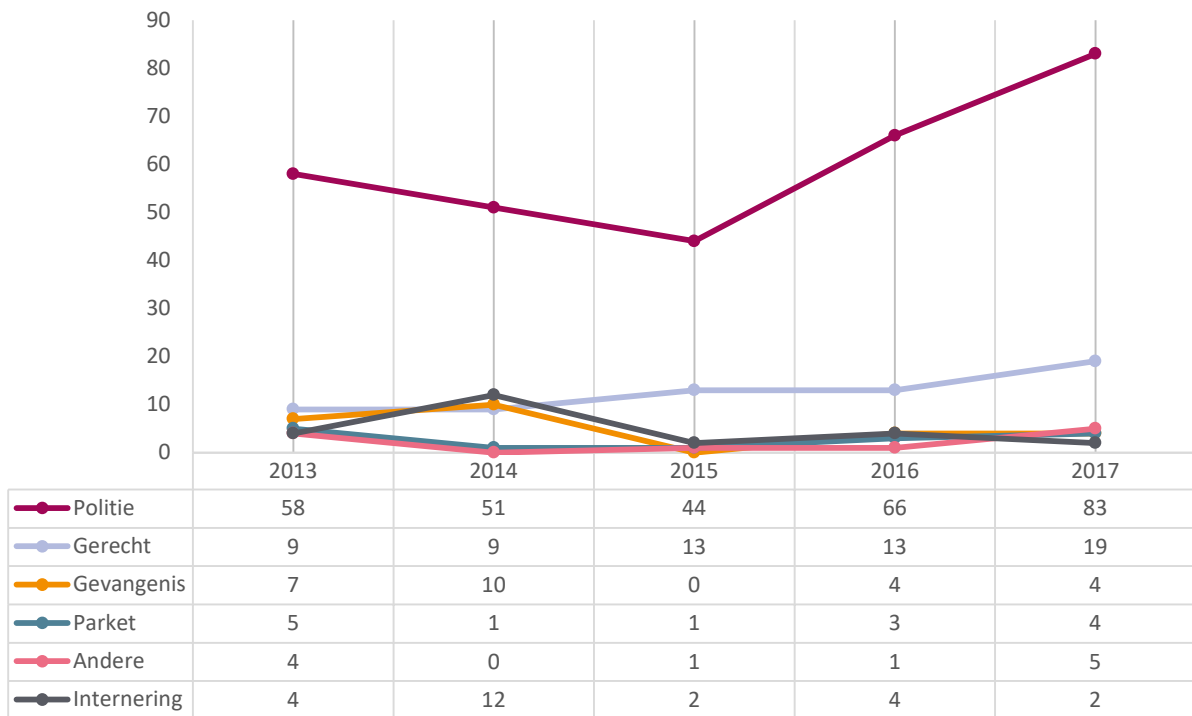
Grafiek 41: Evolutie van het aantal dossiers politie en justitie per discriminatiecriterium (sinds 2013)

Grafiek 42: Nieuwe dossiers 'Unia bevoegd' in 2017 – politie en justitie (n=117)

Grafiek 43: Evolutie van het aantal dossiers politie en justitie (sinds 2013)

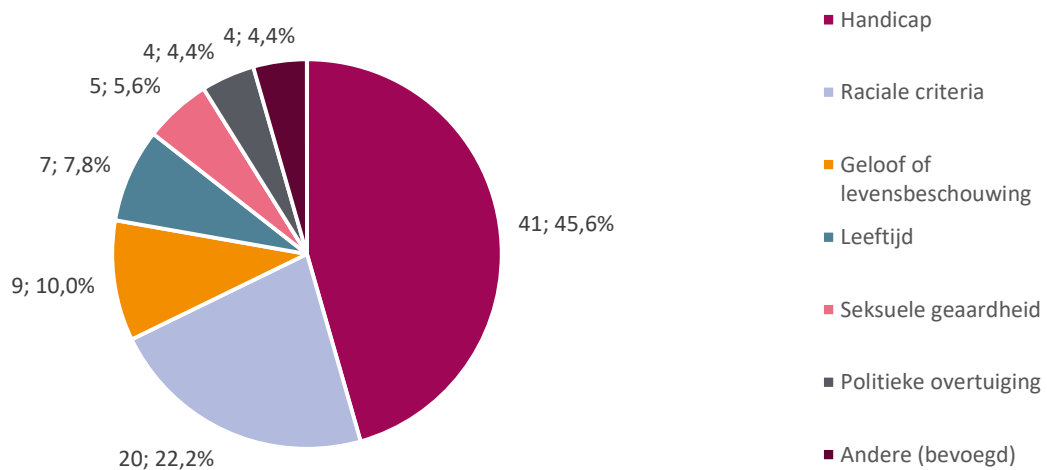

Diverse activiteiten: 91 dossiers

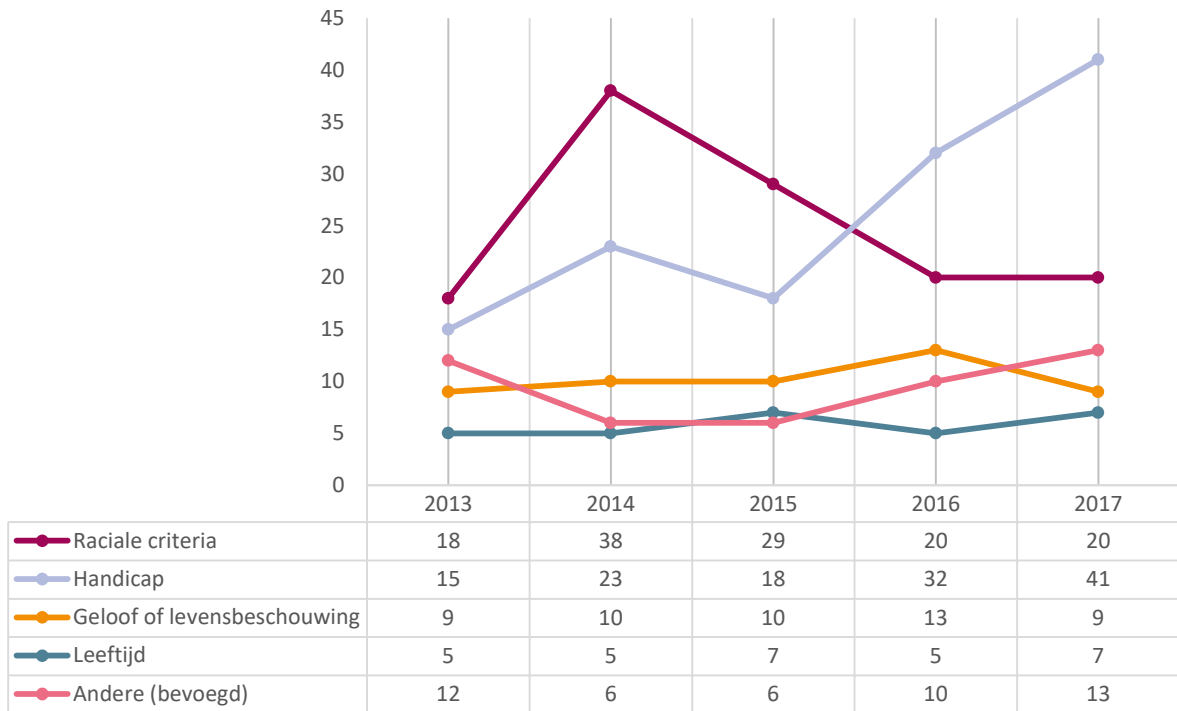
In 2017 heeft Unia 91 dossiers over *diverse activiteiten* (4,5% van het totaal aantal dossiers) geopend. Het gaat voornamelijk om dossiers over sociaal-culturele sportactiviteiten (82,4%).

Het voornaamste betrokken criterium is handicap (45,6% van alle dossiers, met een stijging van 28,1% op 1 jaar tijd en van 241,7% over een periode van 5 jaar). Die dossiers gaan over problemen met de toegankelijkheid van de sociaal-culturele infrastructuur. Daarna komen de zogenaamde “raciale” criteria met 20 dossiers.

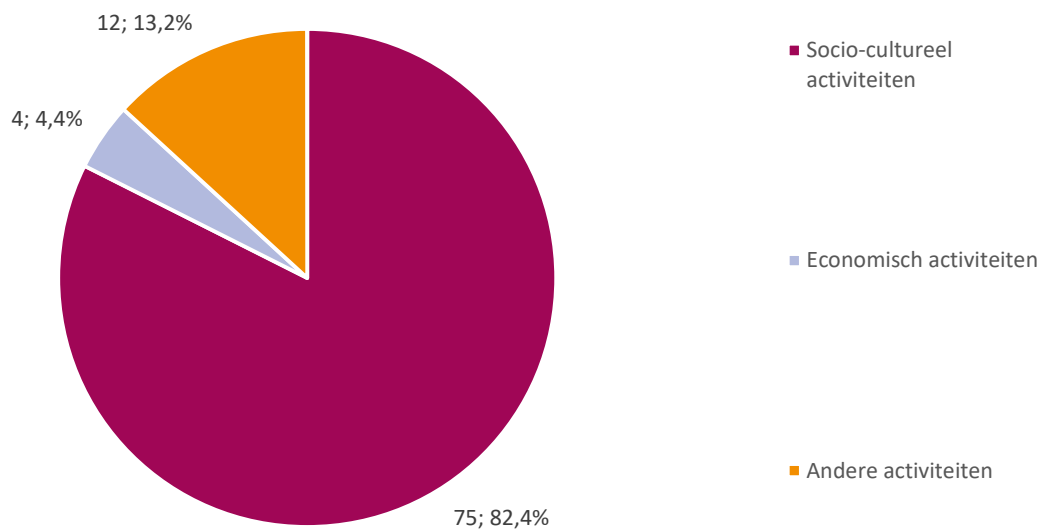
Grafiek 44: Nieuwe dossiers ‘Unia bevoegd’ in 2017 – diverse activiteiten per discriminatiecriterium (n=90)

Grafiek 45: Evolutie van het aantal dossiers diverse activiteiten per discriminatiecriterium (sinds 2013)

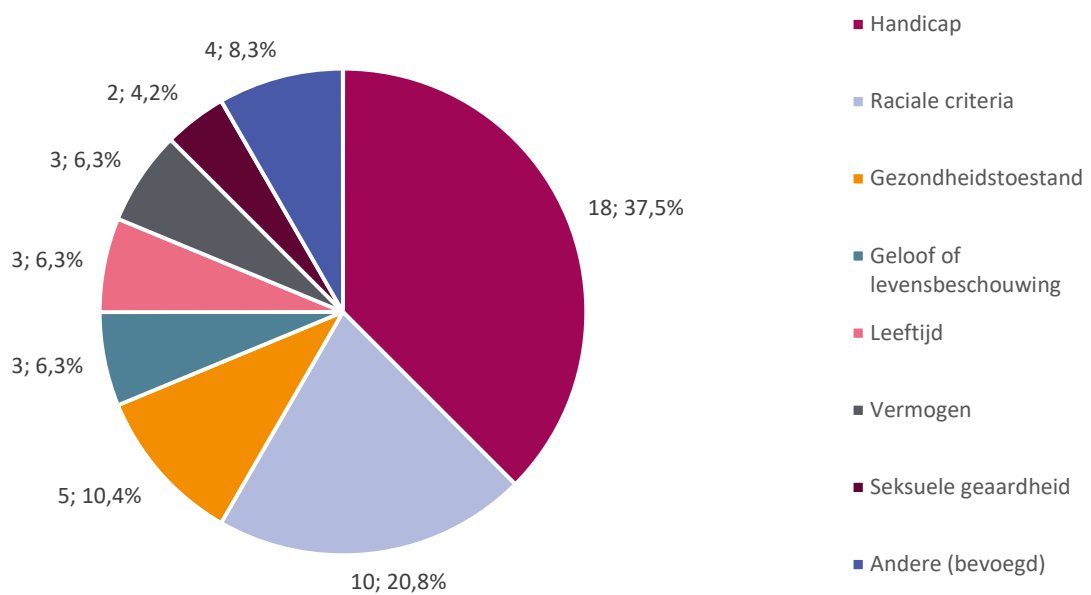
Grafiek 46: Nieuwe dossiers 'Unia bevoegd' in 2017 – diverse activiteiten (n=91)

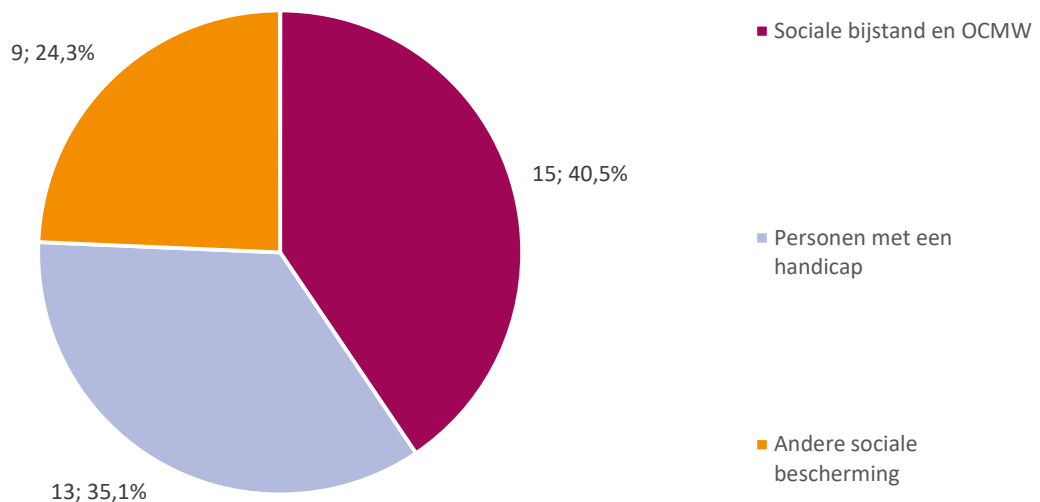
Sociale bescherming: 37 dossiers

In 2017 heeft Unia 37 nieuwe dossiers geopend over *sociale bescherming* (1,8% van alle dossiers). 4 op de 10 dossiers gaat over sociale bijstand en OCMW's, op de voet gevolgd door de dossiers over de uitkeringen voor personen met een handicap. Handicap is trouwens het voornaamste criterium (bijna 4 dossiers op 10), gevolgd door de zogenaamde "raciale" criteria (1 op 5 dossiers).

Grafiek 47: Nieuwe dossiers 'Unia bevoegd' in 2017 – sociale bescherming per discriminatiecriterium (n=48)

Grafiek 48: Nieuwe dossiers 'Unia bevoegd' in 2016 – sociale bescherming (n=37)

2.4 Analyse van de nieuwe dossiers per discriminatiecriterium

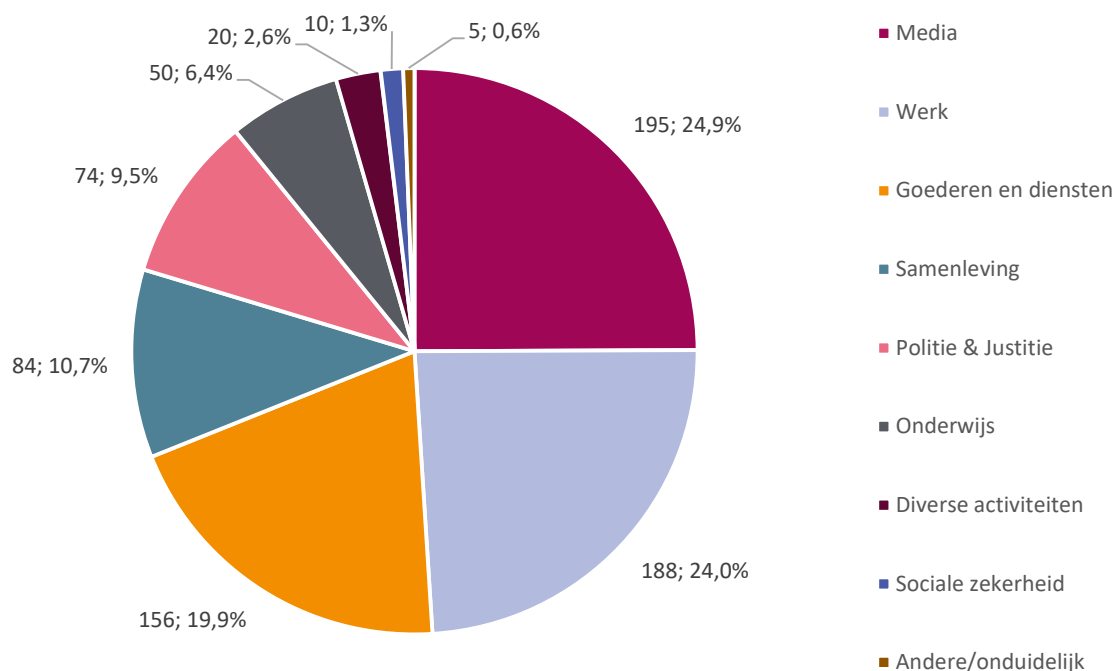
Zogenaamde “raciale” criteria: 782 dossiers

Unia noteert in 2017 een stijging van 12% voor het aantal dossiers over de zogenaamde raciale criteria (782) ten opzichte van 2016.

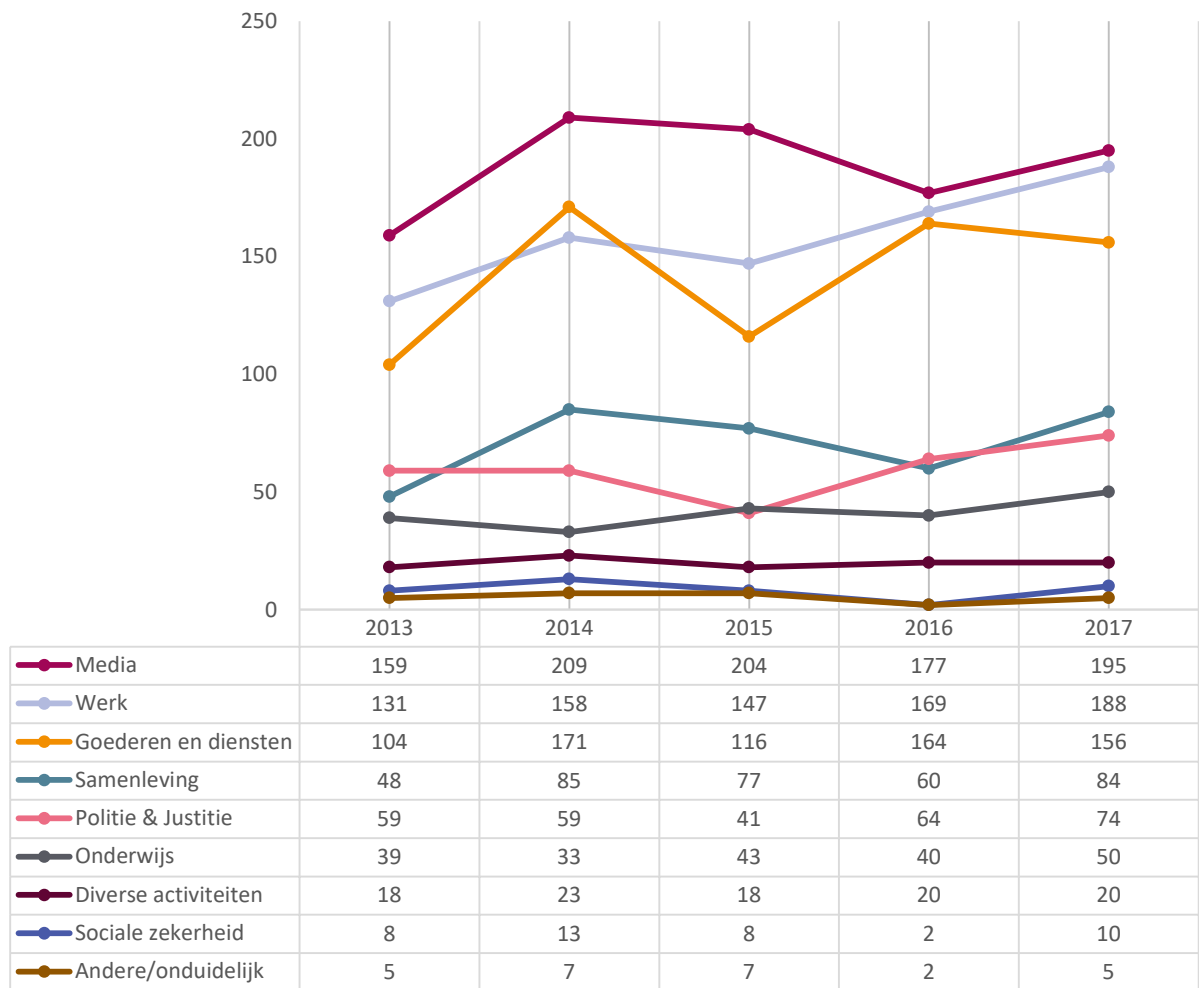
Het grootste deel van de dossiers gaat over het aanzetten tot haat op het *internet* (24.9%). Daarna volgt het domein *werk* met 24% van de dossiers. Tot slot openden we 19.9% van onze dossiers over raciale criteria in het domein *goederen en diensten*, gevolgd door *samenleving* (10,7%), *politie en justitie* (9,5%) en *onderwijs* (6,4%).

Iets meer dan de helft van de dossiers over cyberhate speelt zich af op Facebook. In het domein *werk* gaat het vooral over pesterijen met een discriminatoir karakter (30,9%), over de weigering om aan te werven (21,3%) of over problemen bij ontslag (13,3%). Tot slot gaan de dossiers in het domein *goederen en diensten* over problemen met huisvesting, namelijk de weigering om een woning te laten bezoeken of te verhuren (50%), maar ook scheldpartijen in winkels of toegangsweigeringen in discotheken, cafés...

Grafiek 49: Nieuwe dossiers ‘Unia bevoegd’ in 2017 – zogenaamd raciale criteria per domein (n=782)

Grafiek 50: Evolutie van het aantal dossiers zogenaamd raciale criteria per domein (sinds 2013)

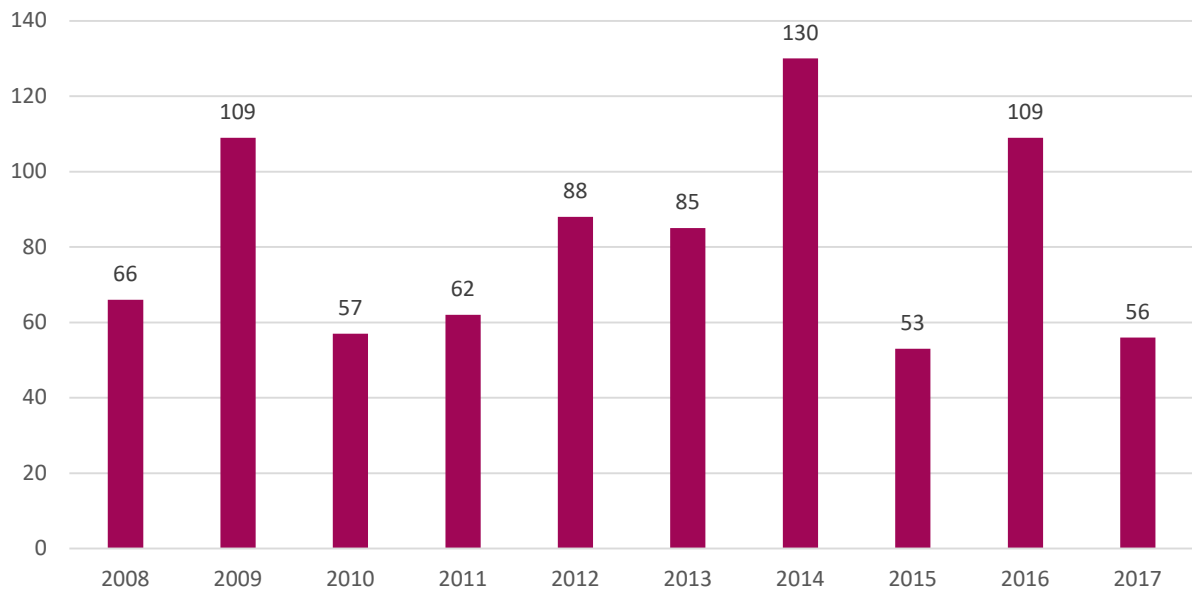

Antisemitisme en negationisme

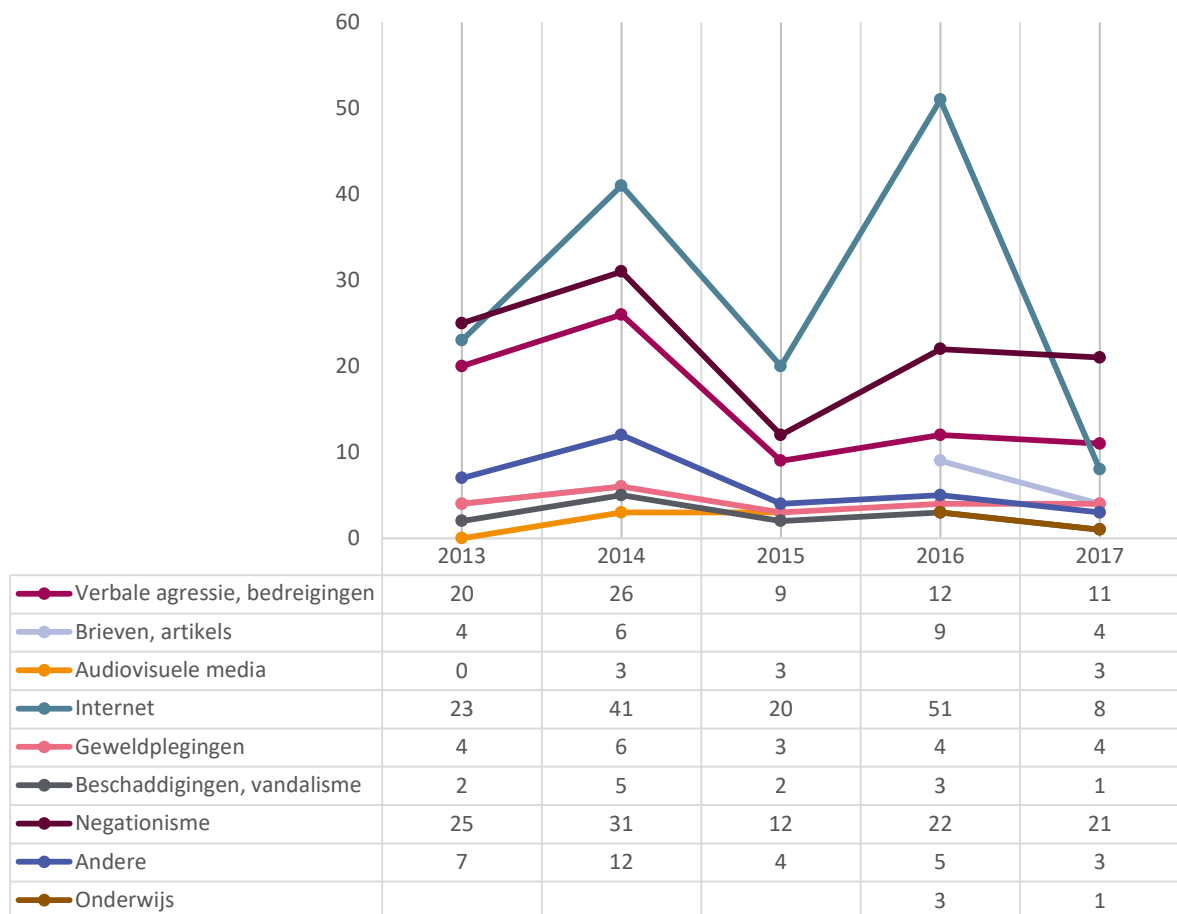
In 2017 telt Unia 56 gerapporteerde feiten over negationisme en antisemitisme. In 2016 piekte het aantal gemelde feiten (109). In 2017 daalde dat aantal dus terug naar zijn vroegere niveau.

Bij ruim een derde van die feiten gaat het om negationisme. De afgelopen 5 jaar zijn deze het meest gestegen. Daarnaast gaat bijna 1 op de 5 gemelde feiten over verbale agressie en bedreigingen en 1 op de 7 over cyberhate.

Grafiek 51: Evolutie van meldingen antisemitisme (2008-2017)

Grafiek 52: Evolutie van meldingen antisemitisme – detail (sinds 2013)

Roma en woonwagenbewoners

In 2017 heeft Unia 15 dossiers geopend over Roma en woonwagenbewoners (4 minder dan in 2016). In de afgelopen 5 jaar openden we nog nooit zo weinig dossiers hierover. Hoewel we vooral een daling noteren in het domein *media/Internet*, blijven we net daar vorig jaar het meeste dossiers openen.

Tabel 4: Evolutie van meldingen incidenten tegenover Roma en woonwagenbewoners per domein (sinds 2013)

	2013	2014	2015	2016	2017
Media	22	25	11	6	7
Goederen en diensten	10	9	4	5	1
Diverse activiteiten	1	1	2	1	1
Samenleving	5	2	4	5	4
Politie & Justitie	2	5	3	2	1
Werk	3	5	1	0	0
Sociale zekerheid	2	0	3	0	0
Andere/onduidelijk	4	4	2	0	1
Onderwijs	3	1	3	0	0
Total général	52	52	33	19	15

Handicap: 516 dossiers

In 2017 opende Unia 516 nieuwe dossiers op basis van handicap, ofwel 23% van het totale aantal dossiers. Dit betekent een stijging van 6% ten opzichte van 2016. De afgelopen 5 jaar springt de stijging van het aantal dossiers voor dit criterium in het oog (+98,5%).

27,7 % van de dossiers openden we in de domeinen *werk* en *goederen en diensten*, gevolgd door het domein *onderwijs* (23,8%). Deze evolutie is eigen aan het criterium handicap. Terwijl er 5 jaar geleden nog een duidelijk overwicht was van dossiers in de sector *goederen en diensten*, met

voornamelijk problemen over de toegankelijkheid van het openbaar vervoer en de huisvesting ,
openen we nu proportioneel meer dossiers in de domeinen *werk* en *onderwijs* en in mindere mate in
de domeinen *diverse activiteiten* en *samenleving*. In die zin zien we bij handicap hetzelfde patroon
als bij de zogenaamde “raciale” criteria: de

discriminaties spelen zich af in veel sectoren. Die tendens wordt niet vastgesteld voor de andere
criteria die zich veeleer tot een welbepaald domein lijken te beperken (leeftijd/werk,
gezondheidstoestand/werk, seksuele geaardheid/samenleving...).

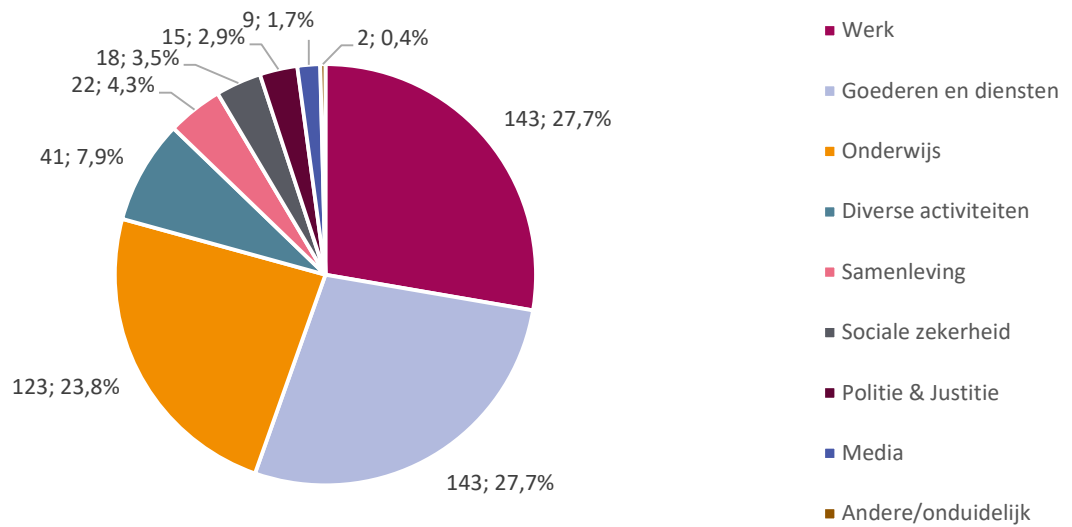
Wat *werk* betreft, gaan de dossiers vooral over de organisatie en de arbeidsomstandigheden (31,5%),
ontslagen (21,7%) en vermoedelijke discriminatie bij de aanwerving (17,5% van de dossiers
werk/handicap).

Binnen het domein *goederen en diensten* zien we voornamelijk problemen met de toegankelijkheid
van het openbaar vervoer (26,6% van de dossiers over *goederen en diensten /handicap*), de
huisvesting (18,9%) en de gezondheid en de zorgverstrekking (13,3%). Andere domeinen
vertegenwoordigen elk ongeveer 1 op de 10 dossiers, namelijk de toegankelijkheid van de openbare
diensten, de financiële diensten, de handelszaken en de horecazaken.

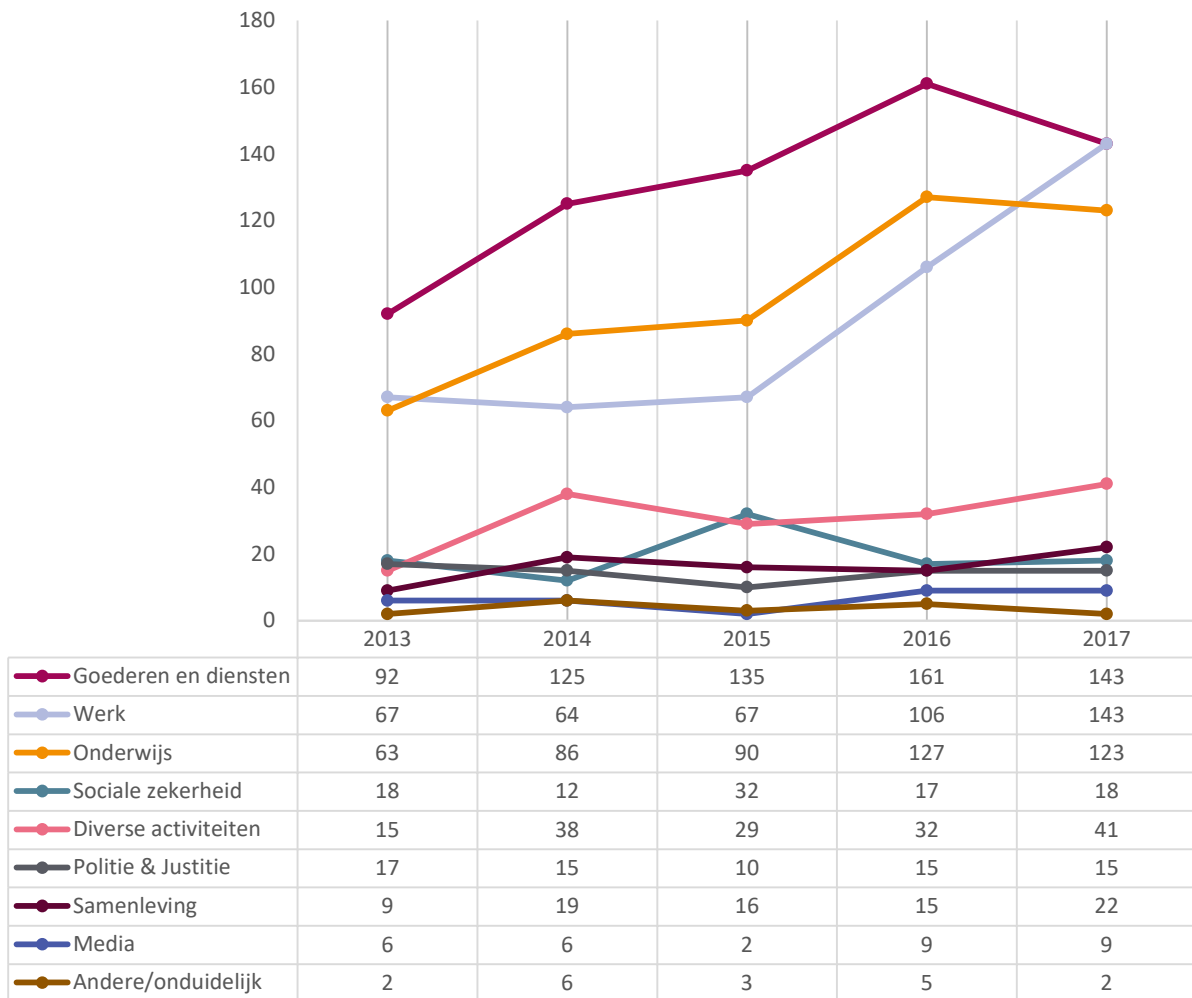
In het domein *onderwijs* springt vooral het gebrek aan redelijke aanpassingen in het oog en openen
we vooral dossiers voor het secundair en het basisonderwijs (respectievelijk 38,2% en 27,6% van de
dossiers over *onderwijs/handicap*).

Al bij al gaat het vooral om lichamelijke handicap (34,1%), gevolgd door sensorische, auditieve of
visuele beperkingen (15%) en diverse psychische aandoeningen (14,9%). We merken een aantal
markante zaken op per sector. In de sector *werk* gaat bijna 1 op de 10 dossiers over een chronische
ziekte. In de sector *onderwijs* gaan de meeste dossiers over leerstoornissen (37,7%) en diverse
psychische aandoeningen (37,7%) veeleer dan over lichamelijke (7,3%) of sensorische handicap
(9,8%).

Grafiek 53: Nieuwe dossiers 'Unia bevoegd' in 2017 – handicap per domein (n=516)

Grafiek 54: Evolutie van het aantal dossiers handicap per domein (sinds 2013)

Geloof of levensbeschouwing: 319 dossiers

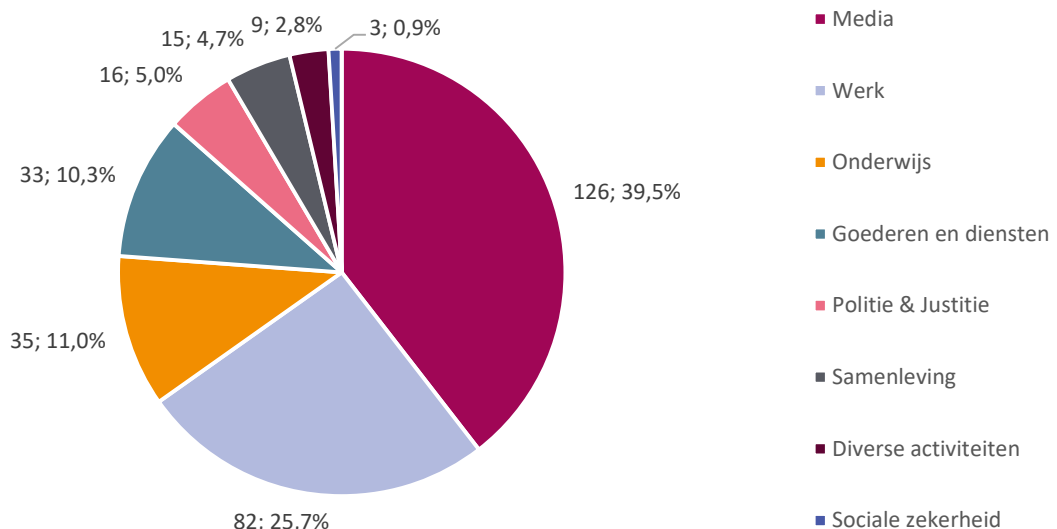
Unia opende 319 dossiers over geloof of levensbeschouwing in 2017 (14,2% van de dossiers). Dit is een daling van 18,2% ten opzichte van 2016. De sterkste daling wordt genoteerd voor de domeinen *media/internet* en *samenleving*. Terwijl we daar in 2016 nog een uitgesproken stijging zagen in de nasleep van de aanslagen in Frankrijk en in België.

Niettemin blijft het domein *media/internet* alweer de belangrijkste sector (39,5% van de dossiers over overtuigingen, waarvan de helft voor Facebook). Daarna volgen *werk* (25,7%), *onderwijs* (11%) en *goederen en diensten* (10,3%). In het domein *onderwijs* blijft het dragen van de hoofddoek de belangrijkste reden om een dossier te openen. Wij merken op dat alleen in het domein *politie en justitie* meer dossiers werden geopend in 2017 voor het criterium geloof of levensbeschouwing. Die stijging heeft naar alle waarschijnlijkheid te maken met het klimaat dat is ontstaan na de aanslagen in Brussel en in Zaventem op 22 maart.

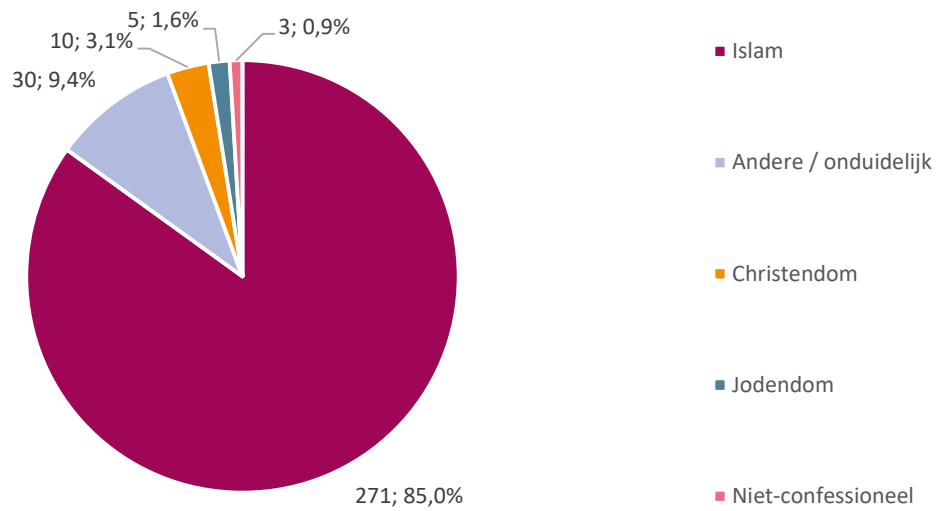
Wanneer we de afgelopen 5 jaar bekijken, zien we verschillen. Terwijl de stijging van het aantal dossiers op basis van geloof of levensbeschouwing (+22,2%) lager ligt dan de globale toename van het aantal dossiers (+53,3%), geldt dit niet voor de sectoren *werk* en *goederen en diensten* (voornamelijk voor *huisvesting*), die dus ook op langere termijn problematisch blijven.

Tot slot hebben - net als in de voorgaande jaren - 85% van de dossiers over geloof of levensbeschouwing te maken met islam.

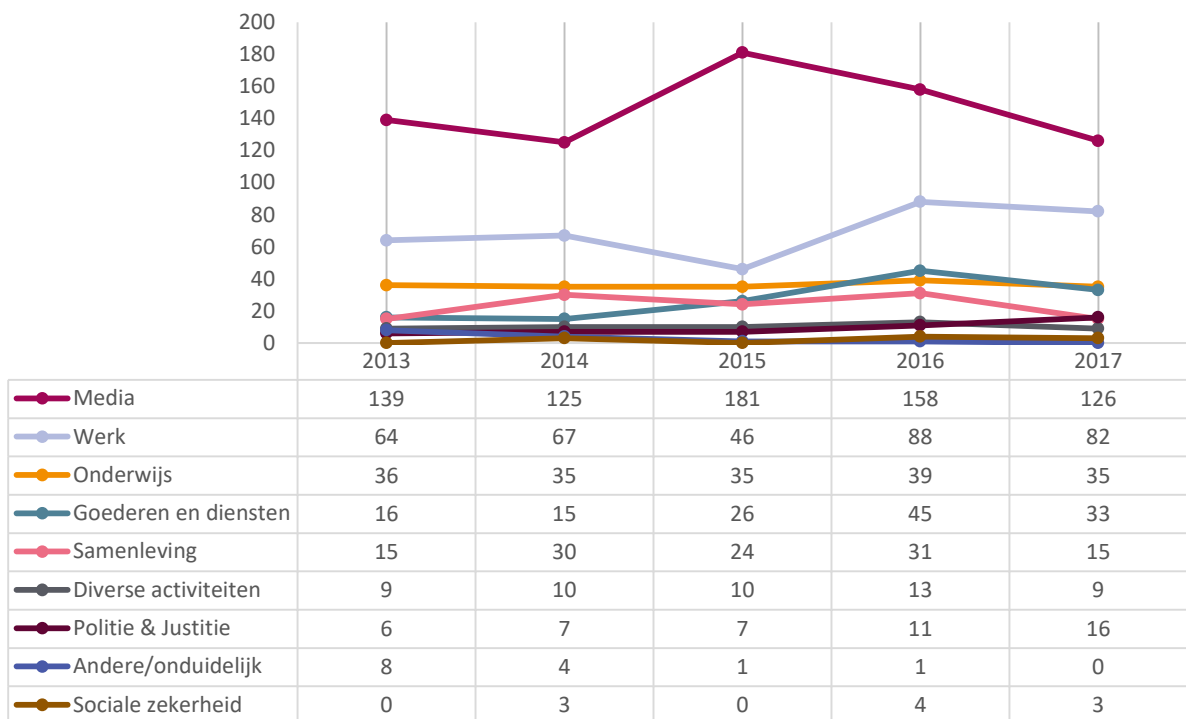
Grafiek 55 : Nieuwe dossiers 'Unia bevoegd' in 2017 – geloof of levensbeschouwing per domein (n=319)

Grafiek 56: Nieuwe dossiers 'Unia bevoegd' in 2017 – geloof of levensbeschouwing per geloofsovertuiging (n=319)

Grafiek 57: Evolutie van het aantal dossiers geloof of levensbeschouwing per domein (sinds 2013)

Leeftijd: 149 dossiers

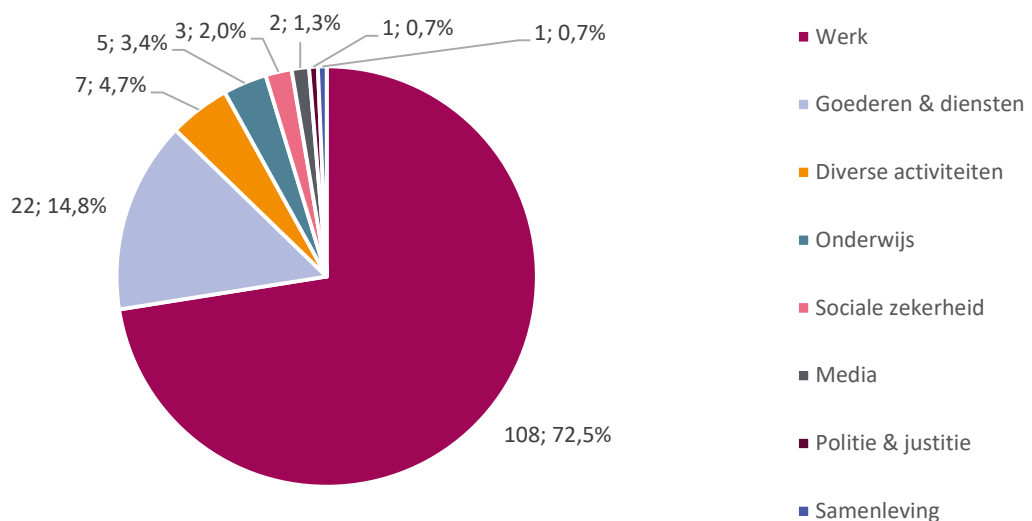
In 2016 was het aantal dossiers over het criterium leeftijd met 78% gestegen, onder meer door de grote persaadacht voor twee dossiers (Dovy Keukens en Belgocontrol) en dankzij een sensibiliseringscampagne over dit thema. Hoewel we verwachtten dat het aantal dossiers over leeftijd in 2017 terug zou dalen, zagen we een stabilisering. Het aantal dossiers is dan ook nagenoeg hetzelfde gebleven (149, ofwel 5 meer dan in 2016). Net als de voorgaande jaren gaan de dossiers voor het criterium leeftijd in de eerste plaats over *werk* (72,5%). Het gaat hierbij voornamelijk over discriminatie bij de aanwerving (63,9%).

Dit lijkt het bestaan van een aanzienlijke onderrapportering van discriminatie op grond van leeftijd te bevestigen en erop te wijzen dat dit criterium van de antidiscriminatiewetgeving door het grote publiek nog maar weinig is gekend. Het is daarnaast ook moeilijk om discriminatie te bewijzen. Ook dat leidt tot onderrapportering.

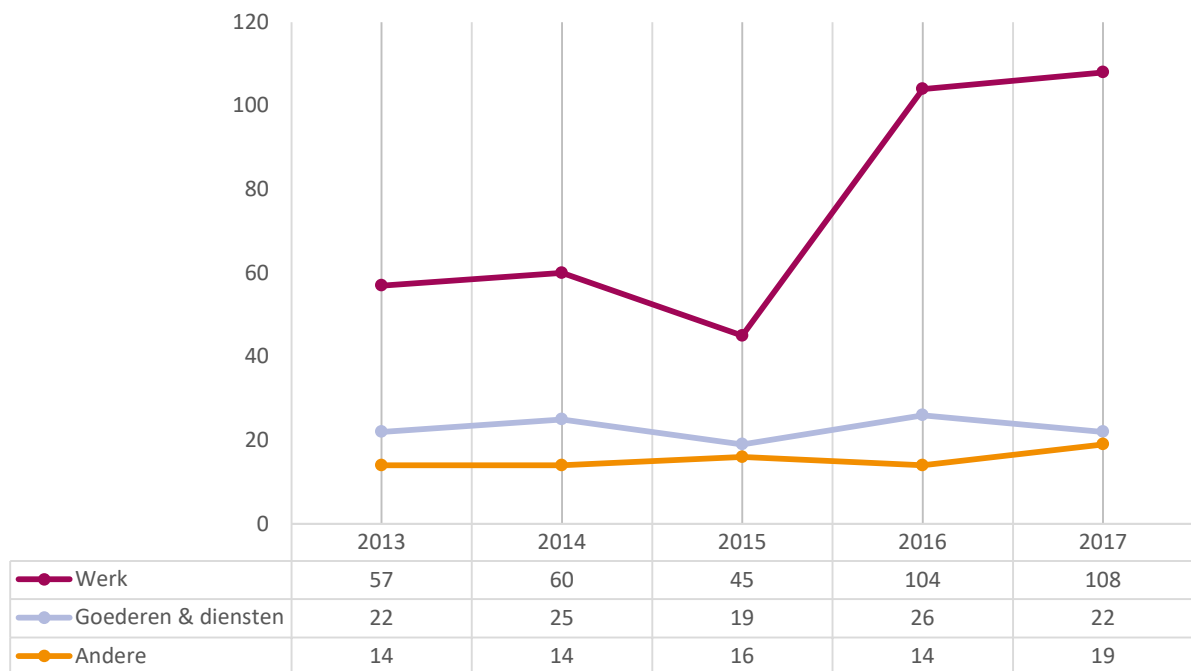
In het domein *goederen en diensten* openen we 14,8% van de dossiers over leeftijd, meer specifiek over (het aangaan van) verzekeringen.

Wat de leeftijd zelf betreft, gaat ongeveer 4 op de 10 dossiers over personen van 45 tot 64 jaar, (voornamelijk in de sector *werk*) en in 1 op de 10 dossiers gaat het over mensen van 65 jaar of ouder. Voor deze leeftijdscategorie gaat het vooral om weigeringen om een verzekering af te sluiten of om te hoge premies (ofwel in het domein *goederen en diensten*).

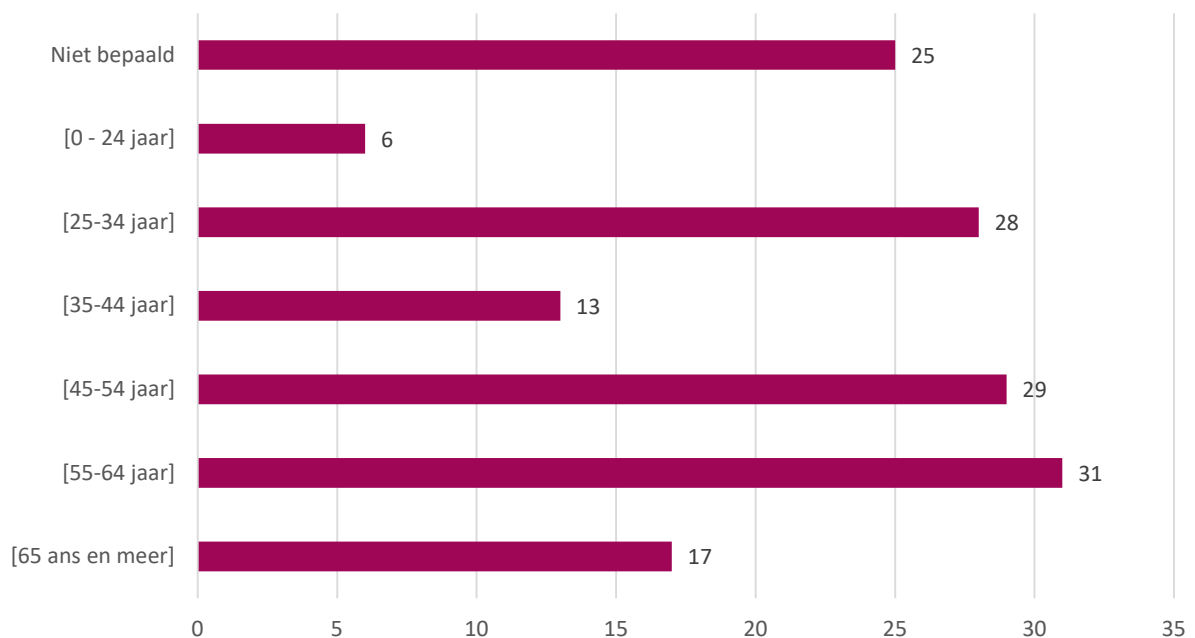
Grafiek 58: Nieuwe dossiers 'Unia bevoegd' in 2017 – leeftijd per domein (n=149)

Grafiek 59: Evolutie van het aantal dossiers leeftijd per domein (sinds 2013)

Grafiek 60: Nieuwe dossiers 'Unia bevoegd' in 2017 – leeftijd per leeftijdscategorie (n=149)

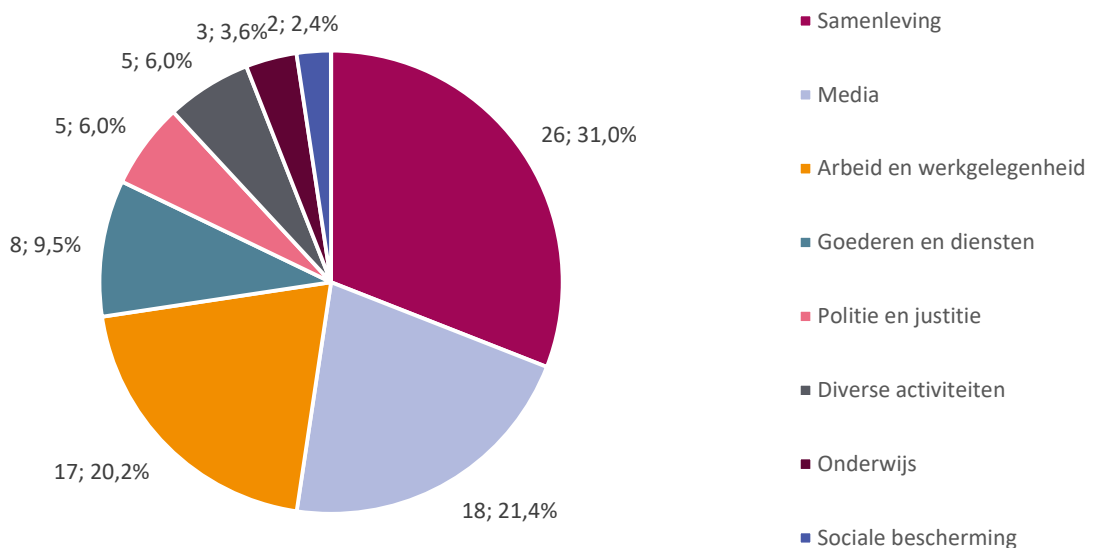
Seksuele geaardheid: 84 dossiers

In 2017 heeft Unia 84 nieuwe dossiers geopend over seksuele geaardheid, ofwel 3,7% van het totale aantal dossiers. Wanneer we naar de afgelopen vijf jaar kijken, zien we dat dit aantal zeer stabiel blijft.

Net als in de voorgaande jaren gaat een groot deel van de dossiers over het domein *Samenleving* (31%). Vrij vaak gaat het om haatdelicten in de openbare ruimte of in de buurt (pesterijen, slagen en verwondingen ...). Daarna komen de dossiers in de sector *media/internet*: vooral uitlatingen op het internet en op de sociale media (21,4%). Tot slot situeren 20,2 % van de dossiers zich in het domein *werk*. Ook de verhoudingen tussen die verschillende sectoren blijven in de afgelopen 5 jaar heel stabiel.

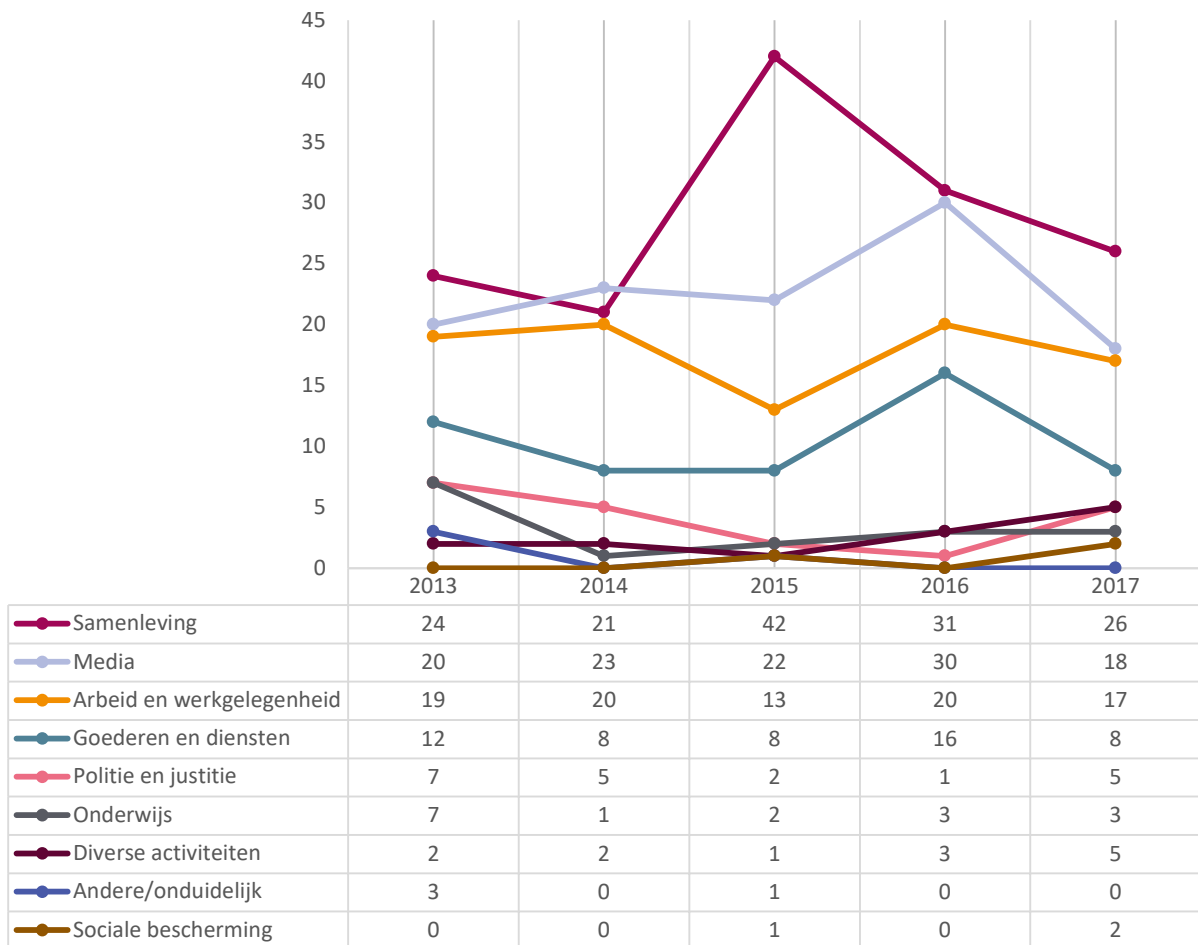
Een grote meerderheid van de dossiers (83,3%) gaat over mannen.

Grafiek 61: Nieuwe dossiers 'Unia bevoegd' in 2017 – seksuele oriëntatie per domein (n=84)

Grafiek 62: Evolutie van het aantal dossiers 'seksuele oriëntatie' per domein (sinds 2013)

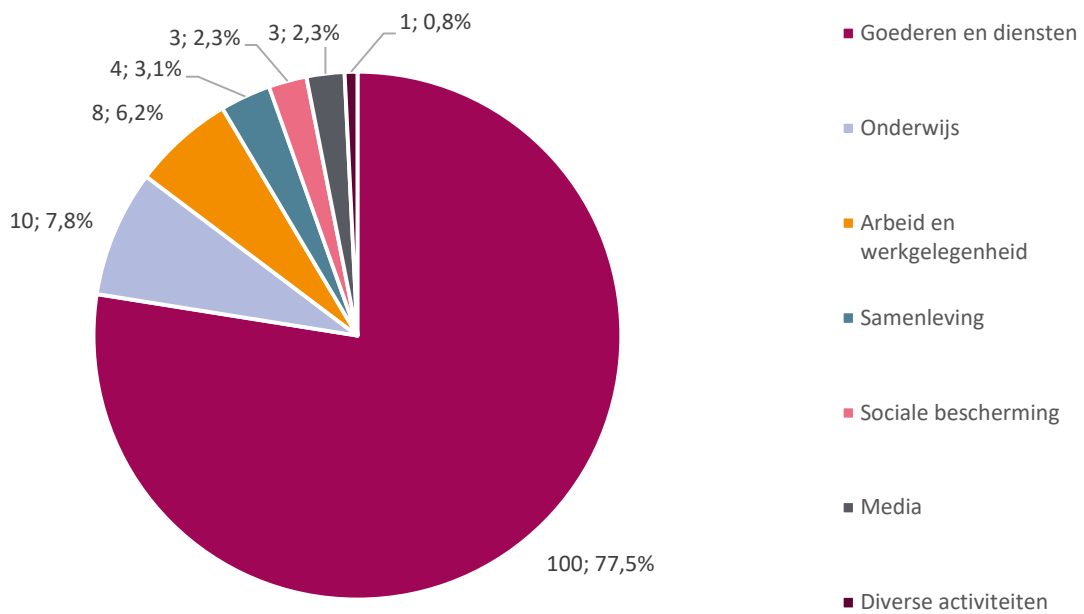
Vermogen: 129 dossiers

In 2017 heeft Unia 129 nieuwe dossiers geopend (5,7% van het totaal aantal dossiers) over het criterium vermogen. Dit criterium gaat over de oorsprong van de inkomsten van een melder en heeft in 2017 de op één na grootste relatieve stijging gekend (+34,4%), net na het criterium gezondheidstoestand (+52,9%).

77,5% van de nieuwe dossiers gaan over de categorie *goederen en diensten* waarbij 83% van deze dossiers gaat om de toegang tot huisvesting en 8% om dienstverleningen van banken en verzekeringen.

Voor de meeste van die dossiers gaat het om uitkeringen van het OCMW (34,98%), werkloosheidsuitkeringen (10,1%) of tegemoetkomingen voor personen met een handicap (8,5%) die door privé-eigenaars of makelaarskantoren niet als bron van inkomsten worden aanvaard.

Grafiek 63: Nieuwe dossiers 'Unia bevoegd' in 2017 – vermogen per domein (n=129)

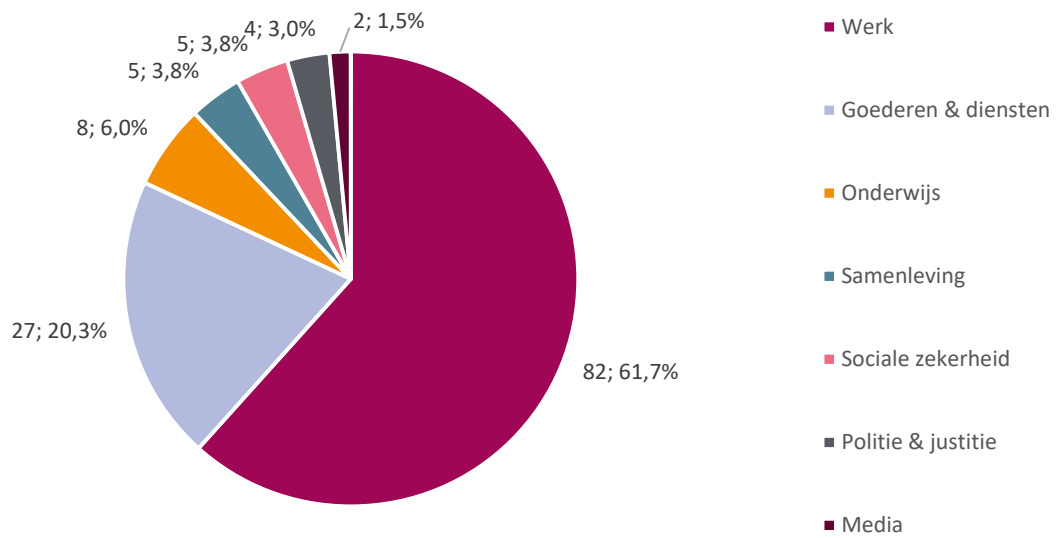
Gezondheidstoestand: 133 dossiers

In 2017 heeft Unia 133 nieuwe dossiers geopend over het criterium gezondheidstoestand, ofwel 5,9% van het totale aantal nieuwe dossiers. Dit is het criterium waarvoor niet alleen op 1 jaar (+52,9%) maar ook op 5 jaar (+125,4%) de meest opvallende relatieve stijging wordt vastgesteld.

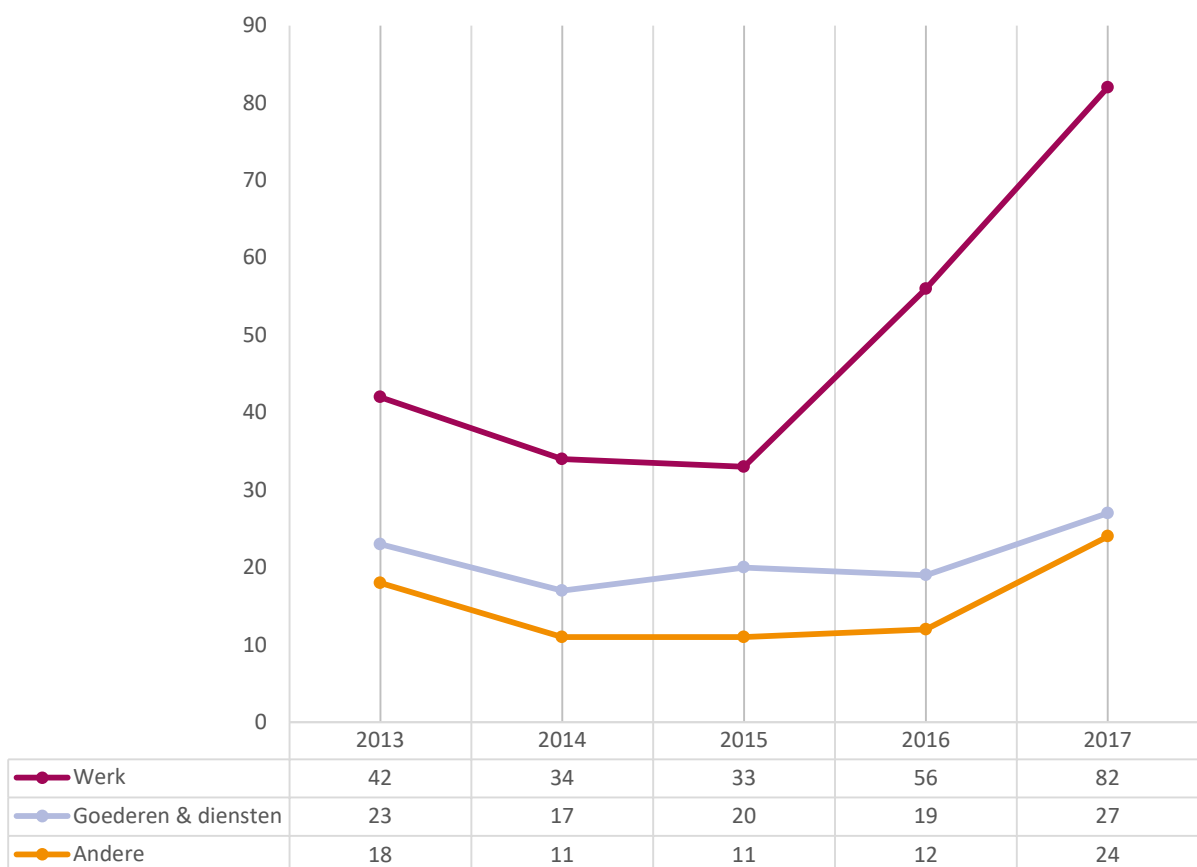
De dossiers situeren zich vooral op het domein *werk* (61,7%), gevolgd door *goederen en diensten* (20,3%). In 35,4% van de dossiers in het domein *werk*, wordt Unia gecontacteerd na een ontslag en in 28% van de dossiers over problemen met de organisatie of de arbeidsomstandigheden. In het domein *goederen en diensten* gaat het meestal over de weigering van afsluiten van verzekeringen.

58,6% van de 133 dossiers gaan over de lichamelijke toestand (ziekte, ongeval,...), onder andere 13 dossiers over kanker en 7 dossiers over aids. 23,3% van de dossiers hebben betrekking op psychische aandoeningen.

Grafiek 64: Nieuwe dossiers 'Unia bevoegd' in 2017 – gezondheidstoestand per domein (n=133)

Grafiek 65: Evolutie van het aantal dossiers gezondheidstoestand per domein (sinds 2013)

3. Cijfers per bevoegdheidsniveau

Als interfederale overheidsinstelling is Unia bevoegd om te waken over de toepassing van de antidiscriminatiewetgeving. Die omvat zowel de federale wetten als de verschillende teksten die aangenomen werden door federale instanties om discriminatie te bestrijden in de domeinen die binnen hun bevoegdheden vallen.

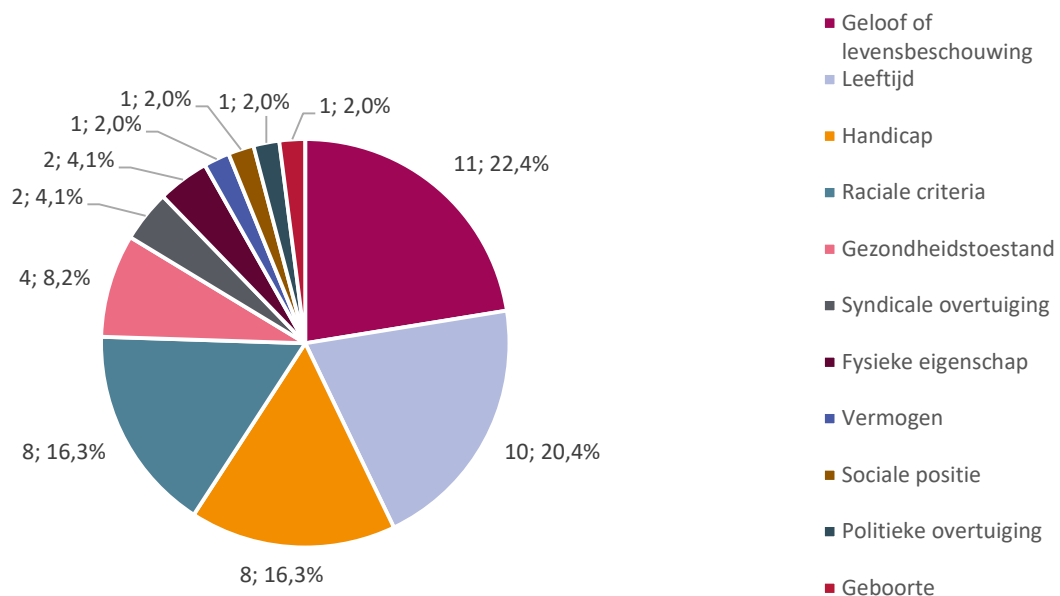
In dit document stellen we verschillende cijfers voor. Hierbij gaat het enerzijds om dossiers waarbij overheidsinstanties betrokken zijn, in functie van de bevoegde instantie (bijvoorbeeld jobs bij de overheid). Anderzijds geven we ook de cijfers van dossiers waarop de teksten van federale instanties van toepassing zijn (bijvoorbeeld dossiers over onderwijs). Tot slot geven we ook de cijfers van de dossiers per regio waarbinnen de feiten plaatsvonden.

3.1. Federaal

Werk bij de federale overheid (44 dossiers)

In 2017 heeft Unia 44 nieuwe dossiers geopend over werk bij de federale overheid. Net als in 2016 zijn de voornaamste criteria geloof of levensbeschouwing, leeftijd, handicap, zogenaamde “raciale” criteria en gezondheidstoestand. De volgorde van die criteria verschilt licht met 2016, zonder dat we echte tendensen zien aangezien het aantal dossiers per criterium vrij gering is.

Grafiek 66: aantal dossiers ‘werk in de federale overheid’ per discriminatiecriterium in 2017 (n=49)

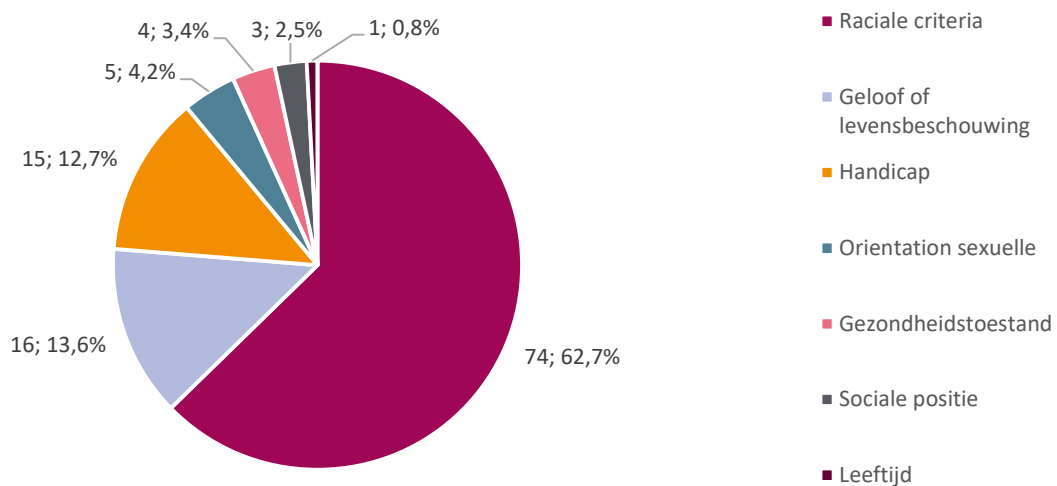
Openbaar vervoer (NMBS): 8 dossiers

In 2017 heeft Unia 8 nieuwe individuele dossiers geopend over vermoedelijke discriminatie waarbij de NMBS betrokken is. 6 van die dossiers gaan over handicap en 2 over de zogenaamde “raciale” criteria.

Politie en Justitie: 117 dossiers

In 2017 heeft Unia 117 nieuwe individuele dossiers geopend voor het domein *politie en justitie*. Voor een meer volledige analyse verwijzen we naar het deel 2.3.6. *Politie en justitie*.

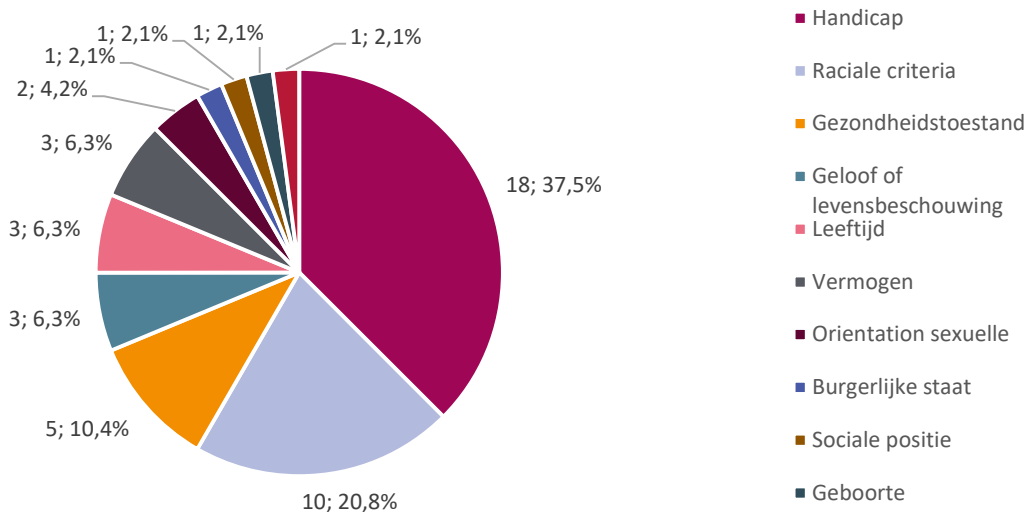
Grafiek 67: aantal dossiers ‘politie en justitie’ per discriminatiecriterium in 2017 (n=118)

Sociale bescherming: 37 dossiers

In 2017 heeft Unia 37 nieuwe individuele dossiers geopend over sociale bescherming. Voor een meer volledige analyse verwijzen we naar het deel 2.3.8. *Sociale bescherming*.

Grafiek 68: aantal dossiers ‘sociale bescherming’ per discriminatiecriterium in 2017 (n=48)

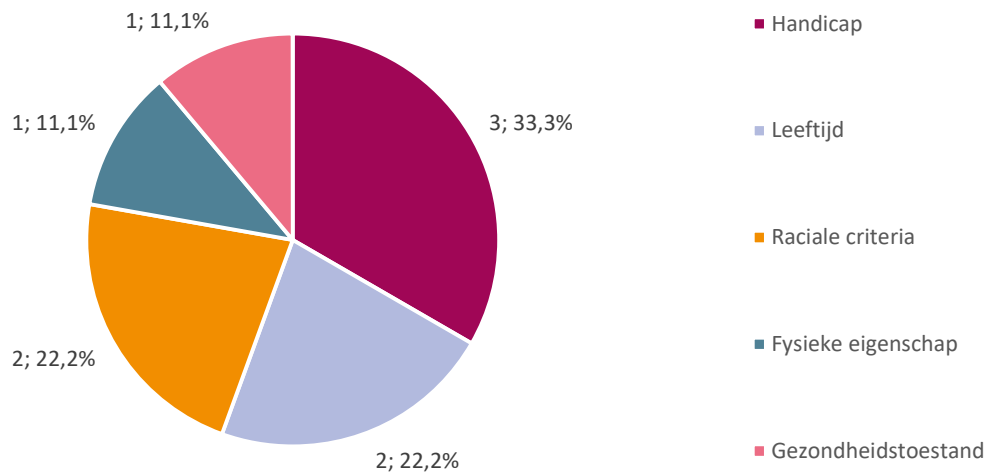
3.2. Waals Gewest [Wallonië]

Werk bij de overheid in het Waalse Gewest: 7 dossiers

In 2017 heeft Unia 7 nieuwe dossiers geopend over werk bij de overheid in het Waalse Gewest.

In het volgende deel stellen we de verdeling voor van alle dossiers over *Werk* in Wallonië. Voor een meer volledige analyse van de tendensen in de sector *Werk* verwijzen wij naar deel 2.3.1. *Werk*.

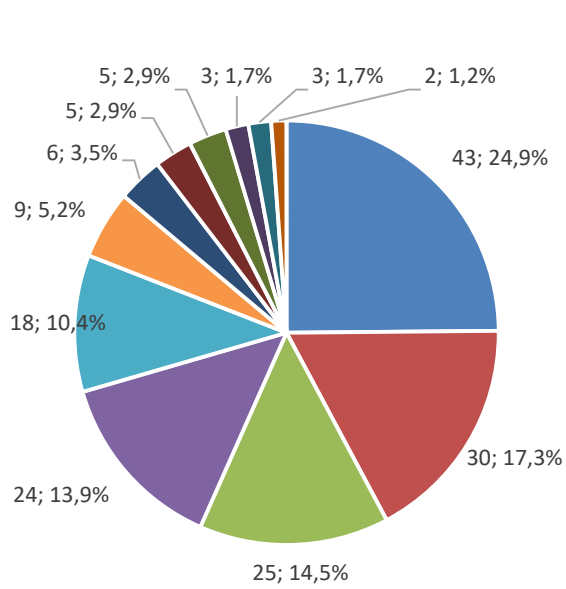
Grafiek 69: aantal dossiers 'werk bij de overheid' per discriminatiecriterium in 2017 (n=9)

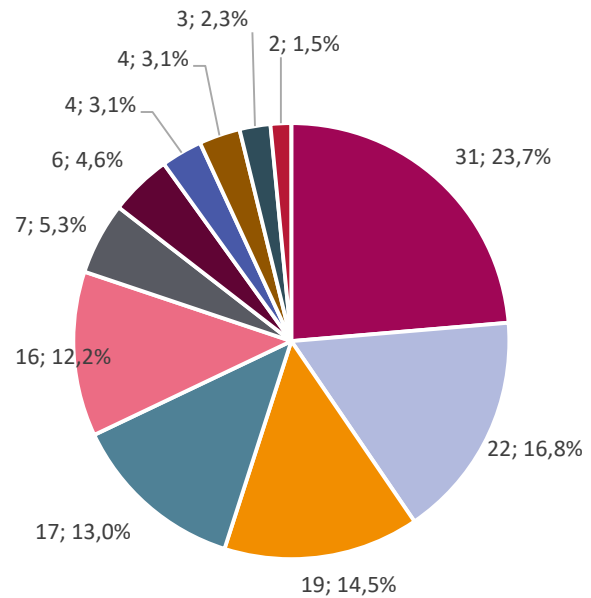
Werk in Wallonië (131 dossiers)

Dossiers over “Werk” in 2017 waarvoor de feiten in het Waalse Gewest hebben plaatsgevonden (n=131)

Grafiek 70: per discriminatiecriterium

Grafiek 71: per domein

■ Raciale criteria

■ Leeftijd

■ Handicap

■ Gezondheidstoestand

■ Geloof of levensbeschouwing

■ Orientation sexuelle

■ Geboorte

■ Fysieke eigenschap

■ Vermogen

■ Syndicale overtuiging

■ Burgerlijke staat

■ Politieke overtuiging

■ Publieke sector

■ Handelzaak (werk)

■ Andere werk

■ Diensten

■ Bouw en nijverheid

■ Onderwijs

■ Transport

■ Sociale actie en Milieu

■ Gezondheid

■ Horeca en vrije tijd

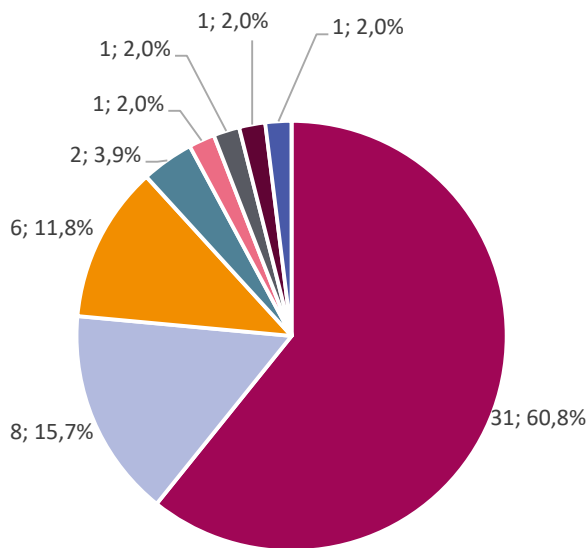
■ Media

Huisvesting in Wallonië (45 dossiers)

In 2017 heeft Unia 45 nieuwe dossiers geopend over huisvesting in Wallonië. Voor een meer volledige analyse van de tendensen in de sector huisvesting verwijzen wij naar deel 2.3.2. *Goederen en diensten*.

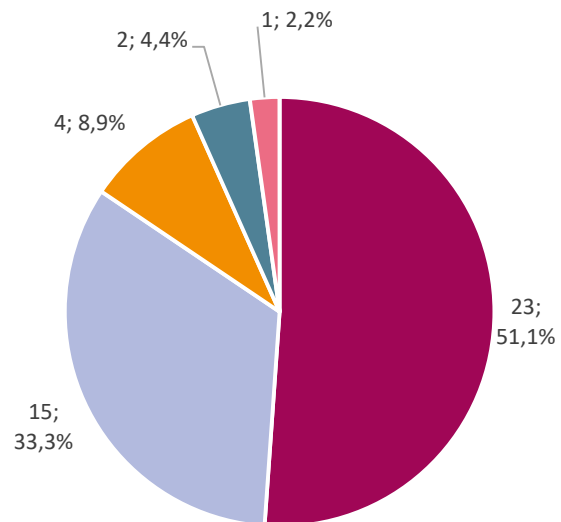
Dossiers over “Huisvesting” in 2017 waar de feiten in het Waalse Gewest hebben plaatsgevonden (n=45)

Grafiek 72: per discriminatiedomein

- Vermogen
- Handicap
- Raciale criteria
- Geloof of levensbeschouwing
- Sociale positie
- Burgerlijke staat
- Leeftijd
- Gezondheidstoestand

Grafiek 73: per sector

- Private huisvesting zonder immo
- Private huisvesting met immo
- Sociale Huisvesting
- Andere

Openbaar vervoer (TEC): 2 dossiers

In 2017 heeft Unia 2 nieuwe dossiers geopend over de openbare vervoersmaatschappij TEC. Beide dossiers hebben te maken met het criterium handicap.

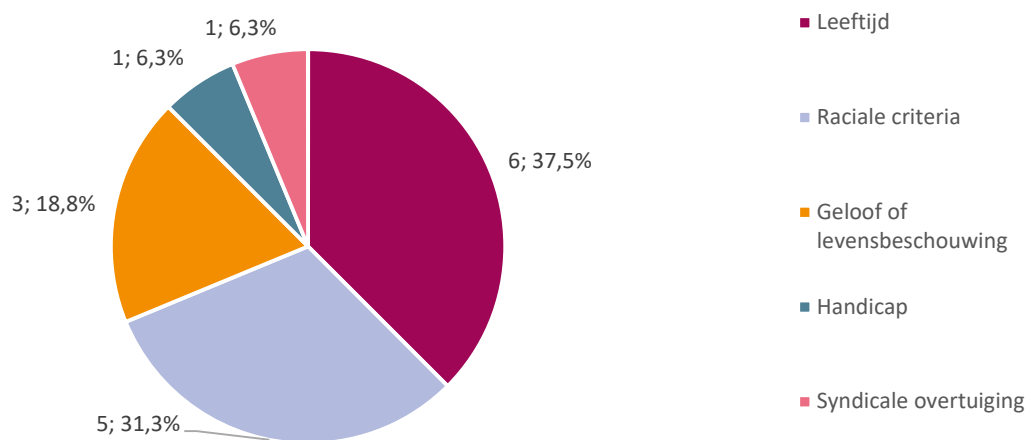
3.3. Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Werk bij de overheid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (14 dossiers)

In 2017 heeft Unia 14 nieuwe dossiers geopend over werk bij de overheid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

In het volgende deel stellen wij de verdeling voor van alle dossiers over *werk* waarvoor de feiten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest hebben plaatsgevonden. Voor een meer volledige analyse van de tendensen in de sector werk verwijzen wij naar deel 2.3.1. *Werk*.

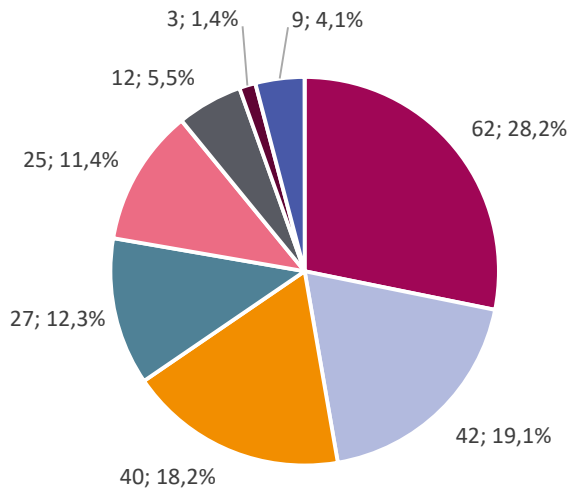
Grafiek 74 : aantal dossiers ‘werk bij de overheid’ per discriminatiecriterium in de regio Brussel in 2017 (n=16)

Werk in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (182 dossiers)

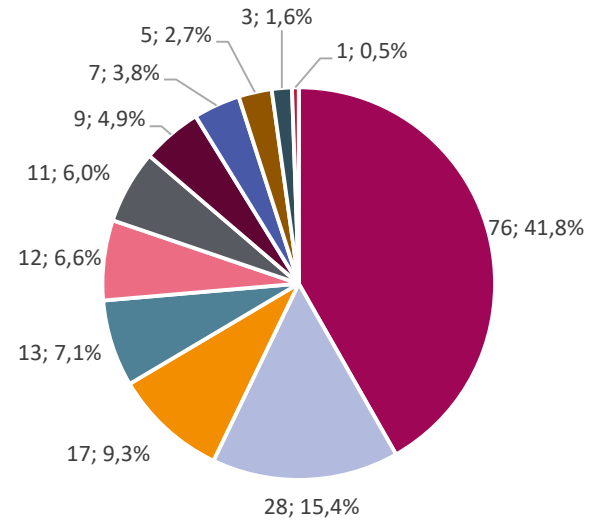
Dossiers over "Werk" in 2017 waarvoor de feiten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest hebben plaatsgevonden (n=182)

Grafiek 75: per discriminatiecriterium

- Raciale criteria
- Geloof of levensbeschouwing
- Handicap
- Leeftijd
- Gezondheidstoestand
- Syndicale overtuiging
- Orientation sexuelle
- Andere (bevoegd)

Grafiek 76: per sector

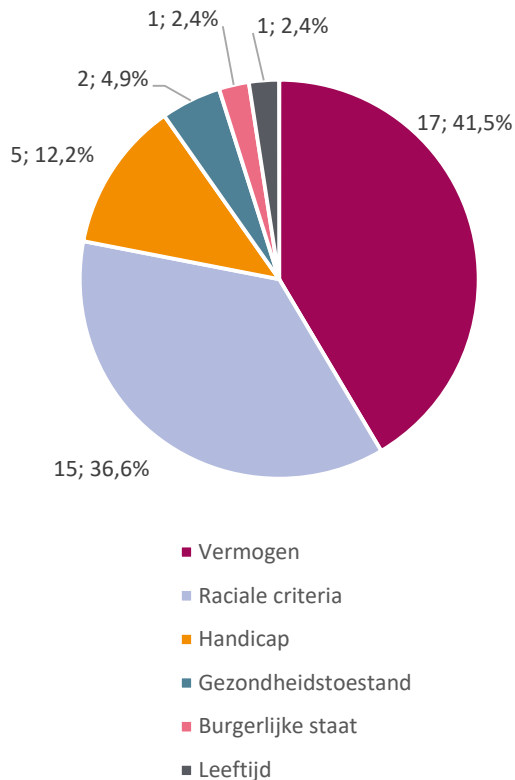
- Publieke sector
- Andere werk
- Gezondheid
- Handelzaak (werk)
- Sociale werkplaatsen
- Horeca en vrije tijd
- Diensten
- Onderwijs
- Sociale actie en Milieu
- Bouw en nijverheid
- Transport

Huisvesting in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (36 dossiers)

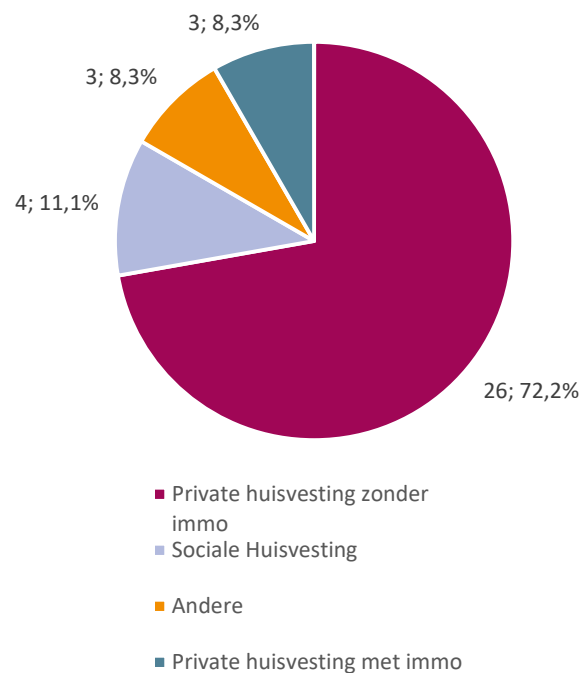
In 2017 heeft Unia 36 nieuwe dossiers geopend over huisvesting in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Voor een meer volledige analyse van de trends in de sector huisvesting verwijzen wij naar deel 2.3.2. *Goederen en diensten*.

Dossiers over “Huisvesting” van 2017 voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (n=36)

Grafiek 77: per discriminatiecriterium

Grafiek 78: per sector

Openbaar vervoer (MIVB/STIB): 2 dossiers

In 2017 heeft Unia 2 nieuwe dossiers geopend die gaan over de openbare vervoersmaatschappij MIVB/STIB. Beide dossiers hebben te maken met het criterium handicap.

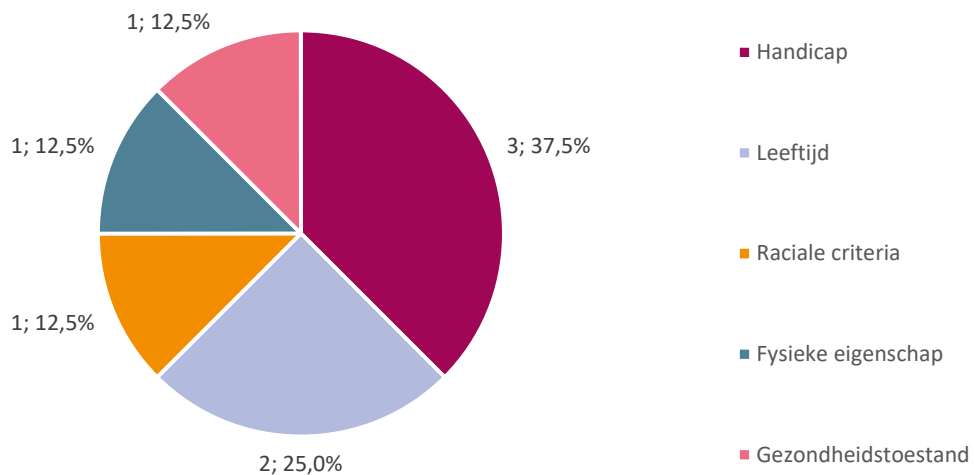
3.4. Vlaamse Gemeenschap/Vlaams Gewest

Werk bij de overheid (7 dossiers)

In 2017 heeft Unia 7 nieuwe dossiers geopend over werk bij de overheid in het Vlaamse Gewest.

In het volgende deel stellen we de verdeling voor van alle dossiers over *Werk* in Vlaanderen. Voor een meer volledige analyse van de trends in de sector werk verwijzen we naar deel 2.3.1. *Werk*.

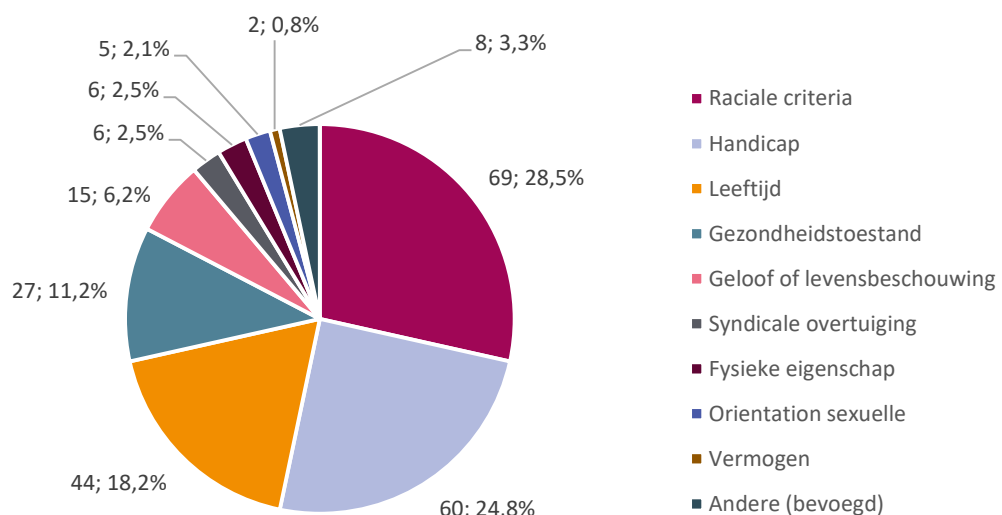
Grafiek 79: aantal dossiers ‘werk bij de overheid’ per discriminatiecriterium in Vlaanderen in 2017 (n=8)

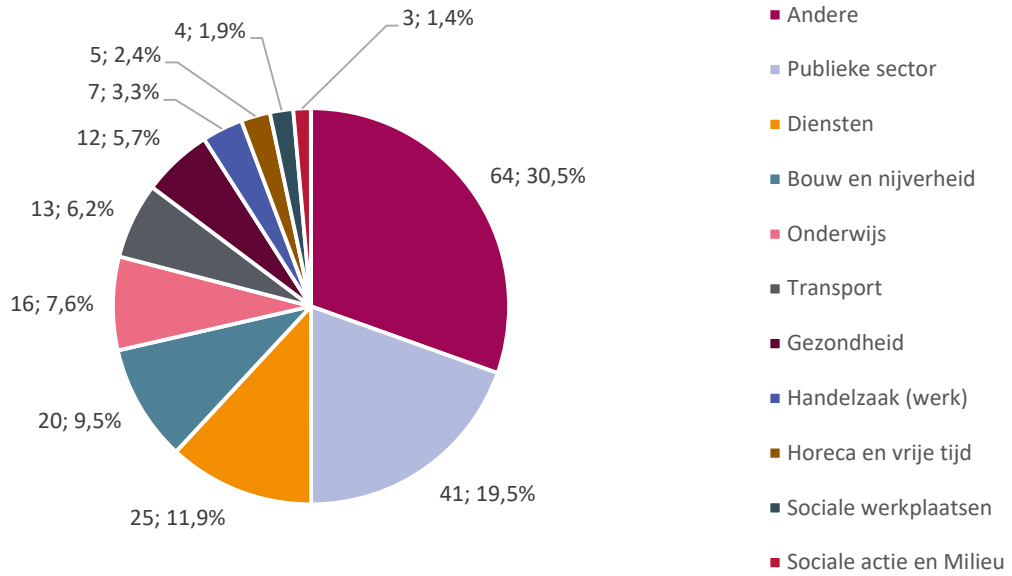
Werk in het Vlaamse Gewest: 210 dossiers

Dossiers over “Werk” waarvoor de feiten in het Vlaamse Gewest hebben plaatsgevonden (n=210)

Grafiek 80: per discriminatiecriterium

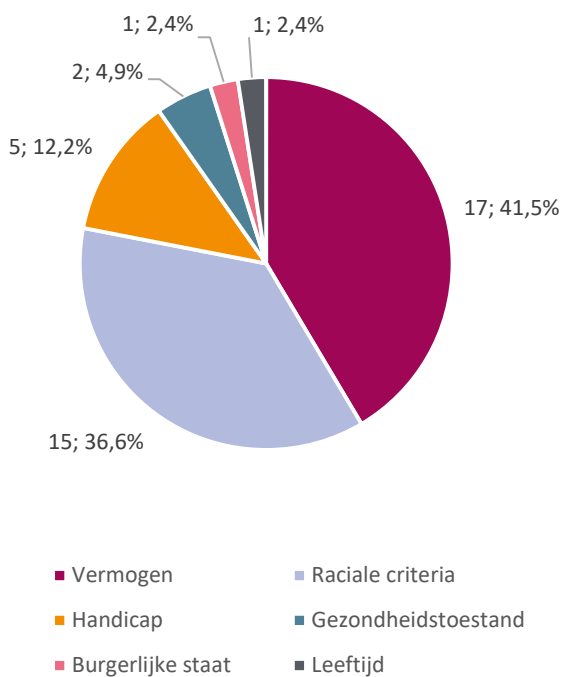
Grafiek 81: per sector

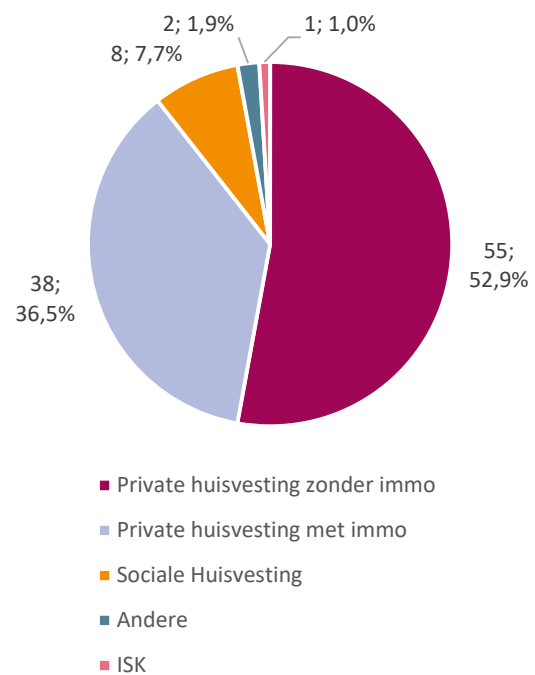
Huisvesting in het Vlaamse Gewest: 104 dossiers

In 2017 heeft Unia 104 nieuwe dossiers geopend over huisvesting in Vlaanderen. Voor een meer volledige analyse van de tendensen in de sector huisvesting verwijzen we naar deel 2.3.2. *Goederen en diensten*.

Grafiek 82: per discriminatiecriterium

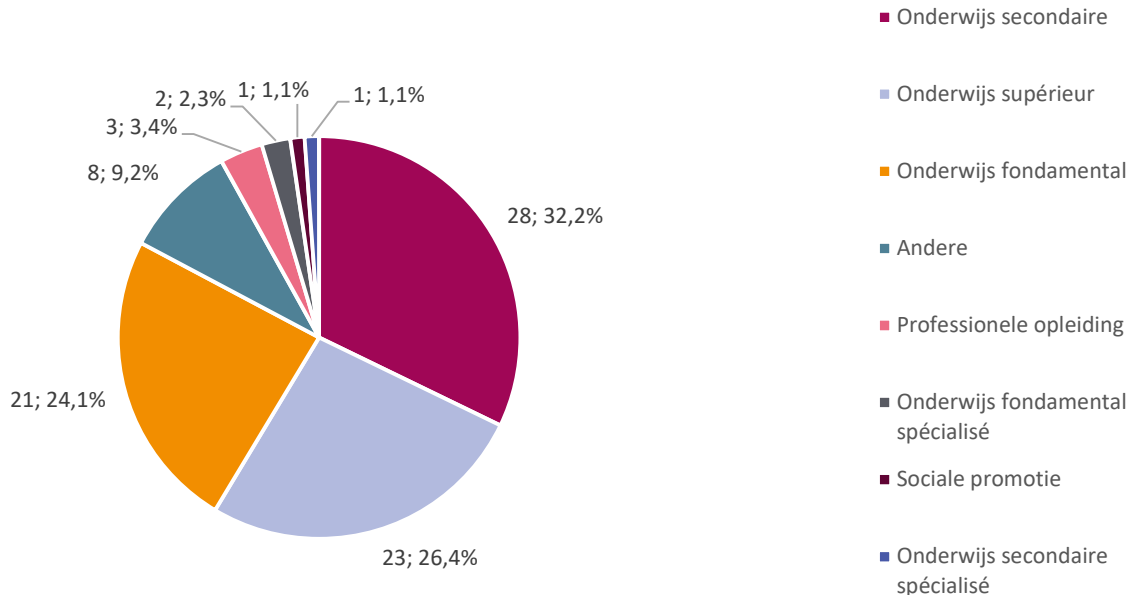
Grafiek 83: per sector

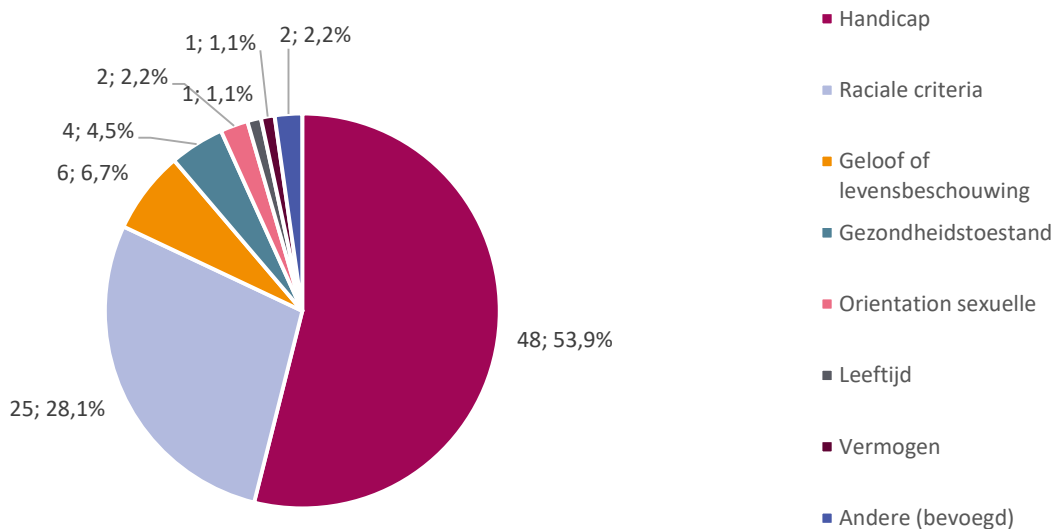
Onderwijs in de Vlaamse Gemeenschap: 87 dossiers

In 2017 heeft Unia 87 nieuwe dossiers geopend over het onderwijs in de Vlaamse Gemeenschap. Meer dan de helft van die dossiers gaat over het criterium handicap en meer dan een vierde over zogenaamde “raciale” criteria. Voor een meer volledige analyse van de tendensen in de sector onderwijs verwijzen we naar deel 2.3.4. *Onderwijs*.

Grafiek 84: dossiers ‘onderwijs’ per onderwijsniveau in Vlaanderen (n=87)

Grafiek 85: dossiers ‘onderwijs’ per discriminatiecriterium in Vlaanderen in 2017 (n=89)

Openbaar vervoer (De Lijn): 10 dossiers

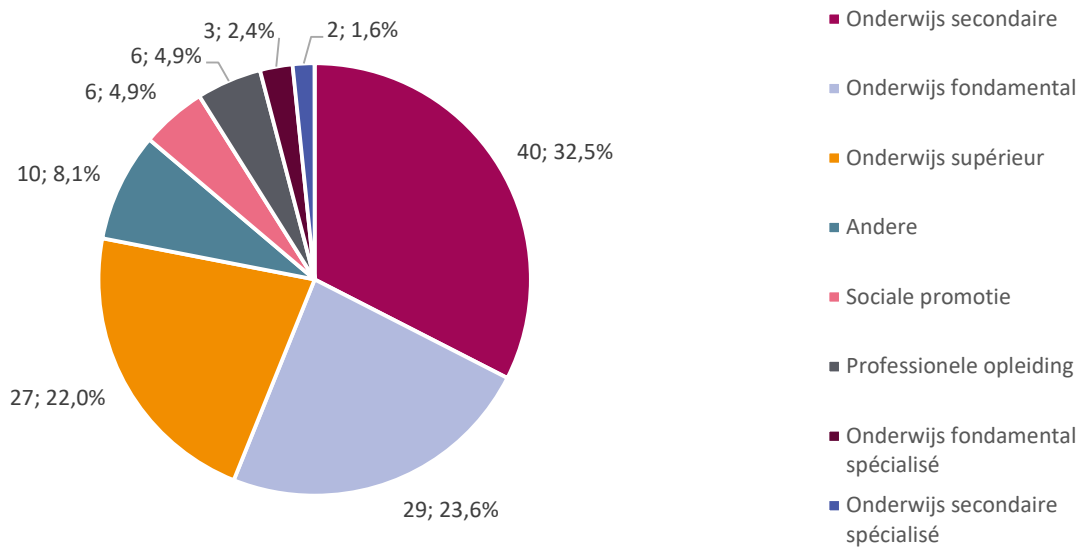
In 2017 heeft Unia 10 nieuwe dossiers geopend over de openbare vervoersmaatschappij De Lijn. 6 Dossiers hebben te maken met de zogenaamde “raciale” criteria, 3 met handicap, 1 met geloof of levensbeschouwing en 1 met vermogen.

3.5. Franse Gemeenschap

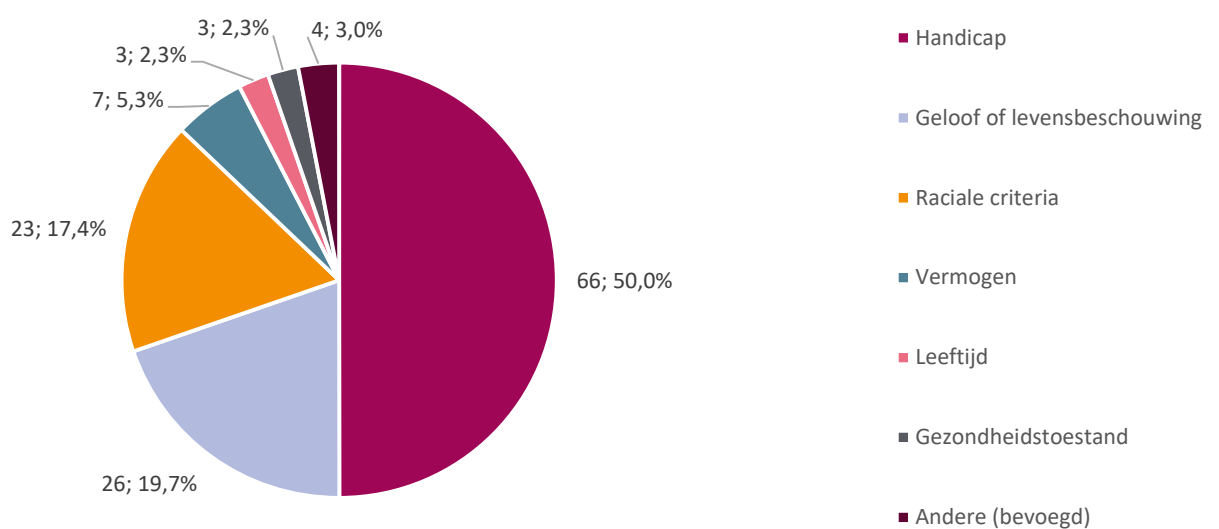
Onderwijs in de Franse Gemeenschap: 123 dossiers

In 2017 heeft Unia 123 nieuwe dossiers geopend over het onderwijs in de Franse Gemeenschap. De helft van die dossiers gaan over het criterium handicap, één vijfde over geloof of levensbeschouwing en één zesde over de zogenaamde “raciale” criteria. Voor een meer volledige analyse van de trends in de sector onderwijs verwijzen wij naar deel 2.3.4. *Onderwijs*.

Grafiek 86 : dossiers ‘onderwijs’ per onderwijsniveau in de Federatie Wallonië-Brussel in 2017 (n=123)

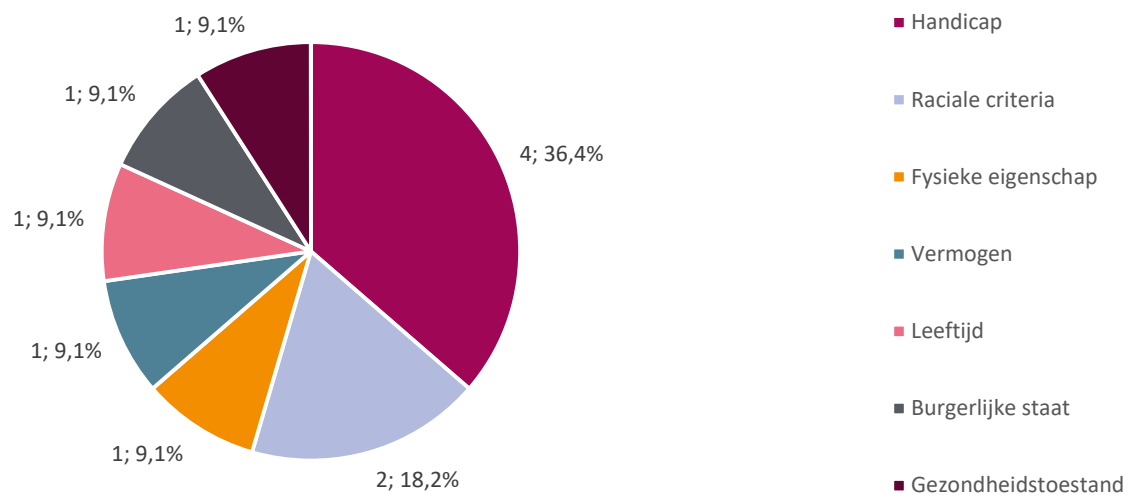
Grafiek 87 : dossiers ‘onderwijs’ per discriminatiecriterium in de Federatie Wallonië-Brussel in 2017 (n=132)

Werk bij de overheid in de Franse Gemeenschap: 9 dossiers

In 2017 heeft Unia 9 nieuwe dossiers geopend over werk bij de overheid in de Franse Gemeenschap.

Grafiek 88 : dossiers ‘werk bij de overheid’ per discriminatiecriterium in de Federatie Wallonië-Brussel in 2017 (n=11)

3.6. Duitstalige Gemeenschap

Onderwijs in de Duitstalige Gemeenschap: 1 dossier

In 2017 werd in de Duitstalige Gemeenschap één enkel dossier geopend dat te maken had met het criterium handicap.

4. OPLEIDING – INFORMATIE – BEWUSTMAKING

Ook in 2017 hebben we bij Unia verder geïnvesteerd in onze prominente aanwezigheid op het terrein. De cijfers tonen een bestendiging in alle vormen van interventie: informatie en sensibilisatie, maar ook en vooral training en begeleiding.

Voor de interventies van **informatieve** en **sensibiliserende** aard, heeft Unia in 2017 doelgericht ingezet op acties met een groot bereik (464 uur voor 8416 deelnemers). De focus lag daarbij op de bekendmaking van de werking en de opdrachten van Unia. Een groot deel van de interventies van 2017 werd daarnaast gewijd aan de kennismaking van het wettelijk kader inzake antidiscriminatie.

In de meer doorgedreven **training** en **begeleiding** die Unia aanbiedt, werd het aanbod voor bedrijven, overheidsinstellingen en organisaties verder uitgediept. De focus ligt hierbij op het opleiden en begeleiden van professionals met het oog op een structurele en duurzame impact.

Soms is de aanvraag te groot om zelf training aan te bieden. In dat geval hanteren we bij Unia het principe *train the trainer*. We bieden trainers binnen bedrijven, overheidsinstellingen en organisaties de nodige kennis, inzichten en vaardigheden om zelf opleiding rond diversiteit en antidiscriminatie aan te bieden.

De drie voornaamste sectoren waarin de dienst Begeleiding en Training actief was in 2016, groeiden ook in 2017: politie, werk en onderwijs.

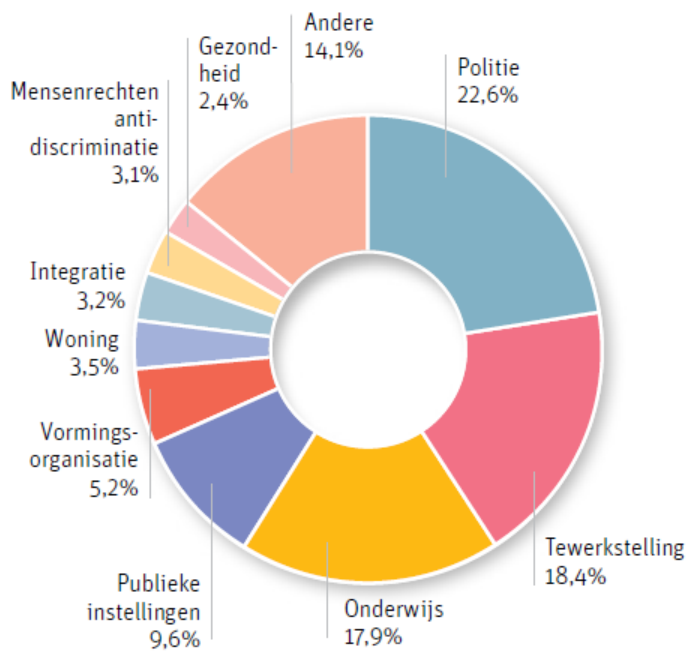
Wat politie betreft, werd in 2017 beslist om vanaf 2018 te evolueren naar een aangepaste samenwerkingsvorm. De huidige Conventie tussen de geïntegreerde Politie en Unia zal plaats ruimen voor een samenwerking die meer flexibiliteit mogelijk maakt. Hierdoor kunnen de accenten in de beoogde doelstellingen van de samenwerking met de politie in een realistischere timing worden ingepast. In continuïteit met de eerdere acties zal Unia in 2018 verder blijven inzetten op het COL 13/2013-aanbod, het werk rond ethnic profiling, de ondersteuning van het project Kazerne Dossin en de begeleiding op maat van lokale politiezones.

Begeleiding en Training: aanwezigheid op het terrein

INFO EN SENSIBILISATIE (< 4u) 2017	
Uren	464
Deelnemers	8416
BEGELEIDING EN TRAINING (> 4u) 2017	
Uren	2132
Deelnemers	3932
TOTAAL 2017	
Uren	2596
Deelnemers	12378

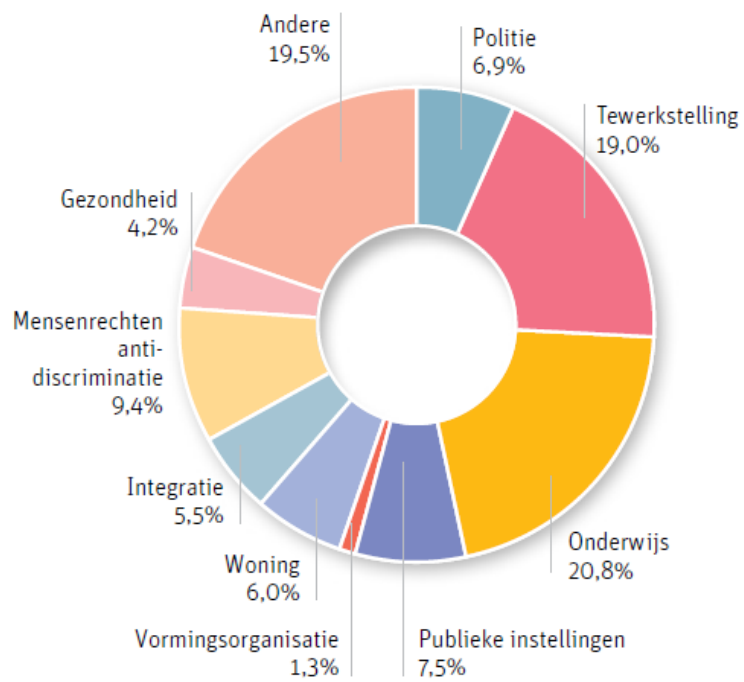
Geïnvesteerde tijd per sector (in uren)

Aantal uren: 2.596

Aantal deelnemers per sector

Totaal: 12.378

Cijfersverslag 2017 - Unia

Brussel, juni 2018

Uitgever:

Unia, Interfederaal Gelijkscentrum

Koningstraat 138, 1000 Brussel

☎ +32 (0)2 212 30 00

✉ info@unia.be

.....

Redactie: Unia

Verantwoordelijke uitgever: Els Keytsman

.....

Ce rapport est aussi disponible en français.

.....

Wil je deze publicatie bestellen? Dat kan door een e-mail te sturen naar info@unia.be of door te bellen naar 02 212 30 00. Vermeld duidelijk de titel Cijfersverslag 2017 – Unia' en je naam en adres. Deze publicatie is gratis; alleen voor grote hoeveelheden of een expreszending kunnen portokosten worden aangerekend.

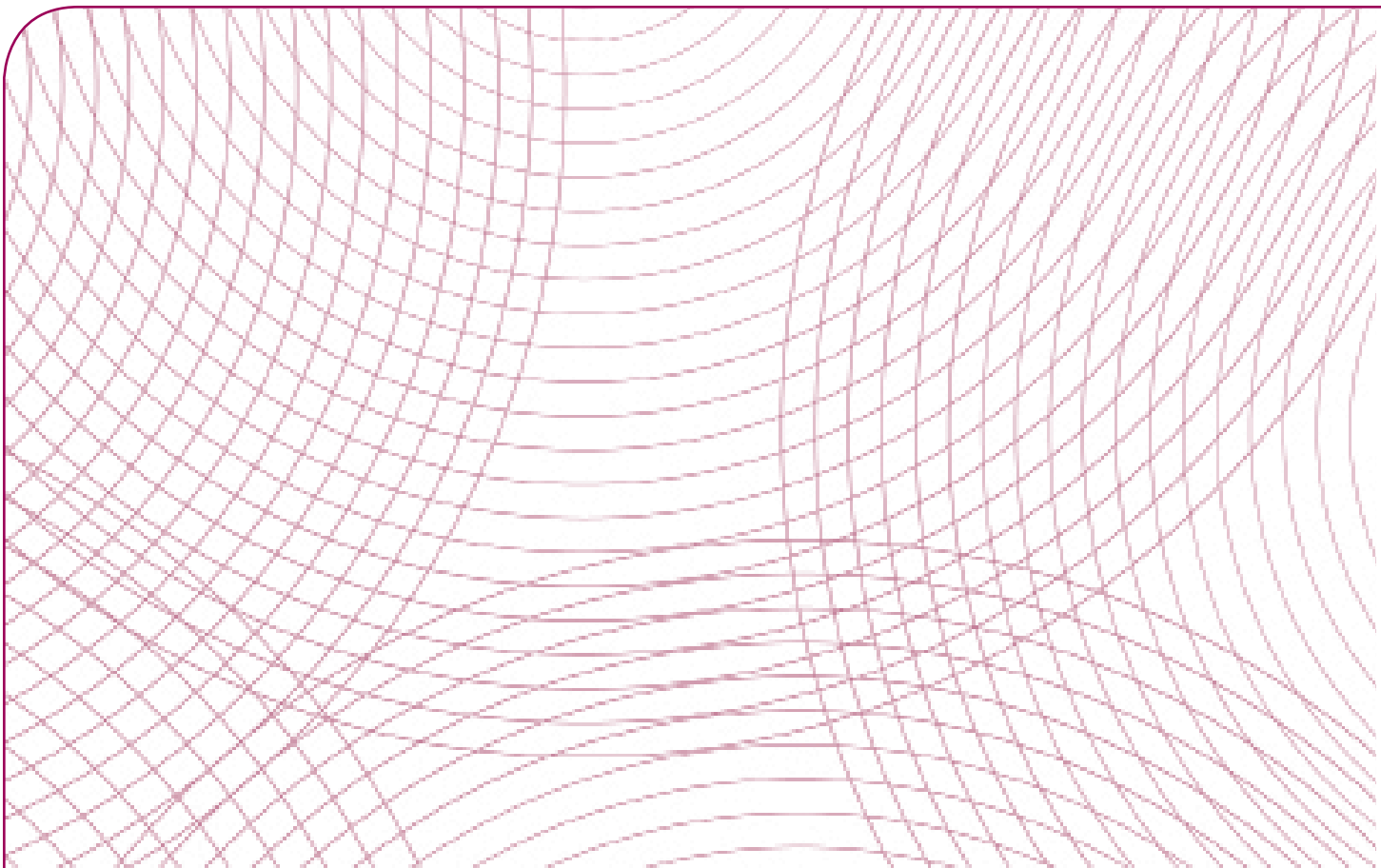
.....

Je kan deze publicatie ook terugvinden op www.unia.be in de rubriek 'Publicaties & Statistieken'.

.....

Tenzij we het anders hebben vermeld, is de informatie uit dit jaarverslag vrij van rechten. Je mag dus deze informatie kosteloos en met bron- en auteursvermelding voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden gebruiken. Als je informatie (teksten, foto's, beelden, ...) wilt reproduceren, verspreiden of op een andere manier ter beschikking stellen, dan contacteer je best eerst Unia via info@unia.be.

Koningsstraat 138 • 1000 Bruxelles Tel : +32 (0)2 212 30 00 info@unia.be www.unia.be

Interfederaal
Gelijkkansencentrum